

Täysistunto

Torstai 8.9.2022 klo 15.59—19.57

Täysistunto alkoi klo 15.59. Täysistunto päättyi klo 19.57.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (15.59—17.58) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (17.58—19.57).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
ulkoministeri Pekka Haavisto
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
kuntaministeri Sirpa Paatero
pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
opetusministeri Li Andersson
ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo
maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen
sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen
perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén
tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Jotta kyselytuntiin saadaan sisällytettyä mahdollisimman monta kysymystä, on toivottavaa, että kysymys kattaa kerrallaan vain yhden kysymyksen, joka kohdistuu yhdelle ministerille. Välihuutoja ajatellen pyydän huomioimaan, etteivät ne häiritse varsinaista keskustelua.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys hallituksen ratkaisuisista energiakriisissä (Riikka Purra ps)

Suullinen kysymys SKT 126/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Kysymyksiin. — Ensimmäinen kysymys, edustaja Purra.

Keskustelu

16.01 **Riikka Purra ps:** Arvoisa herra puhemies! Varoituksistamme välittämättä hallitus on ajautunut kuin tuuliajolla käsillä olevaan energiakriisiin. Miljardeja viskellään johdannaisten vakuudeksi paniikinappula pohjassa ja suunnitellaan monimutkaisia tukihimmeleitä. Kansalaiset vastaanottavat yhä suurempia sähkölaskuja, joita monet eivät pysty maksamaan.

Perussuomalaiset ovat varoittaneet nousevasta energiakriisistä jo viime syksynä. Olemme esittäneet sekä akuutteja että rakenteellisia korjaustoimia. EU-pöytiin on nyt vietävä Suomen viesti siitä, että EU-alueelle vaaditaan paitsi sähkön hintakatto myös se, että päästökauppa on keskeytettävä ja on rauhoitettava ilmastoutopia realiteettien tasolle esimerkiksi ottamalla voimalat käyttöön. Onko elinkeinoministeri Lintilä valmis tähän jo perjantaina Brysselissä, vai otetaanko vielä riski siitä, että talvella täällä on sähköpula, joka koskee kaikkiin kansalaisiin, teollisuuteen, yrityksiin?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä.

16.02 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra pääministeri — puhemies! [Naurua — Ben Zyskowicz: Entinen pääministeri! — Sari Sarkomaa: Hyvä pääministeri olikin!] — Entinen pääministeri. — Kyllä nyt tilanne on äärettömän vakava, aivan kuten kysyjä viittasi. Siitä, mitä huomissa kokouksessa tulee, niin meillä on hyvin laaja esityslista olemassa sinne niin komission puolelta kuin myös puheenjohtaja Tšekin puolelta. Mitä viedään päätöksiin asti, se jää nähtäväksi. Ongelma on tietyllä tavalla se, että meillä on hyvin erilaisia teknisiä puolia energiatuotannossa ja myös kompensatioita erilaisilla energiapuolilla. Itselläni on hallituksen puolelta hyvin avoin mandaatti viedä eteenpäin, jossa on mukana muun muassa hintakatto ja jossa on myös vakuuksien lieventäminen. Varmasti sellainen keskeinen, joka voisi tiputtaa hintoja, olisi maakaasun ja sähkön hinnan eriyttäminen toisistaan. [Juha Mäenpää: Turve uusiutuvaksi!]

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Purra.

16.03 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En saanut vastausta siihen, aikooko hallitus puuttua tähän ongelmalliseen energia- ja ilmastopolitiikkaan, jolla epäilemättä on vaikutuksensa tähän kriisiin, mutta yritetään rinnakkaisella aiheella.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Fortumin ja sen tytäryhtiön Uniperin taloudelliset ongelmat ovat kooltaan Suomen enätys — tässäkin miljardit lentelevät. Omistajaohjauspolitiikan mahalasku on tosiasia. Hallitus ei ole reagoinut ennakoitavissa oleviin ongelmiin riittävällä nopeudella ja vakavuudella. Ongelmista ja suunnitelluista toimenpiteistä ei ole tiedotettu tarpeeksi ja ajoissa. Sähköpostittelu ja omistajaohjausministerin jättäminen lähes yksin vastapuolen neuvottelijajärjestön kanssa osoittaa täydellistä välinpitämättömyyttä.

Perussuomalaiset haluavat vastauksia Fortumiin ja sähkömarkkinoihin liittyviin kysymyksiimme ja kansalaisten huoliin. Jos emme saa niitä tänäänkään, teemme välikysymyksen. Arvoisa pääministeri, miten selitätte nämä virheet, ja mihin toimiin aiotte ryhtyä omistajaohjauspolitiikan korjaamiseksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.04 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tilanne on hyvin vakava. Se on vakava koko Euroopassa. Putin käyttää tällä hetkellä energiaa kiristysruuvina ja aseena koko Eurooppaa vastaan, jotta eurooppalaisten tuki Ukrainalle horjuisi. Näin ei kuitenkaan tule käymään. [Jani Mäkelä: Ei sitä kysytty! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Me emme horju, vaan me tuemme Ukrainaa tässä sodassa, ja meidän pitää olla tässä tilanteessa hyvin yhtenäisiä.

Uniperin osalta ja Fortumin osalta on otettu aikoinaan, kun Uniper on ostettu, tarpeettomia riskejä, jotka ovat nyt realisoituneet. Nuo riskit ovat tuolloin olleet hyvin tiedossa, Venäjä-kytkökset ja kytkökset fossiiliseen energiaan ovat olleet tiedossa, kun nämä kaupat on tehty, ja nyt nämä riskit ovat realisoituneet. Tässä tilanteessa Fortum on käynyt neuvotteluita ja keskusteluita Saksan kanssa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitä te teette?] Näihin neuvotteluihin omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen on omalta osaltansa osallistunut, mutta tämä tilanne itsessään on vakava ja erittäin hankala kokonaisuudessaan. Sitä ei käy kiistäminen. Ministeri Tuppuraisella on ollut koko hallituksen tuki, ja omalta osaltani olen myös hänen työtänsä halunnut näissä neuvotteluissa tukea.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tavio.

16.05 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tulevana talvena — lämmityskausi on jo alkanut — monien sähkölaskut tulevat olemaan ainakin kymmenkertaista, ja kansalaiset eivät selviä enää näistä sähkölaskuista. [Mika Niikko: Mitä teette?] Perussuomalaiset ovat jatkuvasti vaatineet, että sähkön hintoja laitettaisiin alas, ja meillä on siihen esitetty lista keinoja, joihin te ette valitettavasti ole vielä tarttuneet.

Nyt kuitenkin on hallituksen toimesta sanottu, että annetaan tukea, ja olette esittäneet tällaista verovähennystä, kotitalousvähennystyyppistä sähköhuojennusta. Se on kuitenkin aika hidas ja varsin byrokraattinen tapa lähestyä tätä asiaa. [Keskustan ryhmästä: Kaikkein nopein!] Oletteko te harkinneet tätä perussuomalaisten esitystä, että suoraan annettaisiin tukea sähkölaskuihin? Norjassa se on esimerkiksi seitsemän senttiä ylittävältä osalta tietty prosenttiosuus aina ylärajaan asti, eli on selkeä ala- ja yläraja. Miksi te ette ole valmiita tukemaan kansalaisia suoraan?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

16.06 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Erittäin, erittäin hyvä kysymys ja sellainen, jota on käyty läpi. Suurin ero Norjan ja meidän järjestelmissä on se, että Norjassa suurin osa kotitalouksista on pörssisähkössä. Meillä on pörssisähkössä noin yhdeksän prosenttia, [Mika Niikko: Ei kauan!] joten se tekninen suorittaminen, kuinka se tulotaisiin tekemään, on se ongelma. Pitää koko ajan mieltää se, että me tarvitsemme ratkaisun ihan kuukausien päästä. Me emme ehdi tekemään suuria teknisiä muutoksia, eivätkä myöskään energiayhtiöt, jolloinka tämä on tullut oikeastaan päälimmäiseksi. Toisaalta se, että verrattain kallis ratkaisu se tulee olemaan siinä vaiheessa, ja mikä se raja on.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Packalén.

16.07 Tom Packalén ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkön hinta on nousemassa tulevana talvena ennätyskorkealle, mikä tarkoittaa jopa tuhansien eurojen korotusta sähkölaskuihin. Pienituloisilla ei — eikä enää edes keskituloisilla — ole varaa maksaa sähkölaskujaan. Ihmisten hätä on suuri.

Energian hintaan voidaan vaikuttaa nostamalla kotimaan sähkökapasiteettia kiireellisesti. Oletteko te, hyvä hallitus, valmiita ottamaan aikalisän ylikunnianhimoisille ilmastotavoitteille ja ottamaan käyttöön kaikki energiatuotannon muodot, kuten kotimaisen turvetuotannon ja kivihiilen, jotta kansalaisten energialaskut voidaan pitää kohtuudessa?

Haluan kysyä pääministeri Marinilta yhtä kysymystä, johon ei olla saatu vielä vastausta: millä viestivälineellä te olitte yhteydessä Scholziin Uniper-neuvotteluissa? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt pääministeri.

16.08 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ollut yhteydessä puhelimitse, viestillä, joka on valmisteltu yhteistyössä omistajaohjauksen kanssa.

Mitä tulee ilmastopolitiikkaan, niin ei, hallitus ei pakita ilmastopolitiikasta, päinvastoin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Salmisaari, Hanasaari!] Nyt me tarvitsemme entistä vahvemmin vihreää siirtymää, me tarvitsemme entistä vahvemmin investointeja uusiutuvaan energiaan. Me olemme Euroopassa energiakriisissä yhdessä, ja ainoa tie ulos venäläisestä fossiilienergiasta ovat vahvat investoinnit ja panostukset vihreisiin energiatuotantomuotoihin. Tämä myös lisää huoltovarmuutta, se lisää kotimaisuusastetta, kun me satsaamme nimenomaisesti uusiutuvaan energiaan. Se on meidän vahva suuntamme koko Euroopassa. Ja ei, tästä ei olla pakittamassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ranne.

16.09 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan hintakattoon. EU:n kielessä hintakatto ei tarkoita sitä, että kuluttajahinta laskisi. Jos esimerkiksi vesi-, ydin- ja tuulivoimalan hintakatoksi tulisi se 20 senttiä kilowattitunnilta, se ei tarkoita, että sähkön hinta pörssissä halpenisi. Se tarkoittaa, että hallitukset velkuvat yhtiöiltä tuon hintakaton ylittävät tuotot pois ja sillä rahalla sitten maksettaisiin erilaisia tukia, muun muassa vaikka yrityksille siitä, että ne eivät käytä sähköä. Se tarkoittaisi sitä, että vientituotteita voisi jäädä valmistamatta.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Arvoisa ministeri Lintilä, Pohjoismaat ovat sähkössä kohtalonyhteydessä keskenään. Pitääkö Pohjoismaiden hallituksien maksaa kansalaisilleen ja yrityksilleen siitä, että ne eivät käyttäisi sähköä, jotta sähköä riittäisi Saksaan? Yksinkertainen kysymys: kyllä tai ei? [Keskeltä: Haluatteko hintakattoa vai ettekö?]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä.

16.10 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt pitää kuitenkin muistaa myös tämä iso kuva, mikä tässä taustalla on. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Me olemme sodassa energiassa, me olemme fyysisessä sodassa Venäjän kanssa Ukrainassa, ja täältä tulee se pohjasy näitten hintojen nousuun. Tämä pitää meidän koko ajan muistaa. On ihan turha kuvitella, että joku Suomi yhtäkkiä nousisi sieltä pois. Meillä itse asiassa taitaa olla alimman viidenneksen luokassa tällä hetkellä sähkön hinta Euroopassa, ja mitenkään muuten kuin yhteisesti me emme tästä selviä. Se, jos alettaisiin laittamaan kansallisesti hintakattoja, todennäköisesti johtaisi meillä energiavaiveeseen. Meillä on aika hyvä esimerkki Espanja. Espanja laittoi hintakaton, ja tällä hetkellä Espanjasta haetaan energiaa Ranskaan, ja sen maksavat espanjalaiset veronmaksajat. Kyllä me ollaan kuitenkin yhteisessä eurooppalaisessa markkinassa, ja on vain uskottava ja luotettava siihen, että yhdessä tästä selvitään.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Grahn-Laasonen.

16.11 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Fortum—Uniper-kysymys on veronmaksajien näkökulmasta miljardeja euroja sulanutta omistusta, ja ydinkysymys, mitä talousvaliokuntakin nyt selvittää, on se, miten Suomen hallitus valvoi Suomen veronmaksajien etua poliittisen tason neuvotteluissa, kun suomalaisen Fortumin tytäryhtiö Uniper ajautui vakaviin vaikeuksiin Venäjän kaasutoimitusten katkeamisen jälkeen. Hyväksyikö Suomi liian helpolla sen, että kaasun hintaa ei voi vyöryttää saksalaisille kuluttajille force majeure -tilanteessa, jollainen sota ilmeisesti on?

Kysymys: Neuvotteliko Suomen hallitus tarpeeksi kovaa Fortumin omistajan äänellä, Fortumin hallituksen rinnalla? Käytettiinkö kaikki mahdolliset voimat ja kortit tässä neuvottelussa? Arvoisa pääministeri, kysyn teidän omaa arviotanne siitä, kun moni kysyy, olisiko teitä tarvittu vahvemmin neuvotteluihin veronmaksajien kannalta miljardiluokan kysymyksessä, kun Saksa neuvotteli korkeimmalla mahdollisella tasolla ja kovalla neuvotteluvoimalla omien etujensa puolustamiseksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Tuppurainen.

16.12 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä tarinalla on pitkät jäljet. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Ne ulottuvat useamman vuoden päähän. Uniper-kaupat tehtiin vuonna 2017, ja nyt tämän kaupan valitettavat riskit ovat realisoituneet. Taustalla on Venäjän aloittama sota Ukrainassa, taustalla on se, että maakaasun toimitukset Saksaan ovat nyt todennäköisesti lopullisesti poikki. Maakaasun hinnat ovat nousseet aivan ennalta-arvaamattoman korkealle, ja tätä laskua nyt maksetaan koko Euroopassa ja ennen kaikkea Saksassa.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Fortum sopi heinäkuussa Saksan hallituksen kanssa Uniperin vakauspaketista, ja tässä kokonaisuudessa ei tarvittu Fortumin pääomitusta Uniperille eikä Suomen veronmaksajien rahaa, ei euron euroa. Fortumin omistajat eivät tässä laittaneet rahaa, ei Suomen valtio eivätkä muutkaan sijoittajat. Saksa maksoi, Saksa kattoi näitä tappioita. Suomen hallitus osallistui näihin neuvotteluihin Fortumin enemmistöomistajan edustajana, mutta pääasiallisesti näitä neuvotteluja kävi Fortum Saksan hallituksen edustajien kanssa. Saksan hallitusta näissä neuvotteluissa edusti pääsääntöisesti virkamiestason edustus — poikkeuksena ne neuvottelut, joita allekirjoittanut kävi oman ministerikollegansa kanssa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Östman.

16.14 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Saarikko on vaatinut suomalaisilta sähköyhtiöiltä yhteiskuntavastuuta perustellen sen sillä, että sähkön hinnan nousua ei pidä maksattaa kansalaisilla. Tässä olemme varmasti kaikki yhtä mieltä ministerin kanssa. Mutta jotkut pienemmät alueellisesti toimivat ja kuntaomisteiset sähkölaitokset ovat kantaneet yhteiskuntavastuunsa ja laskeneet hinnat ja siirtyneet pois johdannaismarkkinahintalaskennasta tuotantokustannusperusteiseen hinnoitteluun. Miksi tämä ei toteudu kaikkien suomalaisten sähköyhtiöiden kohdalla?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä.

16.15 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Östman viittaa ilmeisesti kotipaikkakuntansa sähköyhtiöön, joka on tehnyt hienoa työtä. Siitä kaikki kunnia heille, mutta sähköyhtiöt ovat hyvin erilaisissa tilanteissa. Olemme vedonneet kunnallisiin energiayhtiöihin siitä, kun he ovat asettaneet sähköyhtiöille tietyn tuottovaatimuksen, että nyt olisi se hetki pikkasen vetää sitä alas, koska kuntien asukkaat ovat niitä viimekätisiä maksajia tähän tilanteeseen. Mitä tulee siihen, että sitä voitaisiin ruveta tekemään määräämällä, niin nyt pitää muistaa myös se, että normaalitilanteessa meidän sähkömarkkina on verrattain toimiva. Nyt olemme poikkeustilanteessa. Ei nyt hajoteta koko sähkömarkkinaa sen takia, että olemme tässä poikkeustilanteessa, vaan otetaan sitä yhteisvastuuta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

16.16 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää vähän hämmäntävää tietoa aina näissä kysymyksissä vedoten siihen, että tässä olisi kysymys pelkästään Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan. Näinhän ei ole, vaan energiakriisi on kylläkin kehittynyt jo pidemmän ajan kuluessa. Euroopassa on rakennettu määrätietoisesti riippuvuutta Venäjän energiasta, ja nyt se riippuvuus on realisoitunut.

Suomessakin on ollut näitä putkien rakentajia erilaisissa puolueissa, sieltä on otettu rahaa, Lipponen ja kumppanit, ja nyt näiden ongelmien edessä ollaan. Siis suomalaiset maksavat nyt saksalaisten huonoista energiavalinnoista, siitä että on luovuttu ydinvoimasta ja on luovuttu kivihiiilestä ennen kuin niille on ollut mitään realistista vaihtoehtoa. On jopa koetettu viherpestä maakaasua, että se on ekologinen vaihtoehto näille vanhoille energianlähteille. Me maksamme tätä laskua.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Kysynkin pääministeri Marinilta: onko hallitus viimeinkin järkiintymässä ja luopumassa edes siitä, että Suomi pyrki hiilineutraaliustavoitteeseen 15 vuotta muuta EU:ta aiemmin? Emmekö nyt viimeinkin voisi siirtää tämän vihreän taantuman rahat suomalaisten hyödyttämiseen? [Anders Adlercreutz: Haluatteko sittenkin maakaasua, vai?]

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.17 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen edustaja Mäkelän kanssa samaa mieltä siitä, että on ollut suuri virhe rakentaa tällainen energia-kytkös ja ruuvi Venäjän kanssa. Venäjä käyttää tässä tilanteessa häikäilemättömästi energiaa hyväksensä horjuttaakseen eurooppalaisten yhtenäisyyttä Ukrainan sodan tukemisessa. Tämä ei tule onnistumaan. Meidän pitää yhdessä pitää siitä huolta. Mutta on totta, että on ollut virhe rakentaa tällaista riippuvaissuhdetta Venäjään, ja nyt me kaikki joudumme siitä maksamaan.

Siitä sen sijaan olen eri mieltä, ovatko nämä valitut suuntaviivat oikeat vai eivät. Meidän mielestämme — hallituksen mielestä — on täysin välttämätöntä tehdä vihreää siirtymää, investoida uusiutuvaan energiaan, päästä irti tästä riippuvuudesta, joka meillä on tällä hetkellä venäläisestä energiasta. Eli ei, en ole samaa mieltä siitä, että tämän suhteen olisi tehty virhettä. Ainoa virhe tässä voisi olla kenties se, että tämä siirtymä on ollut aivan liian hidas. Se olisi pitänyt tehdä kymmeniä vuosia sitten.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

16.18 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden kysymys kuuluu: meinaako Suomen valtio Fortumin ja Uniperin kautta olla Venäjän kaasun välittäjä? Pikkuhiljaa pitää tehdä päätös siitä, meinaammeko eriytyä Uniperista. Kaikki analyytikot, joiden kanssa olen puhunut, sijoittajat ja varmasti myös osakkeenomistajat ihmettelevät, miksi ei minkäänäköistä kantaa oteta siihen, jatkaako Fortum Uniperin kanssa vai ei. Se on niin iso asia, että siihen hallituksen pitää ottaa kantaa, Fortumin hallituksen ja Suomen hallituksen. Se on ihan varma. Jos me irtaannutaan Fortumista, niin alaskirjaukset Venäjän omistuksesta ja ne tappiot, jotka varmasti ovat kymmenen miljardia viimeisellä neljänneksellä, joka nyt on menossa, tekevät sen, että oma pääoma menee pakkasen puolelle, ja silloin Suomen valtion on laitettava lisää rahaa, koska silloin on tehtävä osakeanti, ja se on vähintään kaksi—neljä miljardia. Tähän hallituksen on pikkuhiljaa otettava kantaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Tuppurainen.

16.19 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo ennen Venäjän sodan aloittamista omistajaohjauksessa ovat olleet tiedossa Fortumin Uniper-omistuksen riskit. Ne ovat liittyneet ennen kaikkea liiketoimintaan Venäjällä, ne ovat liittyneet liiketoimintaan kivihiilessä Keski-Euroopassa, ja ne ovat liittyneet tähän ennennäkemättömän laajaan kaasukauppaan, kaasutradingiin, jonka mittaluokka on ollut laajimmillaan 80 miljardia euroa. Nämä riskit olivat tiedossa, ja niiden hillitsemiseksi oli yhtiössä aloitettu jo toimia, mutta sota vei siltä hallitulta, hillityltä prosessilta pohjan pois, ja nyt me olemme tässä tilanteessa, jossa Saksan hallituksen kanssa Fortum on Uniperin vakautuspaketista sopinut.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Kukaan meistä ei tiedä, miten tämä tilanne tästä nyt eteenpäin kehittyy, mutta sen me tiedämme, mitä me tahdomme. Me haluamme irti Venäjän fossiilisista energiatoimituksista, mutta me haluamme, että meillä on omistaja-arvo Fortumissa, että sen ydinliiketoiminta, joka on kannattavaa, säilyy ja me pystymme turvaamaan suomalaisten sähköntuotannon. Myös Uniperin pohjoismaiset liiketoiminnot ovat Suomelle omistajan näkökulmasta kiinnostavia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niikko.

16.20 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tulisi kantaa vastuuta nyt niistä ihmisistä, jotka eivät pysty maksamaan sähkölaskua. Se palaute, mitä me kaikki kansanedustajat saadaan kansalaisilta, on aika karmeaa luettavaa. Siellä eläkeläiset, jotka esimerkiksi asuvat rintamamiestalossa leskenä ja saavat 1 000 euroa kuussa rahaa, kysyvät, miten he maksavat 500—1 000 euron sähkölaskun. Miten, pääministeri, ne maksetaan? He sanovat, että ei lapsilisä heitä enää hyödytä. Ei se auta mitään, eikä se kyllä auta niitäkään ihmisiä, jotka lapsilisää saavat. [Ben Zyskowiec: Mutta jos se auttaa kehua?]

Oleellinen kysymys on nytten siinä, arvoisa hallitus, että kun te sanotte, että vain kymmenen prosenttia on pörssisähköasiakkaita, niin ministeri Lintilä, tämä on vanhaa tietoa — teidän pitäisi tietää, että ne ovat viime vuoden lukuja. Tällä hetkellä energiayhtiöt kilvan irtisanovat toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia ja kaikki määräaikaiset sopimukset menevät käytännössä siihen, että pitää mennä pörssisähköasiakkaaksi, koska toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia ei saa.

Mitä te sanotte niille, jotka eivät pysty maksamaan laskua? Miksi ette anna suoraa taloudellista tukea siten, että laskette energian hintaa antamalla suoraa tukea? Kymmenen prosentin arvonlisäveron alennus ei vielä riitä mihinkään, [Puhemies: Aika!] vaan nyt tarvitaan ihan käytännön toimia.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.22 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä hallitus kantaa huolta ja murhetta näiden ihmisten tilanteesta, joka on todella hankala. [Perussuomalaisten ryhmästä: Se ei riitä!] Sen vuoksi budjettiriihessä me esitimme eri toimia tämän tilanteen helpottamiseksi, ensinnäkin arvonlisäveron laskemisen kymmeneen prosenttiin sähkön osalta. Sen lisäksi me valmistelemme verotuksen välinettä niin, että voitaisiin tehdä vähennyksiä verotuksen kautta, ja heille, jotka eivät tätä pysty hyödyntämään, tulisi tällainen tukimuoto tähän tilanteeseen. Mutta meidän välineemme ovat myös rajallisia. Ministeri Lintilä tässä aikaisemmin kommentoi, että sen kaltaisen välineen luominen kuin mitä perussuomalaiset ovat esittäneet, veisi kenties hyvin pitkän aikaa.

Siitä me olemme kyllä täysin samaa mieltä, että monien ihmisten tilanne on kohtuuton. Itsekin ajattelen vaikkapa sellaista henkilöä, joka asuu sähkölämmitteisessä omakotitalossa ja jonka sähkösopimus on kenties juuri päättynyt tai päättymässä. Nämä kustannukset voivat olla todella kovia. Voin vakuuttaa, että hallitus suhtautuu tähän tilanteeseen äärimmäisen vakavasti ja pyrkii ihmisiä tässä tilanteessa auttamaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys tehoreservistä ja hintakatosta sähkömarkkinoilla (Heikki Vestman kok)

Suullinen kysymys SKT 127/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Vestman.

Keskustelu

16.23 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Suomalaisten rahat eivät riitä, kun omakotitalon lämmityksestä sähköllä joutuu pulittamaan vuodessa 10 000 euroa. Sähkökriisin syy on Venäjän hyökkäyssota sekä toimitusvarman tuotannon laiminlyönti. Kokoomus haluaa, että suomalaisille turvataan sähkön saanti ja kohtuuhinta — kaikki voimalat käyntiin. Kriisiaikana ei ole varaa hyljeksiä mitään tuotantoa, ei turvetta, ei kivihiiltäkään.

Tehoreservi on käyttämätöntä tuotantoa. Se pitää vapauttaa markkinoille, kuten kantaverkkoyhtiö Fingrid esitti. Kun tämä tuotanto käynnistetään, päivähinnat voivat laskea kymmenillä prosenteilla. Vastoin järkeä hallitus kuitenkin linjasi, että voimaloita siirretään reserviin. On epäuskottavaa, ettei esimerkiksi Fortumin Meri-Porin laitosta saataisi talveksi täyteen tuotantoon. Ministeri Lintilä, miksi hallitus nostattaa osaltaan hintaa sillä, että voimaloita pidätetään tehoreserviin?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä.

16.24 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tehoreservi on, voisiko sanoa, viimeinen palokunta, ylipäällikön viimeinen reservi. Itse asiassa me saatiin tänä aamuna siitä todistus: meillähän olisi loppunut Fingridin puolella energia, jos ei olisi pystytty ajamaan kahta laitosta ylös tekemään sitä tehtävää, joka niille kuuluu. Eli meillä oli tilanne, jossa Olkiluoto oli poissa ja tuuli oli hyvin alhainen. [Jari Ronkainen: Niin kuin aina!] Me tarvittiin kahden voimalan reservin tuotanto siihen, että voitiin taata sähköenergian tuotanto. Jos meillä olisi ollut kaikki jo käytössä, silloin olisi menty katkoihin. Eli kyllä me tarvitaan sitä tehoreserviä siellä koko ajan.

Te sanotte, että Meri-Pori pitäisi nostaa. Käsittääkseni se on laitos, joka tekee koko ajan Fortumille miinusta, mikäli siellä tehdään. Ymmärrän, jos kokoomuksen kanta on se, että pörssiyhtiön kannattaa pyörittää laitoksia, jotka ovat miinuksella, [Puhemies: Aika!] mutta itse en lähtisi ottamaan tehoreserviä pois, kaupallisista syistä.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Vestman.

16.25 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, ministeri, tänä aamuna eivät olleet käytössä tehoreservilaitokset vaan Fingridin varavoimalat. Jos tuo tehoreservin kapasiteetti olisi ollut tuottamassa, tätä koko tehopulatilannetta ei olisi itse asiassa syntynyt. Nyt se kapasiteetti on poissa markkinoilta, koska te olette varuamassa sitä sinne reserviin. Sähkön hinta on karannut niin käsistä, että se ei vastaa enää edes

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

kalleimman sähköntuotannon kustannuksia. Suomessa pörssihinta on ollut jopa kaksinkertainen kalliin hiilivoiman ja jopa kymmenkertainen tuulivoiman tuotantokustannuksiin nähden. Kun sähköstä on niukkuutta, siitä voi vaatia lähes mitä hyvänsä hintaa. Hinta voi nousta näin tähtitieteelliseksi.

Suomalaisten rahaa ei saa lapioida enempää sähköyhtiöiden tuloksiin. Tarvitaan tukku-markkinalle hintakatto, joka laskee kuluttajahintoja. EU:n nykyinen hintakatto nousee hinnan mukaan. Hintakaton pitää olla kiinteä. Valitettavasti komissio ei ole tukenut hintakattoa. Hallituksen pitää nyt osata vaikuttaa EU:ssa. Ministeri Lintilä, mitä olette tehneet ja teette hintakattouudistuksen ajamiseksi läpi EU:ssa? Oletteko arvioineet vaihtoehtona Pohjoismaiden hintakattoa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä.

16.27 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin täytyy sanoa edustajalle se, että reserviin kuuluvat myös nopean toiminnan yksiköt, jotka tässä tilanteessa otettiin käyttöön. Kyllä ilman muuta tavoite on ottaa euroopalainen tapa. Kansallisesti tehtävät ratkaisut eivät sovi tähän, pohjoismainen järjestelmä on tietysti yksi vaihtoehto, mutta tällä hetkellä me ollaan tilanteessa, jossa ovat Pohjoismaat ja Baltia, ja kyllä kuitenkin se perimmäinen ongelma tulee Saksan vaikeasta energiatilanteesta. Itse en lähtisi suljettuun energiajärjestelmään tässä vaiheessa. Kyllä meidän pitää vielä luottaa meidän yhteiseen energiapalettiin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Miksi?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

16.27 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ollaan tosiaan täysin poikkeuksellisessa tilanteessa, ja pahoin pelkään, että huomisessa energianeuvostossa nyt komission eilen julkistamien ehdotusten pohjalta ei ratkaista näitä ongelmia, jotka ovat Suomelle tärkeimpiä. Meidän kannaltamme, kun meillä sähkö on tavattu myydä määräaikaisina sopimuksina pörssin kautta, on aivan avainasia tämä, mitä edustaja Vestman sanoi, että nämä tukku-markkinoiden hinnat — siis tuhansissa euroissa, pian kymmentuhatta hipovat hinnat — saadaan sääntelyllä alas, koska ne eivät vastaa mitään tuotantokustannuksia vaan ainoastaan spekulatiota siitä, että sähkö loppuu kesken ja siitä voi pyytää ääretöntä hintaa.

Kysyn vielä ministeri Lintilältä, kun tässä ei oikein kunnon vastausta olla saatu — ja itse asiassa pääministeri Marinilta: oletteko tehnyt selväksi, kun tästä tiistainakin puhuttiin, päämiestasolla Berliiniin ja Brysseliin, että näitä Saksalle tärkeämpiä asioita, joita siellä komission esityksessä näyttää olevan, ei hoideta ilman, että tämä pohjoismainen kysymys hoidetaan järkevällä tavalla niin, että sähkön tukkuhintaa laitetaan alas ja saadaan suomalaisille määräaikaisia sähkönhintasopimuksia jälleen tolkkullisilla hinnoilla?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.29 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me vaikutamme komission suuntaan ja keskustelemme aktiivisesti kollegoiden kanssa, ja myös näinä viime päivinä olen kollegoiden kanssa tästä tilanteesta keskustellut. Olemme myös yhteisesti lähestyneet komissiota tämän tilanteen osalta, ja itse kyllä veikkaan juuri-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

kin näin, että välttämättä vielä tällä viikolla valtiovarainministerien kokouksesta tai energiaministereiden kokouksesta ei kaikilta osin saada kokonaisuutta aikaiseksi. [Kai Mykkänen: Luovutatteko te?] — Me emme missään nimessä luovuta, me teemme tätä aktiivista vaikuttamistyötä, mutta nämä kysymykset ovat niin isoja ja nämä ovat niin hankalia, että mitä todennäköisimmin nämä tulevat päämiesten pöytään Eurooppa-neuvoston kokoukseen. Esimerkiksi tämä tilanne, että komissio esittää venäläiselle tuontikaasulle tällaista kattoa hinnanmuodostukselle ja Venäjä on nyt uhannut keskeyttää kaikki energiatoimitukset niiden maiden osalta, jotka sitten tämän katon ottaisivat käyttöön.

Eli kyllä tämä tulee olemaan hyvin vaikea neuvottelu, ja sanoisin, että eurooppalainen yhtenäisyys tässä tulee olemaan koetuksella. Me teemme kaikkemme sen eteen, että tämä yhtenäisyys säilyy ja me saamme järkeviä eurooppalaisia yhteisiä ratkaisuita aikaiseksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Valtonen.

16.30 Elina Valtonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Tuppurainen ja myös pääministeri kehuivat tätä Fortumin Uniper-diiliä kesältä, ja kerroitte, että Suomen tappiot ovat nyt rajalliset ja Suomi ei joudu edelleen pääomittamaan Uniperia. Nyt on kuitenkin niin, että tämän neuvottelutuloksen julkaisemisen jälkeen, viikonlopun aikana, Fortumin markkina-arvosta sulii 20 prosenttia, ja se ei tietenkään kosketa pelkästään meitä valtio-omistajia vaan myös yksittäisiä suomalaisia pienosakesäästäjiä ja myös meidän työeläkeyhtiöitä. Kyseessä on ihan kansanosake. Ja kerroitte myös, että jatkossa tappio on tosiaan rajallinen. No nyt on niin, että myös Fortumin Uniper-osuus edelleen sulii 78 prosentista 56 prosenttiin. Mikä on tälle vuodelle se kokonaistappio, jonka te olette hyväksyneet Fortumin nimissä suomalaisille? [Antti Lindtman: Mikä olisi ollut vaihtoehto?]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Tuppurainen.

16.31 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä asia on tosiaan sellainen, että tällä on tausta, tällä on historia. Fortum on tehnyt vuosien varrella ratkaisuja tilanteessa, jossa yhtiön hallituksessa ei ole ollut kasvollisen valtio-omistajan edustajaa, ja näistä ratkaisuista, joista suurimpana vuonna 2017 tehty seitsemän miljardin Uniper-kauppa, tästä kaikesta me nyt tätä sotkua siivoamme. Tässä tilanteessa me olemme.

Oma reaktioni alkuvuodesta, kun Fortum järjesteli Uniperin välittömiin vakuusvaatimuksiin konsernin sisäistä rahoitusta, oli se, että nyt on korkea aika myös Fortumin hallitukseen nimittää kasvollisen valtio-omistajan edustaja. Nyt siellä hallituksessa on virkamiesjäsen, joka tuntee valtio-omistajan tahtotilan. Jatkossa meitä ei yllätetä yritysjohdon ylisuurella riskinotolla. Mutta se riski on aikanaan otettu, ja on varmasti selvää, että emme tässä tilanteessa millään olisi onnistuneet tuomaan kultamunia munivaa hanhea Saksasta takaisin Suomeen. Riskit ovat realisoituneet. Joku sen riskin maksaa. Tähän vakautuspakettiin kuitenkin saimme sovittua perälaudan. Tappioraja on seitsemän miljardia euroa. [Puhemies: Aika!] Sen jälkeen on Saksan vastuulla löytää tähän kokonaisuuteen tarvittava lisärahoitus.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Turtiainen.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

16.33 Ano Turtiainen vkk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minä väitän, että valtaosa kansalaisista pitää parhaana sitä, että meillä olisi yhteiskunnan omistamat voimalat, jotka tuottaisivat sähköä kohtuuhinnalla. Kysyn pääministeriltä: jos todella on käymässä niin, että sähkölle tulee hintakatto, miten se tulee näkymään tavallisen kansalaisen sähkölaskussa, ja miksi Suomi on mukana järjestelmässä, jossa sähköllä käydään kauppaa pörssissä ja futuureilla? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.33 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Komissio on esittänyt erilaisia lähestymistapoja, millä tavalla voidaan toisaalta turvata energiansaantia Euroopassa ja toisaalta hillitä tätä hintaa, joka on tällä hetkellä erittäin korkea. Me näemme sen täällä Suomessa kalliina hintoina, mutta Euroopassa monin paikoin hinnat ovat vielä monin verroin korkeampia kuin täällä kotimaassa. Tähän me nyt etsimme yhteisiä ratkaisuja, ja on hyvä, että komissio on näitä ratkaisuja esittänyt.

Suomi on ollut systemaattisesti kovan pakotepolitiikan takana, ja me olemme olleet systemaattisia tuessa Ukrainalle. Me olemme myös näiden esitysten osalta avoimia ja suhtaudumme niihin avoimesti, puhumme sitten erilaisista hintakatoista tai puhumme puuttumisesta vaikkapa tähän johdannaispörssiin, mikä on nyt ollut se kysymys, mitä eduskunnan lisätalousarviomenettelynkin puitteissa täällä käsittelemme. Tähän kaikkeen pyrimme aktiivisesti vaikuttamaan.

Mutta samanaikaisesti on todettava, että ei tästä todennäköisesti ole helppoja teitä ulos. Me tulemme näkemään erittäin vaikean syksyn, me tulemme näkemään erittäin vaikean talven, ja me emme välttämättä puhu vain hinnasta, vaan me voimme puhua myös aivan niinkin kouriintuntuvista asioista kuin toimitusvarmuudesta eurooppalaisella energiamarkkinalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

16.34 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun pääministeri puhui juuri täällä toimitusvarmuudesta, niin kyllä antaisin itsekin saman neuvon kuin edustaja Vestman, että ottakaa nyt ihmeessä tämä Meri-Porin hiililauhdevoimala käyttöön, koska talvella oikeasti tarvitaan sähköä.

Varsinainen kysymys koskee, arvoisa puhemies, päästökauppaa: Sen korkea hinta yksiselitteisesti nostaa suomalaisen sähkölaskun hintaa. Korkea päästöoikeuden hinta yksiselitteisesti nostaa kaukolämpölaskun hintaa. Ja oikeastaan tämä päästökauppa on ainut puhtaasti poliittinen, ihmisen tekemä järjestelmä, jota voidaan nopeasti poliittisesti muuttaa. Tuntuu jotenkin, arvoisa hallitus, että tästä päästökaupasta puhuminen on teille jotenkin punainen vaate. Eikö nyt pitäisi ajatella yrityksiä ja niitä ihmisiä, jotka ovat ongelmissa, ja ehdottomasti ottaa siellä Euroopan johtajien pöydässä esille se, että lasketaan sitä korkeaa päästökaupan hintaa mielellään lähemmäksi nollaa kuin lähemmäksi sataa, niin se heti helpottaa sähkölaskuja ja kaukolämpölaskuja? [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä, hyvä kysymys!]

Puhemies Matti Vanhanen: Siinä ehkä ei ollut kysymystä, mutta ministeri Lintilä.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

16.36 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei kysymystä, mutta Lintilä vastaa:

Kyllä kysyjä on tietysti oikeassa siinä, että päästökauppa on semmoinen keskeinen elementti tässä, mutta toisaalta voisi ehkä syöttötariffi olla sellainen toinen elementti, jota voitaisiin tuoda tähän keskusteluun. Meillä on aika suuri valmius käydä keskustelua kaikista elementeistä, joilla voidaan vaikuttaa hintoihin. Niin kuin tässä on tullut esille, ei me olla valitettavasti pahinta vielä nähty. Kyllä tämä hinta tulee olemaan tämän talven ehdoton ykkösasia.

Huomisessa kokouksessa meillä on kaksi asiaa: hinta ja saatavuus. Meillä vähän ehkä tämä saatavuus on jäänyt liiankin pieneen rooliin tässä, ja oma huoleni on siitä, että siinä vaiheessa kun saatavuus rupeaa tulemaan kyseenalaiseksi, [Perussuomalaisten ryhmästä: Mites se Meri-Pori?] niin silloin kokeillaan EU:ta kaikkein eniten, koska siinä vaiheessa kaikki ne toimet, mitä tehdään kansallisesti, tulevat enemmän kansallispainotteiseksi. Kyllä edelleen kuulutan sitä yhtenäisyyttä tässä rintamassa. Me taistelemme energiasotaa, ja Ukraina taistelee fyysistä sotaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

16.37 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan siihen, miten Suomi pärjasi näissä Uniper-neuvotteluissa. SDP:n varapuheenjohtaja Matias Mäkyne totesi 19.7.: ”Marin on osallistunut tähän prosessiin juuri sillä painoarvolla, mikä häneltä vaaditaan.” Myös ministeri Tuppurainen alleviivasi Marinin roolia yhteydessä Olaf Scholziin. No, nyt muistiot vahvistavat, että Saksa sai tahtonsa läpi Uniper-neuvotteluissa ja Suomi on menettänyt merkittävästi kansallisomaisuutta.

Tänään Ilta-Sanomat kertoi tietopyynnön myötä näistä ministerin yhteydenpidoista. Mäkyne kertoi teidän olleen juuri sillä painoarvolla kuin teiltä vaadittiin. Nyt tänään olette kertonut, että se oli tekstiviesti. Kysyn teiltä, arvoisa pääministeri Marin: Oletteko te tyytyväinen tähän lopputulokseen, ja olisiko tässä kannattanut tehdä enempi kuin yksi tekstiviesti?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.38 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ollut kirjallisesti yhteydessä, ja tätä yhteydenpitoa on valmisteltu yhteistyössä omistajaohjauksen kanssa, eikä ole mitenkään lainkaan epätyypillistä, että valtionpäämiehet tai päämiehet vaikkapa komission suuntaan ovat viestein yhteydessä. Itse asiassa tämä on hyvinkin tyyppillistä yhteydenpitoa. Tämän yhteydenpidon tarkoituksena ja sisältönä on ollut tukea ministeri Tuppurasta näissä neuvotteluissa. [Jani Mäkelä: Siinä kaikki?] Olen viestinyt sen, kuten olen aikaisemminkin julkisuudessa kertonut, että ministeri Tuppuraisella on koko hallituksen tuki ja mandaatti näitä neuvotteluita käydä. On myös hyvä huomioida, että neuvottelujen osapuoli on ollut Fortum ja ministeri Tuppurainen hallituksen edustajana, omistajaohjausministerinä, on ollut se henkilö, joka on Fortumia tässä työssä tukenut. Ministeri Tuppurainen varmasti pystyy avaamaan myös Saksan osallistumisen näihin neuvotteluihin, ketä neuvottelupöydän toisella puolella on ollut, mutta minun käsitykseni ei ole se, että esimerkiksi liittokansleri Scholz olisi henkilökohtaisesti näihin neuvotteluihin osallistunut.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

16.39 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:sta on esitetty monenlaisia toimenpiteitä näihin ongelmiin ratkaisua varten, ja yksi näistä on windfall-vero. Siinä energiayritysten voitoista verotettaisiin huippu pois. Mutta ongelma on se, että nämä varat eivät tulusikään kansallisiin budjetteihin vaan erityisesti EU:n uuteen tukivälineeseen, josta rahaa sitten jaettaisiin taas sinne, minne yleensäkin näistä EU-välineistä rahaa jaellaan, eli asiansa huonoiten hoitaneille maille. Toisin sanoen Suomea, suomalaisia, verotettaisiin rajusti siitä, että meidän energiavirheemme eivät ole niin syviä kuin muilla, ja sitten rahat lahjoitettaisiin niille, joiden virheet ovat suurimmat. Tässä ei ole tietenkään mitään järkeä.

Eduskunta ilmoitti elpymispakettikäsittelyn yhteydessä kannakseen, että se vastustaa tulonsiirtounionia, EU:n ylikansallisia veroja ja uusia tukivälineitä. Onko hallitus varmasti valmis toteuttamaan tämän eduskunnan tahdon ja ilmoittamaan, että tällainen malli ei Suomelle käy?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä.

16.40 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä windfall-vero on pyörinyt varmaan kohta parikymmentä vuotta eri tavalla. Jos muistan oikein, oli 2013, kun yritettiin tehdä sitä kansallisesti, jolloinka se EU:ssa kaatui meidän Mankala-yhtiöitten erilaiseen verotusperusteeseen. Itse en usko siihen, että nopealla aikataululla tapahtuisi mitään. Nyt pitää koko ajan muistaa se, että meillä on akuutti kriisi päällä. Windfall-verolla ei ole mitään merkitystä tähän meidän akuuttiin tilanteeseen. [Riikka Purra: Kertokaa se komissiolle! Aiotteko vastustaa?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Valkonen.

16.41 **Ville Valkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset kyllä varsin hyvin ymmärtävät, minkälaisessa kriisissä me tällä hetkellä elämme, ja ymmärtävät siihen liittyvät tosiseikat, mutta se, mitä suomalaiset edellyttävät on, että heidän asioitaan hoidetaan täysin voimin, parhaan mahdollisen kyvyn mukaan, parhaalla asiantuntemuksella, ja tässä Uniper-kysymyksessä, joka on energiakriisin yksi osa-alue, hallitus ei selvästi näin ole tehnyt. Miksei pääministeri keskeyttänyt lomaansa? Miksei Saksaan lähetetty paljon suurempaa, paremmin resursoitua asiantuntijoiden, sekä energia-alan että juridiikan asiantuntijoiden, neuvottelukuntaa? Miksei hallitus kokoontunut tämän kysymyksen ympärillä muuta kuin sähköpostilla? Ja viimeisenä kysymyksenä: jos kyse olisi ollut esimerkiksi pääministerin omasta omaisuudesta, olisiko asia todella hoidettu näin, kun nyt oli kyse Suomen hyvin merkittävästä kansallisvarallisuudesta? — Kiitos. [Vasemmalta: Hohhojaa! — Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri. [Tytti Tuppurainen: Puhemies, puhemies!] — Ministeri Tuppurainen.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

16.42 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy muistaa, kuka teki ja mitä teki. Kysymyksessä on Fortum, joka aikanaan hankki osuuden ja myöhemmin enemmistöosuuden Uniperista, joka sitten ajautui ongelmiin Venäjän hyökkäyssodan vuoksi. Kun tilanteeseen haettiin ratkaisua, niin neuvotteluosapuolet olivat Uniper ja Saksan hallitus ja Fortum Uniperin enemmistöomistajana. Suomen valtio ei ollut näissä neuvotteluissa osapuoli, mutta kun Fortum pyysi meiltä poliittiselta tasolta tukea, niin annoin sitä tukea ja huolehdin, että niissä neuvotteluissa, joissa se oli neuvottelun sisällön kannalta oleellista, Suomen hallitusta virkamiestasolla edusti omistajaohjausosaston finanssineuvos Maija Strandberg, ja kun tarve oli, osallistuin itse poliittisella tasolla keskusteluun ministerikollegani kanssa, liittokanslerinviraston ministeri Wolfgang Schmidtin kanssa. Liittokansleri Scholz ei henkilökohtaisesti ollut näissä neuvotteluissa käsitykseni mukaan missään vaiheessa mukana, vaan Saksan hallitusta näissä neuvotteluissa, joissa Fortum neuvotteli, edustivat virkamiehet talousministeriöstä ja joissain tilanteissa myös liittokanslerinvirastosta. Tällä tasolla näitä neuvotteluita käytiin, [Puhemies: Aika!] ja Suomen hallitus pidettiin kaikissa tilanteissa hyvin informoituna talouspoliittisen ministerivaliokunnan kirjallisella menettelyllä.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.44 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän prosessiin: Tätä kysymystä, valtionyhtiöiden tilannetta, on käsitelty kesäkuun lopussa. Sen lisäksi meillä on ollut 21.7. talouspoliittisen ministerivaliokunnan kokous, jossa tämä kokonaisuus on käsitelty. Sen lisäksi on valtioneuvoston jäsenille, talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle, lähetetty tästä aiheesta useita viestejä, joissa tätä tilannetta on kuvattu. Itse olen ollut kahdesti yhteydessä Saksan liittokansleri Scholziin tämän aiheen tiimoilta. Olen useita kertoja keskustellut omistajaohjausministeri Tuppuraisen kanssa, ja kyllä, olen samalla ollut lomalla, mutta silti hoitanut työtehtäviäni. [Kimmo Kiljunen: Riittääkö nyt?]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys terveydenhoidon turvaamisesta työtaistelutilanteessa (Sari Essayah kd)

Suullinen kysymys SKT 128/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Essayah.

Keskustelu

16.44 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Terveydenhuolto on tällä hetkellä vakavassa kriisissä. Työntekijät ovat uupuneita, ja työtaistelutoimenpiteet saattavat uhata jopa ihmishenkiä.

Tämä sote-alan henkilöstön uupuminen ja kuormittuminen on ollut kyllä tiedossa jo pitkään, mutta asiaan ei kuitenkaan ole muutosta tullut. Nyt sitten tilanne on päästetty siihen pisteeseen, että asiakkaiden terveys ja henki saattavat vaarantua, ja siksi joudutaan teke-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

mään laki sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden turvaamisesta työtaistelutilanteessa. Mutta tällä lailla hallitus ei kyllä voi välttää vastuuta tilanteesta, johon sote-ala on ajettu, eikä hoitajien hätähuutoon voida olla vastaamatta. Vastaavasti jos nämä palvelut halutaan myöskin maanlaajuisesti turvata ensi vuoden alusta, kun hyvinvointialueet lähtevät liikkeelle, niin rahoitusmallia on korjattava. Kristillisdemokraatit ovat tänään julkaisseet soten korjaussarjan, ja toivomme vastaavia esityksiä myös hallitukselta.

Mutta nyt, arvoisa ministeri, kysymys: Onko hallitus tuomassa tämän lain sosiaali- ja terveyshuollon palveluiden turvaamisesta työtaistelutilanteessa ajoissa, koska lakot uhkaavat alkaa 16.9.? Esimerkiksi kenen tahansa meistä omainen saattaa olla silloin hoidon tarpeessa. Ja minkälaisin toimin hallitus vastaa tähän vakavaan hoitajapulaan ja hoitajien uupumiseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän edustajia pitäytymään tässä minuutin aikarajassa kysymysten osalta. — Ministeri Lindén.

16.46 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tärkeässä kysymyksessä oli ainakin kolme eri osaa: oli tämä ajankohtainen työtaistelutilanne, oli tämä hoitajavaje ja sitten vielä laajemmin tämä hyvinvointialueiden rahoitus. Rajoitun tässä nyt siihen tärkeimpään asiaan.

Olemme valmistelleet tässä viime päivinä sosiaali- ja terveysministeriössä tätä lainsäädäntöä, joka lähtee nimenomaan siitä, että kun on teho-osastoille julistettu lakko, johon ei oltaisi antamassa suojelutyötä, niin siihen voisimme sillä tavalla puuttua, että kenenkään henki ei siellä vaarantuisi. Tällainen lainsäädäntö ei ole mikään yksinkertainen asia, niin kuin jokainen ymmärtää, sitä ovat parhaat juristimme olleet tekemässä. Olemme tänä aamuna sosiaali- ja terveysalan ministeriryhmässä tätä asiaa käsitelleet ja jatkamme sitä huomenna. Saamme tämän lain varmasti alkuvuokolla eduskuntaan. Pystymme varmasti vaikuttamaan sillä näihin työtaisteluihin, ainakin näihin laajimpiin eli Turun yliopistollisen sairaalan ja OYSin työtaisteluihin, jotka ovat uhkaamassa siellä pysäyttää kokonaan teho-osastot.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys varhaiskasvatustuksumaksujen alentamisesta (Anneli Kiljunen sd)

Suullinen kysymys SKT 129/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Kiljunen, Anneli.

Keskustelu

16.47 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Tänä päivänä monet lapsiperheet miettivät, kuinka selvitä kaikista arjen kustannuksista — asumisen kustannuksista, energialaskuista sekä liikkumisesta ja autosta aiheutuvista kustannuksista, lasten varhaiskasvatuksesta, iltapäiväkerhomaksuista ja lasten harrastuksista. Nyt onkin erityisen tärkeää, että hallitus tukee myös lapsiperheiden vanhempia heidän työssäkäynnissään sekä myös toi-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

meentulossaan. Tästä syystä olenkin erityisen iloinen siitä, että varhaiskasvatuksen maksuja pienennetään ja poistetaan kokonaan pienituloisilta ja keskituloisilta lapsiperheiltä. Sosiaalidemokraatit ovat sitä mieltä, että varhaiskasvatuksen pitäisi olla maksutonta kaikille lapsille.

Kysynkin, ministeri Andersson, teiltä: osaatteko jo kertoa — kansalaiset ovat tästä varmasti kiinnostuneita — mihin tuloluokkiin varhaiskasvatusmaksujen alentaminen kohdennetaan ja milloin saamme tämän lakiesityksen eduskuntaan käsiteltäväksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.48 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tosiaan budjettiriihessä osana niitä toimia, joilla halutaan huolehtia ihmisten ostovoimasta tulevan vuoden aikana, sopi myöskin varhaiskasvatusmaksujen pysyvästä alentamisesta noin 70 miljoonalla eurolla. Tämä on jo toinen kerta tämän hallituskauden aikana, kun tehdään tällainen päätös, eli yhteensä on kyse hyvin merkittävästä panostuksesta varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamiseksi ja myöskin perheiden toimeentulon tukemiseksi.

Tätä lakiesitystä valmistellaan nyt budjettiriihen päätöksen seurauksena. On erilaisia malleja, joista totta kai hallituksen yhdessä pitää sopia, tehdäänkö tuloerojen korotuksella vai muuntotyypisellä mallilla tämä maksujen alennus. Ja tarkoitus on, että se tulee eduskunnan käsittelyyn budjettilakina, jotta se saadaan voimaan mahdollisimman nopeasti.

Opetusministerinä haluan myöskin nostaa esille varhaiskasvatuksen laadun kehittämisen tarpeen. On äärimmäisen tärkeää, että me jatketaan työtä varhaiskasvatuksen osallistumisasteen parantamiseksi, mutta meidän pitää myöskin huolehtia siitä, että olosuhteet siellä varhaiskasvatuksessa työntekijöillä ovat riittävän hyvät, jotta vanhemmat turvallisesti mielin voivat jättää lapsensa sinne päivän ajaksi. [Arja Juvonen: Heillekin lisää palkkaa!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys pienten sairaaloiden lakkauttamisuhasta (Veronica Rehn-Kivi r)

Suullinen kysymys SKT 130/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Rehn-Kivi.

Keskustelu

16.50 Veronica Rehn-Kivi r: Ärade talman! Det är oerhört viktigt att vi kan få vård vid rätt tidpunkt och utan dröjsmål, framför allt i brådskande fall. Ett tillräckligt tätt sjukhusnätverk är därför nödvändigt. Vi i svenska riksdagsgruppen vill att våra mindre sjukhus har jämlika möjligheter att erbjuda mångsidig sjukvård i alla delar av landet. Tyvärr har utvecklingen varit dels den motsatta, med till exempel stängningen av Ekenäs och Borgå förlösningssavdelningar och nu det senaste hotet mot Lojo BB, som vi är mycket oroad över.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Arvoisa puhemies! Tiheän sairaalaverkon ylläpitäminen on keskeistä potilasturvallisuusnäkökulmasta. Olemme huolestuneina seuranneet HUSin pohdintoja Lohjan sairaalan synnytysosaston mahdollisesta lakkauttamisesta. Tämä on väärä kehityssuunta. Kysynkin, arvoisa ministeri Lindén: miten hallitus katsoo tätä pienten sairaaloiden ja yksiköiden lakkauttamistrendiä erityisesti potilasturvallisuusnäkökulmasta?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lindén.

16.51 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tack för den där frågan, som var mycket viktig. Jag svarar på finska eftersom vi bara har en minut tid här.

Näiden pienten sairaaloiden tilanne on todella tärkeä. Olen itse ollut pienten sairaaloiden kannattaja. Vierailin muutamissa pienissä sairaaloissa, muun muassa Forssan terveydenhuollon yksikössä, tänä kesänä. Näin päivystyksen, jossa ei ollut jonoja — vertauskohtana vaikkapa eräiden suurten yhteispäivystysten ruuhkat tänä kesänä. Olen myös havainnut, että näitä huolia nyt on Uudellamaalla syntynyt.

Muistuttaisin, että HUSin rahoitus tulee viideltä hyvinvointialueelta: Helsingin kaupungilta ja neljältä hyvinvointialueelta. [Sari Sarkomaa välihuuto] Valtio antaa näille alueille rahoituksen, ja nämä alueet sitten edelleen päättävät, minkä osan ne käyttävät erikoissairaanhoidon, minkä perusterveydenhuoltoon ja sosiaalipalveluihin. Tällä hetkellä vetoaisin sinne alueille, että käykää HUSin kanssa neuvotteluja siitä, että tämä erittäin arvokas ja tärkeä sairaalaverkko monipuolisena toimijana täällä — eräässä mielessä meidän erikoissairaanhoidon kruununjalokivi — voidaan turvata näissä oloissa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys siirtymisestä päästöttömään kiertotalouteen (Hanna Kosonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 131/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Kosonen.

Keskustelu

16.52 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Vihreän siirtymän pitää tarkoittaa uutta teknologiaa sekä bio- ja kiertotaloutta. Toisin sanoen kotimainen tuotanto ja päästötön energia ylös, saastuttava, ulkomainen energia alas. Näin turvaamme Suomen sähkön- ja lämmönsaannin, huoltovarmuuden ja energiaomavaraisuuden, saamme samalla päästöjä pienemmiksi, luomme työtä ja yrittäjyyttä, varmistamme hyvinvointimme rahoituksen. On huolehdittava, että hallituksella valmistelussa ei ole mitään esityksiä, jotka hidastavat, hankaloittavat tai vaikeuttavat tätä siirtymää. Suomessa ei ole varaa byrokraatiaan tai esityksiin, jotka estävät esimerkiksi tuulivoiman rakentamista tai metsien ja ylipäätään kotimaisten luonnonvarojemme kestävästä käytöstä.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Kysyisin pääministeriltä: miten hallitus aikoo varmistaa, että siltä tulevat esitykset vauhdittavat siirtymistä päästöttömään kiertotalouteen ja luonnonvarojemme kestäväan hyödyntämiseen ja ulkomaisen energian lopettamiseen? [Perussuomalaisten ryhmästä: Turve takaisin!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ympäristöministeri Ohisalo.

16.53 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa hyviä uutisia tällekin salille: olemme tänään juuri valtioneuvoston istunnosta lähettäneet eduskuntaan esityksen siitä, kuinka näitä vihreän siirtymän investointeja voitaisiin vauhdittaa niin, että luvitusprosessissa nämä saisivat etusijan, ja myös hallintotuomioistuimille tulee lisää käsittelyresursseja, aluehallintoviranomaisille tulee lisää miljoonia euroja siihen, että nämä luvat kiertävät mahdollisimman nopeasti. Me pidämme huolen siitä, että nämä luvat varmistavat myös luonnon monimuotoisuuden turvaamisen samaan aikaan, kun ne varmistavat ilmastotoimet ja uusien työpaikkojen syntymisen Suomeen. Tämä on erittäin tärkeä hanke, ja odotan ja oletan, että täältä eduskunnasta varmasti sille tukea tulee. Yritysmailma, elinkeinoelämä, on pyytännyt pitkään tätä luvitusprosessien nopeuttamista, ja siihen hallitus nyt vastaa tällä esityksellä. [Juha Mäenpää: Turveyrittäjätkin ovat! — Ben Zyskowicz: Tukea tulee täältä, kun saadaan vihreätkin mukaan!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys kysyntäjoustopa sähkömarkkinoilla (Mari Holopainen vihr)

Suullinen kysymys SKT 132/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Holopainen, Mari.

Keskustelu

16.54 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Sähkön poikkeuksellisen voimakas hinnannousu johtuu merkittävältä osin kysynnän ja tarjonnan epäsuhdasta. Kysynnän ollessa tarjontaa suurempi hinta nousee markkinoilla. Siirtyminen pois fossiilisista polttoaineista on tärkeämpää kuin koskaan. Nyt on lisättävä vähäpäästöisen energian, kuten tuulija aurinkosähkön, tuotantoa. Tämä ei kuitenkaan tuo nopeaa helpotusta esimerkiksi tulevaisuudelle. Kysyntään voidaan periaatteessa vaikuttaa nopeastikin ja myös fiksuilla tavoilla. Kysynkin elinkeinoministeri Lintilältä: Miten te näette kysyntäjoustopa tehostamisen mahdollisuudet sähkön hinnannousun suitsimisessa? Ja mihin toimiin hallitus on ryhtymässä tehostaakseen kysyntäjoustopa niin kuluttajasähkön kuin teollisuudenkin osalta?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä.

16.55 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse asiassa minulla oli eilen Säätytalolla viisitoista keskeistä toimijaa eri sektoreilta, ener-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

gian suuria käyttäjiä yrityspuolelta, julkissektorilta ja niin edelleen, ja kävimme nimenomaan tätä keskustelua. Siellä on tehty erinomaista työtä, mutta me tarvitaan lisää, koska siellä on kuitenkin tietyllä tavalla se suurin käyttöaste — taitaa olla noin 42 prosenttia koko Suomen energiasta sillä puolella. Kyllä se tahtotila oli heillä hyvin vahva. He haluavat olla suunnannäyttäjiä siinä, kuinka vähennetään energiankäyttöä ja nimenomaan niitä tietyllä tavalla kriittisimpiä pisteitä. Näihin yhteisiin talkoisiin kyllä tarvitaan varmasti kaikkia, siis kotitalouksia, yrityksiä ja niin edelleen.

Tämän hintakehityksen osalta, joka on ollut, meidän kyllä tietysti tulee muistaa myös se, että esimerkiksi Saksan ratkaisu luopua ydinvoimasta oli valtavan kova takaisku tässä. Eli kysyntä ja tarjonta eivät tällä hetkellä kohtaa, [Puhemies: Aika!] ja nämä kansalliset ratkaisut ovat omalta osaltaan syöneet tätä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys windfall-verosta sähköntuottajille (Jussi Saramo vas)

Suullinen kysymys SKT 133/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Saramo.

Keskustelu

16.57 **Jussi Saramo vas:** Kiitos, arvoisa puhemies! Onneksi meillä Suomessa ei ole tehty kuten perussuomalaiset ovat tänäänkin ja aina ennen vaatineet, vaan meillä on toteutettu vihreää siirtymää ja energiantuotanto on ollut hajautettua. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Saksa ei pysty korvaamaan fossiilisia, ja Ranskassa jopa puolet ydinvoiman tuotannosta on ollut nyt suljettuna, osin ilmastonmuutoksen aiheuttaman kuivuuden vuoksi. Suomessa meillä on pulaa vähemmän, ja itse asiassa valtaosa sähköstä tuotetaan yhtä halvalla kuin aina, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] mutta koska hinta määräytyy pörssissä, niin tässä sähköntuottajayhtiöt saavat aivan satumaisia voittoja. Tietysti sähkölämmittäjät maksavat nämä voitot, [Perussuomalaisten ryhmästä: Persujen vika!] ja sen sijaan he odottavat kauhulla talvea. [Jukka Mäkynen: Voitteko te tehdä jotakin?] Moni normaalisti hyvin toimeentuleva on nyt putoamassa tyhjän päälle.

Aika moni Euroopan maa verottaa nyt jo näitä voittoja, sotatuottoja, ja Suomikin valmisteleekin voittojen windfall-veroa. Kysynkin pääministeriltä: voidaanko windfall-vero säätää nopeasti riippumatta Euroopan unionista, jotta saadaan rahaa kotimaisten sähkölämmittäjien tukemiseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.58 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, tämä tilanne on sikäli ristiriitainen, että samanaikaisesti, kun Eurooppa kärsii energian pulasta, samanaikaisesti, kun hinnat ovat korkealla, osa yhtiöistä kyllä tekee erittäin suuria voittoja. Sen vuoksi käymme myös eurooppalaisella tasolla keskustelua siitä, millä tavalla näitä voittoja voitaisiin myös siirtää esimerkiksi jäsenvaltioiden käyttöön tällaisella windfall-ve-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

rolla edelleen vaikkapa kotitalouksien, tavallisten ihmisten, tukemiseksi, jotka näitä kalliita sähkölaskuja tällä hetkellä maksavat. Hallitus päätti budjettiriihessään käynnistää valmistelun Suomessa windfall-veron käyttöönottamiseksi, mutta tämä aikataulu tietenkin on erittäin kunnianhimoinen ja vielä avoin. Me emme tiedä, ehdimmekö me tällä hallituskaudella tätä kokonaisuutta viemään eduskuntaan eteenpäin, mutta on myös erittäin tärkeää, että eurooppalaisellakin tasolla tähän kysymykseen on herätty, ja Euroopassakin näitä toimia suunnitellaan. Olisi tarkoituksenmukaista, että meillä olisi Euroopan tasoinen järjestelmä windfall-veron osalta ja esimerkiksi tässä tilanteessa voisimme näitä tuottoja ohjata tavallisten kansalaisten hyväksi.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 35/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi valtiovarainvaliokunnan jäseneksi edustaja Katri Kulmunin.

4. Ulkoasiainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 36/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ulkoasiainvaliokunnan jäseneksi edustaja Katri Kulmunin ja varajäseneksi edustaja Jouni Ovaskan.

5. Pääministerin ilmoitus Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vaikutuksista eurooppalaisiin energiamarkkinoihin

Pääministerin ilmoitus PI 3/2022 vp

Keskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 5. asiana on pääministerin ilmoitus Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vaikutuksista eurooppalaisiin energiamarkkinoihin. Pääministeri Sanna Marinin puheenvuoron jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. — Keskustelu, pääministeri.

[Keskustelulle varattiin aikaa noin puolitoista tuntia]

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Keskustelu

17.00 **Pääministeri Sanna Marin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukraina kohdistamallaan hyökkäyssodalla Venäjä on rikkonut ja hylännyt eurooppalaisen turvallisuusjärjestyksen keskeiset periaatteet ja sitoumukset. Suomi on osana Euroopan unionia vastannut sotaan mittavilla Venäjään kohdistuvilla pakotteilla. Heikennämme näin Venäjän kykyä rahoittaa sotaa ja ylläpitää sotilaallista varustautumista. Lisäksi tuemme Ukrainaa monin tavoin kansallisesti ja osana Euroopan unionia niin poliittisesti, taloudellisesti kuin materiaalisesti — humanitäärisestä avusta aina puolustustarvikkeisiin asti. Tulemme jatkamaan tukeamme niin kauan kuin on tarpeen.

Nyt laajojen pakotteiden kohteena oleva Venäjä koettelee EU:n päättäväisyyttä, yhtenäisyyttä ja sen kansalaisten kestävyyskykyä rajoittamalla energian tuontia Eurooppaan. Samalla se paljastaa haavoittuvuutemme, sillä unioni on ollut liian riippuvainen venäläisestä energiasta. Yhteiskuntiemme kiristäminen energiatoimitusten kautta on tarkoituksellinen tapa murentaa suomalaisten ja eurooppalaisten tukea Ukrainalle. Tätä me emme voi hyväksyä. [Ben Zyskowicz: Hyvä!] Siksi hallitus on pyrkinyt niin kotimaisilla päätöksillä kuin EU-vaikuttamisessaan varmistamaan, etteivät ihmisten arjessaan kokemat sodan välilliset vaikutukset johda näihin Venäjän tavoittelemiin seurauksiin. Eurooppalaisilla ja kotimaisilla päätöksillä tulee edelleen tehdä kaikki mahdollinen sen eteen, että tavalliset kansalaiset ja yritykset selviytyisivät akuutista energiakriisistä. Samalla meidän tulee irtautua pysyvästi sellaisten maiden vaikutusvallasta, jotka eivät jaa yhteisiä arvojamme.

Arvoisa puhemies! Venäjän toimien vaikutukset ovat konkreettisia ja vakavia niin Suomessa kuin koko Euroopassa. Toimitusten vähenemisen seurauksena fossiilisten polttoainoiden hinnat ovat nousseet rajusti. Etenkin kaasun hinta on noin kymmenkertaistunut normaalista tasosta. Nord Stream 1 -kaasuputken toimitusten katkaiseminen toistaiseksi on entisestään heikentänyt kaasun saatavuutta Euroopassa. Kokemamme energiakriisi kytkeytyy pitkälti juuri kaasuun. Kaasun voimalla tuotettu sähkö asettaa markkinahinnan kaikelle sähkölle Keski-Euroopassa. Yhteisillä eurooppalaisilla sähkömarkkinoilla hinta heijastuu myös Suomeen, vaikka meillä kaasun osuus sähköntuotannossa on hyvin vähäinen. Kaasu- ja sähkömarkkinat ovat näin vahvasti sidoksissa toisiinsa. Samalla Euroopan korkeisiin sähkön hintoihin vaikuttaa myös joukko muita tekijöitä, kuten ranskalaisten ydinvoimaloiden seisokit, kuivuudesta johtuvat ongelmat lauhdetuotannossa sekä erityisesti Pohjoismaissa normaalia alemmaksi jäänyt vesivoiman määrä.

Arvoisa puhemies! Emme tiedä, kuinka kauan Ukraina on sodassa. Meidän pitää varautua siihen, että edessämme on pitkä taival, joka koettelee myös suomalaisten arkea. Keskeisessä roolissa Venäjän aiheuttamaan energiakriisiin vastaamisessa ovat eurooppalaiset, kotimaiset sekä vihreän siirtymän vauhdittamiseen liittyvät päätökset. Näiden toimien jälkeen meidän on käännettävä katsemme myös muihin ylikansallisiin riippuvaisuuksiimme.

Suomi on seissyt koko sodan ajan vahvasti EU:n pakotepolitiikan sekä muiden yhteisten eurooppalaisten ratkaisujen takana, ja näin toimimme edelleen. Keskustelemme tiiviisti EU-pöydissä kaikilla tasoilla aina virkakunnasta ministereihin ja korkeimman poliittisen tason yhteydenpitoon. Viestimme on selkeä. Venäjän Euroopalle asettamaan haasteeseen voidaan vastata vain yhdessä eurooppalaisella tasolla. Hallitus onkin valmis tarkastelemaan avoimesti kaikkia yhteiseurooppalaisia keinoja energian hinnan nousun maltillistamiseksi. EU:ssa on ryhdytty jo toimiin kaasun saatavuuden turvaamiseksi. Venäläistä

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

kaasua on korvattu toimituksilla muista lähteistä nesteytettynä maakaasuna ja putkitoimituksilla Norjasta sekä Kaspianmeren alueelta. Heinäkuussa voimaan tulleella EU:n kaasuvarama-asetuksella sovittiin kaasuvaramojen täyttöasteen nostosta ja elokuussa voimaan tulleella neuvoston asetuksella kaasun käytön vähentämisestä.

Hallitus on sitoutunut edelleen aktiivisesti edistämään ratkaisuja, joilla akuuttiin tilanteeseen saadaan helpotusta ja jotka soveltuvat jäsenvaltioiden erilaisiin tilanteisiin. Valmiita ja yksinkertaisia ratkaisuja ei kuitenkaan ole olemassa. [Juha Mäenpää: On!] Esillä olleita toimia ovat muun muassa keinot vähentää kaasun hinnan vaikutusta sähkön hintaan, sähköpörssin tarjousten enimmäishinnan alentaminen sekä eurooppalaiset ratkaisut sähkön johdannaismarkkinoiden vakuusvaatimuksiin. Suomi toimii aktiivisesti vaikuttaakseen erityisesti sähköpörssin tarjousten enimmäishinnan alentamiseen sekä johdannaiskaupan sääntöihin. Tässä poikkeuksellisessa tilanteessa mitään vaihtoehtoa ei voida sulkea pois. Käyttöön otettavat keinot eivät kuitenkaan saa aiheuttaa uusia, suurempia ongelmia markkinoilla kuin ne, mitä niillä pyritään korjaamaan. EU:n energianeuvosto sekä valtiovarainministerit keskustelevat yhteiseurooppalaisista toimista kokouksissaan tällä viikolla. Komissiolta odotetaan uusia konkreettisia ehdotuksia lähipäivinä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on kevästä lähtien tehnyt päätöksiä ja etsinyt aktiivisesti keinoja sodan aiheuttamien kustannusvaikutusten hillitsemiseksi sekä omavaraisuuden lisäämiseksi. Viimeisimpänä hallitus linjasi budjettiriihessä toimista, joilla helpotetaan kotitalouksien korkeista sähkönhinnoista johtuvaa ahdinkoa. Toimenpidekokonaisuus sisältää sähköenergian arvonlisäveron määräaikaisen alentamisen kymmeneen prosenttiin, määräaikaisen sähkövähennyksen tuloveroon ja määräaikaisen sähkötuen kansalaisille, joiden tulot eivät mahdollista sähkövähennyksen käyttöä täysimääräisesti. Myös sosiaaliturvajärjestelmään tehdään tarkistuksia ja muutoksia, jotka kohdistuvat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin kansalaisiin.

Keskeisessä asemassa ovat myös sähkön säästö ja sähkön tuotantokapasiteetin riittävyys talvikaudella. Kulutuksen vähentäminen on erityisen tärkeää ajankohtina, joina sähkö on kallista ja sähköntuotannon kapasiteetti laajalti käytössä. Jo vähäinenkin sähkönkulutuksen alentaminen näinä hetkinä vähentää markkinahintaa voimakkaasti. Vastuu sähkön säästöstä ei kuulu ainoastaan kotitalouksille vaan myös julkiselle sektorille ja yrityksille.

Energiakriisiin Suomessa liittyvät myös sähkön johdannaismarkkinoiden ongelmat. Sähköntuottajat sekä suuret sähkönkäyttäjät ja vähittäismyyjät solmivat johdannaissopimuksia, jotka takaavat tuottajalle tietyn hinnan tulevasta sähkönmyynnistä. Käytännössä sähkön myyjä asettaa tulevaa sähkön hintaodotusta vastaavan käteisvakuuden johdannaispörssin tilille. Kun odotukset sähkön tulevasta hinnasta ovat paikoin moninkertaistuneet, ovat sähköntuottajilta vaadittavat käteisvakuudet samalla kasvaneet hyvin paljon. Vakuudet on täytettävä hyvin lyhyessä ajassa, tai sähköyhtiö määrittellään maksukyvyttömäksi. Markkinoiden heilahteluista johtuvien vakavien seurausten välttämiseksi hallitus on esittänyt lisätalousarviossa sähkön johdannaismarkkinoilla toimiville sähköä tuottaville yhtiöille valtion laina- ja takausohjelmaa. Tarkoituksena on turvata sähköyhtiöiden kassavarojen riittävyys. Sähköntuottajille tarjottavat lainat sisältävät hyvin tiukat ehdot. Valtion tarjoama laina on yhtiöille hyvin kallista ja varmasti viimesijaista. Tiukkojen ehtojen tavoitteena on ohjata yhtiöt markkinaehtoiseen rahoitukseen.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Tulevaisuuden näkymä on nyt poikkeuksellisen epävarma. Jo tehtyjen toimien lisäksi seuraamme tarkkaan, miten kansalaisten, yritysten ja markkinoiden tilanne kehittyy. Olemme valmiita tekemään uusia päätöksiä ripeästi, mikäli tilanne sitä vaatii.

Arvoisa puhemies! Sodan jälkeen emme palaa Venäjän kanssa entiseen. Venäjä kiristää nyt Eurooppaa energialla, mutta se toimii samalla lyhytnäköisesti. Energia on ase, mutta sitä voi käyttää vain kerran. Käsillämme oleva kaasukriisi vain vauhdittaa sitä vääjäämättömyyttä kehitystä, jolla Eurooppa kääntää selkänsä venäläiselle fossiiliselle energialle. Akuutin tilanteen hoitamisen ohella onkin tärkeää saada lisää investointeja päästöttömään sähköntuotantoon ja tarvittavaan varastointi- sekä siirtokapasiteettiin koko Euroopassa. Nämä investoinnit vihreään siirtymään edistävät myös kasvihuonekaasujen päästövähennyksiä.

Arvoisa puhemies! Systeemitasoinen irtautuminen venäläisestä fossiilienergiasta ei vielä riitä. Meidän on aika ottaa vakavasti riippuvuudet, joita meillä on autoritäärisistä maista sekä niiden kyvystä hallita esimerkiksi tietoverkkoja ja teknologioiden saatavuutta. Meidän tulee tarkastella kaikkia yhteiskuntiemme osa-alueita ja toimintoja, jotka ovat elintärkeitä elinkeinoille, terveydelle, turvallisuudelle, oikeuksille ja vapauksille. Haavoittuvuuksia ja niistä irroittautumista tulee tarkastella yhdessä eurooppalaisella tasolla. Jo pian akuutin kriisin jälkeen Euroopan unionin on oltava nykyistä omavaraisempi ja kyvykkäämpi toimimaan riippumatta sellaisten maiden vaikutusvallasta, jotka eivät jaa yhteisiä arvojamme.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu käydään siis vastauspuheenvuoroilla, ja niitä pyydetään painamalla V-painiketta. — Edustaja Lindtman.

17.09 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se tilanne, jossa Suomessa ja koko Euroopassa tämän energiakriisin kanssa ollaan, on todella vakava, mutta niin on vakava maailmantilanne Venäjän hyökkäyksen jälkeen. On tärkeää, että me Euroopassa ja täällä Suomessa tuemme toinen toisiamme emmekä anna periksi Putinin kiristämislle.

Nyt tarvittiin ennen kaikkea tämä välitön hätäpaketti, joka näyttää laskeneen hieman sähkön hintaodotuksia. Toiseksi tarvitaan tukea kansalaisille, niitä päätöksiä, joita hallitus on tehnyt. Kolmanneksi pitää korjata tämän markkinan ongelmat. Kyllä sinne tukkuurmarkkinoille tarvitaan se hintakatto, joka ottaa odotuksia alas. Ja neljänneksi meidän on jatkettava siirtymää pois fossiilisesta energiasta kohti uusiutuvaa, koska vain se on ainoa pysyvä ratkaisu, jolla me pääsemme eroon tästä kalliista tuontien energiasta, fossiilisesta energiasta. Ne maat, jotka tätä siirtymää ovat lykänneet, ja niiden kansalaiset maksavat nyt kaikkein eniten. Suomen ei pidä ottaa tätä riskiä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

17.10 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia pääministerille ilmoituksesta. Valitettavasti siinä ei vastattu niihin kysymyksiin, joita tästä on kaikkineen esitetty.

Täytyy muistaa, että niin päästöoikeuksien hinta, sähkön, kaasun, ylipäättänsä energian hinnat alkoivat nousta jo yli vuosi sitten. Myös tällöin jo varoitettiin syntyvästä energiakriisistä ja esimerkiksi sähkön loppumisen vaarasta. Hallitus ei näytä lainkaan ymmär-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

tävän vääränlaisten energiapoliittisten ja ilmastopoliittisten toimiensa vaikutusta hintatasoon ja tämän järjestelmän ongelmiin. Sama pätee tietenkin Euroopan tasolla noin muuten.

Siitä ei ole mitään epäilystä, etteikö Venäjän hyökkäys olisi tämän akuutin kärjistymisen aiheuttaja, mutta se ei ole näiden kaikkien energiaongelmiemme syy, ja tästä syystä myöskään korjauskeinot eivät välttämättä ole toimivia.

Pääministeri ei myöskään vastannut Fortumin Uniper-toimiin tai hallituksen omistajaohjaukseen liittyviin kysymyksiin, joita olemme esittäneet.

Arvoisa puhemies! Näistä syistä johtuen perussuomalaiset jättävät hallitukselle välikysymyksen. [Vasemmalta: Ohhoh!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

17.12 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin kun, pääministeri, pyysimme tätä ilmoitusta, niin taustalla oli huoli siitä, onko tätä energiakriisiä riittävän strategisella otteella hoidettu ja ennen kaikkea tietysti hoidetaanko sitä tänä syksynä, jolloin paljon on vielä tehtävissäkin. Ja kysyn vielä, pääministeri, teiltä: Ihan sama, tapahuiko se pullopostina tai savumerkeillä tai viestinä, teittekö te silloin kesällä liittokansleri Scholzille selväksi, että Suomi ei hyväksy sellaista Saksan hintarajoitusta, joka kääntää laskun kaasusta suomalaisille, kun Uniper ei voi hintaa nostaa, kun he eivät suostuneet hätätilapykälään menemään? Teittekö te sen selväksi? Ja teettekö te nyt selväksi, että jos maakaasulle tulee hintakatto Euroopassa, niin sen täytyy olla reilu edelleen suomalaisten omistajien kannalta?

Mitä tulee kotimaan kysymyksiin, täällä Ohisalo kehui lupakaistaa. Onko kuitenkin niin, että hankkeiden täytyy ensin täyttää taksonomian mukaiset kriteerit, joita ei ole Suomen lainsäädännössä? Eikö tässä voi käydä niin, että pikakaistalle tulee pidempi jono kuin mitä tavallista kaistaa pääsisi maaliin? [Puhemies: Aika!] Ei kai se näin voi olla, ministeri Lintilä, että meillä investointien nopeuttamisesta tulee farssi? Lakiin tarvitaan selvä luettelo niistä hankkeista, jotka tulevat pikakaistalle, [Puhemies koputtaa] ei erillisiä kriteereitä näin sotatalvena.

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuorot ovat minuutin mittaisia. — Edustaja Hoskonen.

17.13 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Energiatilanne on kriisiytymässä Suomessa aivan varmasti. Meillä on tilanne tällä hetkellä sellainen, että nyt tällä hetkellä poltetaan vastoin hallitusohjelman määräyksiä valtavat määrät kuitupuuta ja tukkiakin menee polttoon. Kaikki kuivat kuitupuut ja energiapuut on jo käytännössä poltettu nykyisen sähkönhinnan takia. Meillä ei ole turvetta varastoissa läheskään ensi talven tarpeiksi — ehkä riittää, jos on lämmin talvi. Kovalla pakkasella olemme erittäin, erittäin suurissa vaikeuksissa, mikä käytännössä romuttaa pienten kotitalouksien talouden aivan varmasti, kun talojen lämpölaskut nousevat pilviin. Kysymys on CHP-lämmöstä, ja tietysti Helsingissä ja monessa kaupungissa nautitaan kivihiililämmöstä. Maakaasua ei enää ole.

Arvoisa pääministeri, nyt on teillä ihan oikeasti suomalaisten asia hoitaa tämä kuntoon niin, että me itse poistamme turpeelta veron ja sen jälkeen Suomen hallitus tekee Euroopan unionin komissiolle esityksen, että päästökaupan maksut poistetaan ja turpeesta tehdään

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

kotimainen kannattava energia, ja samalla suojelemme suomalaista metsäteollisuutta. Arvoisa pääministeri, tällä menolla meiltä loppuvat tästä maasta sellutehtaat, ja en halua nähdä esimerkiksi sitä, että kotimaakunnastani Uimaharjun sellutehdas pantaisiin kiinni. [Puhemies: Aika!] Siellä palaa nyt niin paljon arvokasta puuta, vaikka olemme ihan muuta sopineet, ja olimme muuten arvoisan pääministerin kanssa samassa työryhmässä silloin, kun tätä asiaa sovittiin. [Puhemies: Aika!] Toivon, että puututte tähän asiaan. Nyt on leikin aika ohi. [Välihuutoja]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hassi.

17.15 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen, joka syyttää fossiilienergian hinta- ja saatavuuskriisistä ilmastotoimia, laulaa Putinin lauluja. [Toimi Kankaanniemi: Höpö höpö!] Toivon jokaisen ymmärtävän sen. Siitä riippumatta sähkömarkkinoiden rakenteellisiin ongelmiin on puututtava. Hallituksen viikonloppuna tekemät päätökset ovatkin jo alentaneet odotuksia joulukuun sähkön hinnasta, kuten edustaja Lindtman mainitsi. Ongelma on, että sähkön kulutushuippujen aikana kaiken sähkön hinta nousee erittäin jyrkästi. Komissio esittää, että leikataan sähkön kulutushuippuja, ja tämä on erittäin hyvä tavoite, mutta se ei voi olla pelkästään yksittäisten kuluttajien vastuulla, ovat ne sitten perheitä tai yrityksiä. Mielestäni hallituksen pitäisi nyt — ja jos säädöksiin pystytään asiaa edistämään — kehottaa ja patistaa sähköyhtiöitä tarjoamaan kuluttajille porkkanoita sähkönkulutuksen siirtämiseksi huipputunneista muihin hetkiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Piirainen.

17.16 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on hyvin paljon puhuttu sähkön hinnasta ja sen suhteesta kaasuun, ja kun katsoo kuvaajaa viime kevältä, niin keskisessä Euroopassa sähköjohdannaisten hinnat ovat olleet nollan pinnassa ja ovat lähteneet nousemaan vasta sitten toukokuussa. Tällä kaasun hinnan nousulla on erittäin suuri merkitys näihin sähkön hintoihin.

No, sitten on puhuttu tästä Fortumista ja Uniperista, ja kysyisin nyt sitten ministeri Tuppuraiselta: kun on kysymyksessä pörssiyhtiö Fortum, vaikka valtio omistaakin siitä yli puolet, niin mikä mahdollisuus valtio-omistajalla on vaikuttaa operatiiviseen toimintaan muuten kuin yhtiökokouksessa? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää

17.17 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvät naiset ja miehet! Suomessa siirtyminen päästöttömiin energianlähteisiin on mielestäni helppoa. Suomessa on tehty kansalaisaloite ”Turve uusiutuvaksi”. Kun me julistetaan turve uusiutuvaksi, mitä se tieteellisesti todistaen myös on [Atte Harjanne: Ei ole!] — se uusiutuu samalla tavalla kuin puuhakekin, hitaammin vaan — niin meillä ei ole mitään ongelmaa.

Edustaja Hassi kaipasi äsken porkkanoita hallitukselle, ja minäpä kerron nyt porkkanoita sähkönkulutuksen vähentämiseksi. Arvoisa puhemies, öljyn hinta on tällä hetkellä 20 senttiä litra. Suomessa on 130 000 omakotitaloa, joista osalla on edullinen sähkösopimus. Nyt heidän kannattaa mieluummin lämmittää sähköllä kuin öljyllä. Miten aiotte reagoida ja alentaa öljyn hintaa pikaisesti, niin että saadaan estettyä se, että nämä 130 000 taloa, jois-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

ta osalla on edullinen sähkösofimus, alkaisivat käyttää sähköä lämmitykseensä? Siinä on porkkanoita.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowiez.

17.18 Ben Zyskowiez kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun itse aikaan osallistuin budjettiriihiin muun muassa valtiovarainministereiden Liikanen, Viinanen ja Niinistö aikana, rihi kesti useamman päivän. Miten on mahdollista, että nyt budjettiriihi pystyttiin hoitamaan runsaassa vuorokaudessa, vaikka esillä oli myös vastaaminen uuteen ongelmaan eli tähän energiakriisiin? No, se oli mahdollista siten, että kukaan riihesä ei ollut hillitsemässä valtion menojen kasvua, ei kukaan. Ei tarvittu vaikeita neuvotteluja, kun voitiin aina ottaa lisää velkaa, lisää velkaa ja vielä lisää velkaa.

Tähän energiakriisiin vastaamiseksi kansalaisille annettiin tukea noin 900 miljoonan euron edestä, ja näin pääministeri täällä näitä tukia kertoi ja ministeri, anteeksi, edustaja — tuleva ministeri — Lindtman niitä jo täällä kehui. [Naurua] Nyt, kun oli pakko laittaa kansalaisten energiakriisistä kärsimiseen noin 900 miljoonaa euroa, niin eikö mistään löytynyt, jostain vähemmän tärkeästä menosta, mitään, minkä olisi voinut vastaavasti säästää?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kosonen.

17.20 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosi tärkeää, että turvaamme sähkön ja lämmön saannin eli yritysten tilanteen ja tuotannon. Toiseksi tietenkin on tärkeää, että kuluttajilla on edellytykset maksaa nämä energialaskut ensi talvena ja nyt jo tänä syksynä. Mutta nämä ovat vain oireita, joita hoidetaan, ja on todella olennaista, että nyt keskitytään syyn hoitoon eli sähkömarkkinan korjaamiseen, koska sähkömarkkina on luotu halvan ja vakaan energian aikaan.

Tuossa jo kyselytunnilla sivusin tätä samaa asiaa luvituksesta, koska meillä on erittäin tärkeää, että mahdollisimman omavaraiseen päästöttömään sähkön ja lämmön tuotantoon siirrytään ja investoinnit saadaan vauhtiin. Siksi halusin kysyä tämän pääministeriltä, koska tämä on kokonaisuus. Eli on erittäin hyvä, että tämä lupakaista on luotu, mutta tässä on niin monen sektorin yhteistyö kyseessä, että kysyn edelleen pääministeriltä: miten tämä kokonaisuus ja prosessi saadaan toimimaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohikoski.

17.21 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että tässä akuutissa tilanteessa hallitus useilla erilaisilla tukitoimilla varmistaa, että kaikkien suomalaisten kodit pysyvät ensi talvenakin lämpiminä ja että kukaan, pienituloisinkaan, ei joudu täyteen perikatoon sähkölaskujen takia, [Ben Zyskowiez: Oli se vaikea päätös!] mutta kyllä nyt viimeistään on herännyt kysymys, onko ihmisten arjen perustarpeen, kuten sähkön, johdannaispörssikauppa ylipäätään järkevää. Markkinat eivät näytä taaskaan toimivan, vaan valtiota tarvitaan apuun, kuten aina ja kaikissa kriiseissä. Hintakatto, sähköomavaraisuus, sähköinfran ja myös kohtuuhintaisen sähköntuotannon laajempi julkinen omistus olisivat hyviä keinoja.

Nyt tulee myös pikaisesti ottaa käyttöön windfall-vero eli yhtiöiden ansiottomien voittojen lisävero. Viestimme ei voi olla, että voitot ovat yksityisiä mutta riskit sosialisoituja, ja

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

siksi Suomen viestin EU-kokoukselle pitää olla, että Suomi kannattaa windfall-veron nopeatuttua käyttöönottoa, toki myös Suomessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tavio.

17.22 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Noissa Uniperin pelastusneuvotteluissa, jotka sitten Saksan kanssa jouduttiin käymään, lopputuloksena Saksa sai Uniperin aika halvalla ja Saksa sai omat lainansa maksettavaksi etusijalle, joka vaikuttaa aika poikkeukselliselta ratkaisulta. Voisi sanoa, että Suomi hävisi neuvottelut sata—nolla. Kysyisin pääministeri Marinilta: Mitkä olivat tavoitteenne, kun noihin neuvotteluihin ryhdyttiin? Tiedän, että delegoitte asian ministeri Tuppuraiselle, mutta mitkä olivat siis Suomen tavoitteet ja mitkä olivat Suomen lähtökohtaiset vaatimukset noissa neuvotteluissa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskinen.

17.23 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallitus on kertonut näitä linjauksia, joista Euroopan unionin päätöksiä nyt tarvitaan lähiaikoina ja hyvin kiireellisesti tilanteen saamiseksi hallintaan. Meille jää kansallisesti vielä ongelma siitä, että meidän sähkösopimusrakenne tavallisen kuluttajan kannalta on ongelmallinen. Siellä on pitkäaikaisia edullisia sopimuksia, lyhytaikaisia kalliita sopimuksia ja sitten vaihtelevia pörssisähköjä, ja nyt tulevan vuoden aikana tarvittaisiin varmaan poikkeuksellisia tasaavia toimia.

Me tiedämme, että sähköyhtiö joutuu maksamaan siitä energiasta kovemman hinnan, mutta sitten siinä, miten se tasataan kuluttajille, kunkin yhtiön asiakkaille, on tätä kansallista pelivaraa. Me tarvittaisiin tavallaan tällaisen yrityssaneerauksen tyypistä sopimussaneerausta, jossa näitä kohtuuttomia eroja yksittäisten kuluttajien välillä voitaisiin hillitä. Onko tätä koskeva valmistelu käynnistynyt? Siinähan jouduttaisiin puuttumaan juuri tämän force majeure -tilanteen takia sopimussuhteisiin, mutta se tapahtuisi sen turvaamiseksi, että kaikilla ihmisillä olisi pääsy kohtuullisella hinnalla välttämättömyshyödykkeeseen, sähköön.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Grahn-Laasonen.

17.24 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus on pitkin eri kriisien vaiheita peräänkuuluttanut ennakkoinnin ja varautumisen merkitystä. Tiedämme kaikki, että se juurisyy pohjalla on se, että meillä on liian vähän omaa tuotantoa Euroopassa ja myöskin Suomessa, vaikkakin Suomi on tehnyt viisaita energiapolitiisikin ratkaisuja muun muassa ydinvoimainvestointien osalta. Mutta joka tapauksessa meilläkin on se tilanne, että nyt pitäisi katsoa jo askel pidemmälle, miten päästään yli tämän talven ja sen jälkeen tilanteeseen, jossa ei enää olla kriisissä ja näissä aivan kohtuuttomissa hinnoissa tavallisille ihmisille ja meidän teollisuudelle. Siksi kysyn näistä hallituksen keinoista ja tekemisistä juuri nyt sen varmistamiseksi, että meillä olisi uutta puhtaan energian tuotantoa mahdollisimman nopeasti.

Tämän luvituksen nopeuttaminen ei näillä toimilla, mitä hallitus nyt on esitellyt, tule riittämään. Me tarvitaan radikaalia luvituksen nopeuttamista, jotta saadaan puhtaan energian investoinnit nopeasti liikkeelle. Me tarvitaan lisää ydinvoimaa: nopeasti neuvottelu-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

yhteys yhtiöiden kanssa siitä, minkälaisilla ehdoilla ja minkälaisilla edellytyksillä Suomessa voisi käynnistyä uusia ydinvoimainvestointeja, ja pienydinvoiman sääntelyratkaisut kuntoon — tätä on vauhditettu jo vaikka kuinka kauan. Sitten tietysti aktiivinen EU-vaihtaminen, jota tarvitaan nyt, ihan aidosti nyt, siellä EU:n päädyssä siihen, että syntyy oikeudenmukaisia ja hyviä ratkaisuja, jotka auttavat nopeasti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ovaska.

17.25 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tietysti tärkeätä, että me saamme tässä EU-tasoisia ratkaisuja, mutta jos niitä ei tule, niin on huolehdittava siitä, että täällä Pohjolassa sähkönsaanti on turvattu. Mielestäni hallitus on toiminut hyvin ja ennakoivasti erityisesti niissä budjettiriihen päätöksissä, joissa kotitalouksia autetaan. Kiitos siitä hallitukselle, ja kiitos myös Suomelle siitä pitkästä linjasta; tietysti moni keskustajohtoinen hallitus on ajanut sitä, että siirrymme uusiutuvaan energiaan ja myöskin huolehdimme siitä, että meillä on ydinvoimaa tarjolla.

Mutta nyt tässä tilanteessa katse kohdistuu juuri Eurooppaan, ja pelkona on, että jos Venäjä jollakin tavalla onnistuu horjuttamaan eurooppalaista yhteistyötä ja yhtenäisyyttä, mitä silloin tapahtuu. Millä tavalla, arvoisat pääministeri ja eurooppaministeri, me huolehdimme siitä, että Eurooppa pysyy yhtenäisenä ja me olemme yhteisenä rintamana vastaan niitä Venäjän toimia ja sitä energiasotaa, jonka se on aloittanut?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Adlercreutz.

17.27 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Erinomaisen tärkeä kysymys edustaja Ovaskalta. — Energia on ase, jota voi käyttää vain kerran, ja näin se tosiaankin on, sikäli kuin vastaamme tähän haasteeseen järkevällä tavalla. Turve ei tässä ole ratkaisu, kivihiihlikään ei tähän ole ratkaisu. Vaasan sähkön mukaan kivihiihlikuorman hinta on kymmenkertaistunut. Ei ole halpa energia sekään.

Kun pohditaan päästökauppaa, niin jos sen kanssa lähdetään leikkimään, se avaa helposti pandoran lippaan. Se luo Suomeen ja Eurooppaan hyvin epävakaaan investointiympäristön. Me tarvitaan nimenomaan investointeja tässä tilanteessa. Jos lähdetään markkinaa sääntämään, ratkaisun pitää olla eurooppalainen, ei suomalainen, ei pohjoismainen — pitää olla eurooppalainen, muuten joudumme helposti ojasta allikkoon.

Suomessa tarvitsemme lisää tuotantoa, ja Fennovoimalle pitää löytää korvaaja, mutta tarvitaan myöskin toimivammat pohjoismaiset markkinat, paremmat siirtoyhteydet, ja pitää myöskin varoa, ettei tänne synny protektionismia. Ruotsin vaalikeskusteluissa on jo esitetty sen tapaisia ajatuksia. Norjassa on jo puhuttu siitä, että vientiä rajoitettaisiin. Kysyn hallitukselta: millä tasolla olette käyneet keskusteluja Pohjoismaiden kollegojenne kanssa, jotta me varmistetaan, että täällä ei synny tällaista peliä, joka helposti murentaa koko järjestelmän?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

17.28 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tekee nyt akuutissa kriisissä miljardien hätäpaketteja niin kuluttajille kuin yhtiöille, mutta vielä tärkeämpää olisi luoda pohjaa energiapolitiikan terveemmälle tulevaisuudelle. Kuluttajat

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

ovat tällä hetkellä Suomessa varsin eriarvoisessa asemassa keskenään riippuen sähkösovimuksista, ja erityisen korkeita hintoja kokevat pörssisähkön käyttäjät. Olisikin tärkeää rakentaa kuluttajien ja yhtiöiden välille järjestelmää, joka kannustaa yhtä lailla kaikkia kuluttajia säästämään ja kuluttamaan sähköä tarjonnan mukaisesti, ja vielä tärkeämpää olisi purkaa sähkön kysynnän ja tarjonnan välistä epäsuhtaa, luoda pohjaa ohjelmalle, joka kannustaa investoimaan sähköntuotantoon ja siten energiaomavaraisuuteen. Täytyy sanoa, että viime vuosikymmeninä tässä salissa keskustelu sähköntuotannosta on painottunut pikemminkin sen jarruttamiseen ja byrokraattisten kynnyksien luomiseen, etenkin ydinvoimasta ja turpeesta keskusteltaessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Turtiainen.

17.29 Ano Turtiainen vkk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olen aiemmin todennut, tämä energiakriisi on täysin itse aiheutettu. Katsokaa, hyvät kollegat, Unkaria. Se on omalla toiminnallaan osoittanut, että EU- ja Nato-maana se pystyy myös ylläpitämään toimivaa Venäjä-suhdetta.

Arvoisa pääministeri, selvästi teitä hyväksi käyttäen Suomea pidetään mielikuvitustaloudessa, jossa mukamas tukipaketeilla luodaan hyvinvointia. Viimeksi tänään Suomea uhkasi sähköpula, vaikka elämme vasta leutoa syksyn aikaa. Näin käy, kun halutaan olla Saksan ja euroatlantistien sätkynukkeina. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Välillä kommenttipuheenvuoroja hallituksen puolelle. — Ministeri Lintilä, kaksi minuuttia.

17.30 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia puheenvuoroista, mitä tässä on tullut. Muutama kommentti:

Edustaja Mykkäselä: Ei meillä ole mitään erillistä listaa niistä yhtiöistä tai hankkeista, jotka tulevat menemään, [Kai Mykkänen: Pitäisi olla!] vaan sellaiset energiaratkaisut, joilla viedään vihreää siirtymää, uutta teknologiamurrosta eteenpäin, tulevat olemaan siellä kärjessä. Esimerkiksi vetyyn liittyvät asiat tulevat varmasti olemaan siellä kärjessä, ja näinpäin pois.

Edustaja Grahn-Laasonen viittasi luvituksiin ja ydinvoimaluvituksiin: En näe meillä mitään sellaista estettä, joka sitä olisi jarruttamassa. Enemmähän ongelma on se, kuka tällä hetkellä investoi, eli kun tämä on niin pääomavaltainen lähteä investoimaan sinne puolelle, niin mistä me löydetään. Aina tulee esitys, että valtion tulisi olla mukana. Minä olen aika skeptinen siinä, että valtio olisi rakentamassa ydinvoimalaa, mutta siinä tuessa, mitä voidaan antaa luvituksen ynnä muitten kautta ydinvoimarakentamiseen, ihan mielelläni olen kyllä sitten mukana. [Kai Mykkäsen välihuuto]

Edustaja Adlercreutz kysyi, onko käyty keskustelua: Kyllä tästä käydään jatkuvasti. Tämä on niin keskeinen asia. Sama, missä kollegoita tapaa, niin käydään näistä asioista keskustelua.

Meillä jotenkin nyt tällä hetkellä unohtuu jollain tavalla se asia, että Suomi on kuitenkin verrattain hyvin pärjännyt eurooppalaisessa vertailussa sähkön hinnassa. Vaikka se on kova, me ollaan kuitenkin sen alimman viidenneksen joukossa. No, Norjassa on tällä hetkellä herännyt aika paljonkin keskustelua siitä, vievätkö he ulos. Itse uskon kyllä, että he eivät halua vapaata markkinaa lähteä suitsimaan. Se olisi aika periaatteellinen, kova ratkaisu

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Norjalta, enkä usko siihen. [Jani Mäkelä: Katsotaanhan talvella!] Varmasti syy siinä on se, että Etelä-Norjan hinta on huomattavasti korkeampi kuin Pohjois-Norjan.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Ohisalo.

17.33 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä oli kyselyjä tästä luvituskokonaisuudesta. Siihen liittyen on hyvä huomata, että EU:n elpymisvälineeseenkin liittyy jo periaate do no significant harm — eli ei merkittävää haittaa ympäristölle — ja tämä periaatehan on tärkeää tietysti jalkauttaa moneen toimintaan, niin että yhtä aikaa, kun teemme ilmastolle hyödyllistä toimintaa sekä työllisyydelle ja verotuloille hyödyllistä toimintaa, emme samaan aikaan aiheuta ympäristölle merkittävää haittaa. Eli sinänsä tämä on EU-tasolta tärkeä linjaus ja mukana myös hallituksen esityksessä.

On ehkä hyvä huomauttaa, että Suomessa ympäristöhallinnon resursseja on vähennetty kymmenen vuoden aikana jopa neljännes. Tämä on aiheuttanut pullonkauloja. Nämä säästötoimenpiteet ovat aiheuttaneet enemmän haittoja kuin euroja, ja tässä nähdään, että samaan aikaan pitäisi nopeuttaa hankkeita. Se on täysin mahdotonta, jos ihmisiä ja resursseja leikataan niistä työpaikoista pois. Mutta hallitus korjaa nyt tätäkin. Tänne on tulossa lisäresursseja ympäristöhallintoon sekä hallintotuomioistuimille. [Kai Mykkänen: Tarvitaan uudet kriteerit! — Sari Sarkomaa: Mennäänkö eteen vai taakse päin jonossa?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Puisto.

17.34 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessahan on perinteisesti monipuolinen ja varsin puhdaskin energiatuotanto — ydinvoimaa, vesivoimaa, biomassaa — ja hyvä näin, mutta virhe on tehty sikäläkin, että riskeille ei ole annettu tarpeeksi tilaa, ja nyt esimerkiksi turvetta otetaan pikapikaa käyttöön, vaikka sitä on vastikään ajettu alas.

Huomio on nytten tietysti tässä sähkökriisissä sähkölaskuissa ja myös markkinoiden ongelmissa, mutta kun pääministeri otti esiin, että kaikista haavoittuvaisuuksista pitää päästä eroon kaikilla osa-alueilla, niin yksi sellainen, mitä minä itse olen miettinyt: Energiamarkkinat ja hyödykemarkkinat usein liittyvät toisiinsa. Ajatellaan vaikka metalleja, niin kaivosteollisuus, jalostaminen ja muu ovat valtavan energiaintensiivisiä, ja mitkä saatavuusvaikutukset voivat olla, mitkä hintavaikutukset, mitkä vaikutukset kilpailukykyyn, koska ne ovat raaka-aineita. Ja huomiona myös se, että nämä metallithan itse asiassa vaihtavat omistajaa usein futuurimarkkinoilla. Nyt puhutaan sähköfutuureista, mutta myös siellä voi olla haavoittuvuuksia, ja monet niistä markkinoista ovat hirveän pieniä — ajatellaan platinää, palladiumia ja niin edespäin, mitkä ovat todella tärkeitä teollisuudelle. Nähdäänkö siellä jotain odottamatonta?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kauma.

17.35 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkön hinta on nousut niin paljon, että on aivan selvää, ettei kenelläkään suomalaisella ole varaa tällaisiin sähkölaskuihin. Toissa päivänä puhuttiin täällä eduskunnan isossa salissa kymmenen miljar-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

din laina- ja takausohjelmasta johdannaismarkkinoilla toimiville energiayhtiöille. Ei myöskään valtiolla ole varaa tällaisiin lisälaskuihin.

On aivan selvää, että sähkön tukkumarkkinoille tarvitaan hintakatto, ja on aivan selvää, että johdannaismarkkinoiden toimintaan tulee puuttua. On esimerkiksi esitetty, että niiltä energiayhtiöiltä, jotka itse tuottavat sähköä, ei vaadittaisi samalla tavalla käteisvakuuksia vaan tasearvo riittäisi.

On myös selvää, että tarvitsemme kaiken sähköntuotannon käyttöön, mitä Suomessa on mahdollista tuottaa, ja siinä mielessä olen hiukan ihmetellyt, ministeri Lintilä, teidän lausuntojanne Meri-Porin tilanteesta. Uskoisin, että kaikki suomalaiset odottavat nyt hallituksen vastausta siihen, miten sähköntuotanto taataan tulevan talven aikana.

Arvoisa puhemies! Vielä yhden kysymyksen haluaisin esittää siitä, että pääministeri jatkuvasti puhuu, että tämä sota alkoi 24. helmikuuta, mutta itse asiassa jos katsotaan Venäjän kaasutoimituksia Eurooppaan, nehan alkoivat vähentyä jo vuosi sitten, viime syksynä. Miksi hallitus ei reagoinut tähän tilanteeseen aikaisemmin?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Könttä.

17.37 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Venäjä kiristää Eurooppaa ja Euroopan kansalaisia energialla, ja viimeistään nyt sinisilmäisyys energiapolitiikassa päättyy koko maanosassa. Euroopassa on tehty myös virheitä, ja ennen muuta energiapolitiikassa on tehty virheitä. Me voimme tuijottaa koko ajan peruutuspeiliin, mutta tärkeintä olisi miettiä, miten me menemme nyt eteenpäin yhtenäisenä kansakuntana Suomessa ja yhtenäisenä Eurooppana.

Kaasun ja sähkön keskinäinen yhteys pitää saada poikki. Euroopan riippuvuus Venäjästä on katkaistava. Suomessa on onneksi jo pitkään panostettu kotimaiseen energiaan ja tilanne on meillä monilta osin parempi kuin muualla Euroopassa. Mielestäni maamme tavoitteena on oltava täysi energiaomavaraisuus. Tähän meillä on erittäin hyvät lähtökohdat, ja silloin kun suosimme kotimaista energiaa, voimme tämän tavoitteen saavuttaa. Kysyn pääministeriltä: jaattekko te sen tavoitteen, että Suomen tulisi olla täysin energiaomavarainen?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harjanne.

17.38 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille erinomaisesta tämän keskustelun avanneesta ilmoituksesta. — Meillä on takana aika, jolloin energia oli edullista ja markkinat vakaat. Meillä on tulevaisuudessakin aika, jolloin energia on edullista ja markkinat vakaat, kunhan me rakennetaan kestäväää energiaa korvaamaan nykyistä fossiilienergiaa ja sitä niukkuutta — lisää tuulivoimaa, lisää ydinvoimaa, lisää aurinkovoimaa. Mutta tässä välissä on vaikeata, koska tämä siirtymä, aivan kuten pääministeri totesi, on kestänyt liian kauan.

Erityisesti kaasuun suhtautuminen siltapolttoaineena on ollut traaginen virhe. Tämä on tarjonnut Putinille energia-aseen, mutta Putin tulee häviämään tämän pelin. Me huolehdi-
ta-
taan siitä, että Suomi on yhtenäinen ja Eurooppa on yhtenäinen, eikä me taivuta tämän alla. Tämä vaatii määrätietoisia toimia markkinan vakauttamiseen ja tässä vaikeassa tilanteessa myös kuluttajien tukemiseen, ja hallitus on tehnyt näitä toimia. Esimerkiksi alvin alennus on tietyllä tavalla hyvin perusteltu mutta varsin tylppä instrumentti. Aivan kuten täällä ovat

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

edustajat Hassi ja Koskinen muun muassa tuoneet esiin tätä jouston merkitystä, niin itse asiassa pienelläkin kysyntäjoustolla ja sen kulutuspiikin siirrolla voi olla merkittävä vaikutus hetkelliseen hintaan, ja kysyisin vielä: mitä on mielessä ja mitä voitaisiin tehdä tämän kysyntäjouston edistämiseksi.?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Saramo.

17.39 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! ”Minun jälkeeni vedenpaisumus.” Näin Putin ehkä ajattelee tai ainakin toimii. Vihreää siirtymää ei varmasti peruta nyt, kun se vyöryy pakonkin edessä ympäri Eurooppaa, niissäkin maissa, joissa päättäjät ovat yrittäneet epätoivoisesti takertua menneeseen. Onneksi me ollaan Suomessa pitkällä vihreässä siirtymässä. Venäjä ei enää voi palauttaa sitä vaurautta, mikä heillä nyt on ollut, fossiilisia myymällä, ja se varmasti tulee aiheuttamaan myös Suomelle tulevaisuudessa vaikeuksia.

Mutta nyt kun ollaan tässä akuutissa tilanteessa, niin on tietysti hyvä myöntää, että ollaanhan me Suomessakin tehty virheitä. On myyty kotimaisia sähköverkkoja ja ostettu sillä rahalla Uniperia, [Sanni Grahn-Laasonen: Vastustettu ydinvoimaa!] on venäläistä kaasua, hiiltä, Saksan markkinaa. Teillä siellä kokoomuksessa on kaikki nämä raskaimmat virheet kontollanne. Mutta se ei tietenkään nyt tässä enää miksikään muutu, ja meidän on opittava virheistä. Ei käännytä takaisin, kuten sieltä oikealta laidalta esitetään, mutta nyt akuutin kriisin aikana tärkeintä on tietysti, että ihmisiä ei jätetä markkinoiden armoille, ja sen takia on tärkeitä, että meillä on vahva hyvinvointivaltio.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Tuppurainen.

17.41 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan vastaamalla edustaja Taviolle: Valtioneuvoston työnjaon mukaisesti minä vastaan valtio-omisteisten yhtiöiden omistajaohjauksesta, jolloinka pääministeri on delegoinut muun muassa Fortumin asioiden hoidon minulle siinä vaiheessa, kun olen ottanut vastaan tämän ministerivastuun mukaiset tehtävät. Kun lähdimme neuvotteluihin, toki Fortum niitä ensisijaisesti kävi, mutta Suomen valtiolla oli tavoitteita. Meillä oli tavoitteena, että meidän omistaja-arvomme säilyy Fortumissa. Meillä oli tavoitteena, ettei Suomen valtion veronmaksajien rahalla, tai Fortumin, tule pääomittaa enempää Uniperia, että uutta rahaa ei enää kokonaisuuteen laiteta. Meillä oli tavoitteena, että alkuvuodesta tehty järjestely, kahdeksan miljardia euroa konsernin sisällä Uniperille, säilyy edelleen Fortumille saatavana, ja oli ylipäänsä tavoitteena, että suomalaisia veronmaksajia ei tässä ratkaisussa kohtuuttomasti rasiteta. Kaikki nämä tavoitteet neuvotteluissa saavutettiin. Totta on, että yhtiöt ovat nyt vaikeassa tilanteessa ja tappioita tulee, johtuen niistä päätöksistä, joita on tehty Saksan energiapolitiikassa, ja johtuen siitä päätöksestä, että Putin käyttää energiaa aseena meitä vastaan.

Edustaja Mykkänen, te kysyitte, minkä takia emme kehottaneet Saksaa siirtämään näitä kohonneita kustannuksia hintoihin: Uniper teki vuosikausia valtavia voittoja sillä, että se treidasi Venäjältä halpaa maakaasua ja möi sitä hyvällä voitolla Saksassa asiakkaille. Olisiko nyt tässä tilanteessa ollut jostakin löydettävissä se sellainen ihmeellinen ilmaveivi, että myös nyt, kun yhtiöt tekevät tappiota, yhä vain Uniper olisi voinut jatkaa voittojen tekoa? Sellaista ilmaveiviä ei ollut olemassakaan, [Jani Mäkelän välihuuto] vaikka toki

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

myös me viestimme ja varmasti Fortum viesti, että yhtiöiden intressissä olisi ollut, että hinnat olisi siirretty asiakkaille, mutta oli täysin Saksan päätös olla käyttämättä tai käyttää olemassa olevaa lainsäädäntöä, jossa voimassa olevat ja sitovat kaasun sopimukset asiakkaiden kanssa voidaan siirtää syrjään. [Kai Mykkänen: Oliko se investointisuoja ja sisämarkkinaperiaatteiden mukainen vai ei?] Nyt sovittiin niin, että tämä hinta siirtyy 1. lokakuuta alkaen 90-prosenttisesti ja koituvista tappioista Saksa vastaa sitten, jos ne ylittävät seitsemän miljardia. [Kai Mykkäsen välihuuto]

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

17.43 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli useita kysymyksiä, ja pyrin vastaamaan niihin, mitä ministerikollegat eivät tässä ole vielä kommentoineet:

Asia on niin, että omistajaohjausministeri vastaa valtionyhtiöiden omistajaohjauksesta. Tämä on ministerien välinen työnjako. Omalta osaltani pääministerinä olen pyrkinyt ministeri Tuppurasta työssään tukemaan, [Ville Tavion välihuuto] ja koko hallitus on ministeri Tuppurasta tukenut näissä neuvotteluissa, jotka ovat olleet erittäin vaikeat.

Kun katsomme taaksepäin, silloin 2017, kun nämä Uniper-kaupat on tehty, ministereinä ovat olleet muun muassa ministeri Grahn-Laasonen, joka tätä asiaa kysyi, ja ministerinä on ollut muun muassa Petteri Orpo, joka istuu siellä kokoomuksen riveissä oppositiossa. Kun nämä kaupat 2017 on tehty, on otettu aivan kohtuuttoman suuria riskejä. Venäjä-riski on ollut tuolloin tiedossa, [Timo Heinosen välihuuto] ja on ollut tiedossa fossiiliriski, ja silti nämä riskit on otettu. Ja nyt me elämme tämän tilanteen kanssa sen vuoksi, [Välihuutoja oikealta] että Putin on käynnistänyt hyökkäyssodan Ukrainaan ja käyttää energiaa aseena, ja me pyrimme tässä tilanteessa näitä vaikeuksia minimoimaan. [Jani Mäkelä: Missä Anton?] Mutta on selvää, että kun nämä kaupat on tehty ja kun nämä riskit on otettu, niin nyt me joudumme tässä tilanteessa elämään.

On aivan totta, kuten edustaja Kauma sanoi, että sota ei alkanut 24.2. Sota alkoi silloin, kun Venäjä hyökkäsi Krimille, ja kun me katsomme taaksepäin, meidän pitää kysyä itseltämme: Oliko Eurooppa tuolloin riittävän päättäväinen? Teimmeko me riittävästi? Osoitimmeko me silloin vahvuutta, jolla oltaisiin voitu estää 24.2. aloitettu järkyttävä hyökkäyssota Ukrainaan? Mielestäni Euroopan pitää tämä keskustelu käydä.

On yhtä lailla aivan oikein, että nämä hinnat alkoivat nousta jo paljon aikaisemmin. Putin alkoi käyttää tätä energiakiristysruuvia ennen kuin fyysinen hyökkäyssota Ukrainaan helmikuussa alkoi. Kaasun toimituksia alettiin laskea, energian hintaa alettiin vivuttaa ylöspäin, ja kyllä Eurooppa-neuvosto ja EU keskustelivat tästä tilanteesta hyvin vakavasti jo viime syksynä. Myös Suomi näihin keskusteluihin on osallistunut. Nyt omalta osaltamme teemme kaikkemme sen eteen, että löytäisimme yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja, koska jos me toimimme vain kansallisista intresseistä käsin, jos me toimimme vain kansallisin päätöksin, niin me emme pysty tehokkaasti tätä tilannetta ratkaisemaan ja Putin tulee tämän energiaruuvien käytön kilpailun voittamaan. Siksi me tarvitsemme yhtenäisyyttä ja me tarvitsemme solidaarisuutta tässä tilanteessa. Meidän pitää pitää tämä iso kuva mielessä. Tässä on kyse arvojen kamppailusta, läntisistä demokraattisista arvoista ja Putinin edustamasta autoritäärisestä ajattelusta, jolle meidän ei pidä antaa lainkaan sijaa. [Sanni Grahn-Laasonen välihuuto] Meidän pitää puolustaa eurooppalaisia arvoja. Siksi yhtenäisyys, sik-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

si vahvuus, siksi määrätietoisuus ja myös solidaarisuus Euroopassa on tässä tilanteessa äärettömän tärkeää.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

17.46 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hassi tuossa kritisoi aikaisemmin meidän roikkumista fossiilisissa polttoaineissa, mutta täytyy muistuttaa Hassin edustamaa puoluetta, että jos täällä olisi aikoinaan menty vihreiden mielen mukaan, niin arvatkaa, paljonko tällä hetkellä energia maksaisi, ja meillä olisi nyt jo kylmä, saatikka ensi talvena. [Satu Hassi: Tuulivoima tuottaa saman verran kuin tuhannen megawatin ydinvoimala! — Riikka Purra: Mitä jos ei tuule?] — Entäs jos ei tuule, kysytään täältä, ja onpa muutama muukin siihen varmasti löytyvä juttu. — Se väite, ettei olla irtautettu aikaisemmin, on kyllä naurettava, koska eihän meillä oikeasti ole kymmenen vuotta sitten ollut mitään teknologiaa irtautua fossiilisista. [Iris Suomela: Se ei pidä paikkaansa!] Nyt sitä rupeaa oikeasti pikkuhiljaa sentään olemaan. Se on takuuvarmaa, että jos ensi talvi on yhtä kylmä Euroopassa kuin viime talvi, niin aivan varmasti tulette näkemään, että porukkaa rupeaa irtautumaan tästä. Kansa lähtee kadulle, ja aivan varmasti hermo pettää ja siellä ollaan Putinilta melkein anelemassa sitä energiaa. Ei ole missään muussakaan tilanteessa Eurooppa ollut yhtenäinen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiuru.

17.48 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin tässä on kysymys arvojen kamppailusta, ja on tärkeää, että Suomi irtautuu siitä riippuvuudesta ja koko Eurooppa irtautuu siitä riippuvuudesta, mikä meillä on venäläiseen fossiiliseen energiaan. Se ei käy nopeasti, mutta se on pakko tehdä. Kun sota aikanaan loppuu — yleensä sodat kyllä loppuvat jossain vaiheessa — tällaista riippuvuutta ei saa enää päästä syntymään.

Mutta kysymykseni koskee taloutta: Lainan määrän kasvusta olemme kantaneet huolta. Toinen näkökulma liittyy valtiontakauksiin. Tarkastusvaliokunta totesi kaksi vuotta sitten, syyskuussa 2020, huolensa siitä, että valtiontakaukset ovat nousseet 23 miljardista yli 60 miljardiin kymmenessä vuodessa vuoteen 2020 mennessä, ja nyt se kasvu sattuneesta syystä jatkuu. Onko hallituksella näkemys siitä, kuinka korkeaksi takaukset voivat nousta, ja mikä on se aikataulu, jolla pyrimme takausvastuita pienentämään?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kettunen.

17.49 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Energiakriisi on tosiaan edessä, mutta eteenpäin on mentävä, niin kuin edustaja Könttä ansiokkaassa puheenvuorossaan totesi. Viime vaalikaudella keskustajohtoisella hallituksella oli selvä päämäärä, selvä strategia: fossiilitaloudesta kohti biotaloutta. No, tällä vaalikaudella tämän biotalous-sanan sijaan siitä puhutaan vihreänä siirtymänä, ja opposition suunnalla tätä puhutaan sinivalkoiseksi siirtymäksi. Täytyy muistaa, että muun muassa sellutehtaat tuottavat sivutuotteena sähköä, myös siinäkin vaiheessa, kun ei tuule.

Edustaja Hoskonen käytti ansiokkaan puheenvuoron CHP-laitoksien suunnalta. Olen samaa mieltä, että tällainen laaja, paikallinen, hajautettu, biopohjainen sähkön CHP-tuo-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

tanto olisi hyvä osaratkaisu valtakunnan kestäväan sähköntuotantoon. Nyt olen iloinen, että ministeriäitio on täynnä, niin että varmasti tähän minun kysymykseeni löytyy vastaus, ja kysynkin: löytyyhän hallitukselta tahtoa vielä selvitellä CHP-laitoksille vaikka mahdollisesti tulevaa investointitukea?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo.

17.50 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreän siirtymän vauhdittaminen on nyt tärkeämpää kuin koskaan. Siirtyminen päästöttömiin energiamuotoihin on ainoa kestävä tie ulos Venäjän hyökkäyssodan ja fossiilisen energian rajun hinnanvaihtelun synnyttämästä energiakriisistä. Tämä kriisi osoittaa osaltaan, että olemme valtavan kestävyysmurroksen äärellä. Halvan fossiilienergian aika on ohi, ja meidän on kyettävä soveltamaan luonnonvarojen ja energian kulutus maapallon kantokyvyn rajoihin.

Suomessa meillä on tällä hetkellä tilanne parempi kuin Keski-Euroopassa, koska olemme määrätietoisesti pyrkineet eroon fossiilisista energiamuodoista, ja tällä tiellä meidän on jatkettava. Akuutin kriisin keskellä on tietenkin tuettava kansalaisten kestäviä energiaratkaisuja, ja onkin tärkeää, että hallitus on päättänyt energiaomavaraisuuslainoista, joilla vauhditetaan pk-yritysten, kotitalouksien ja asunto-osakeyhtiöiden puhtaan teknologian investointeja — tämä sen lisäksi, että akuutissa kriisissä tuetaan heitä, joiden sähkölaskut ovat kohtuuttomia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

17.51 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisemme ovat huolissaan ja osittain jo peloissaan ensi talven energialaskuistaan. Monilla ulosotto jo hämmöittää, kun elinkustannukset nousevat railakkaasti. Oman kotimaisen energian tuottaminen on avainasemassa nyt ja tulevaisuudessa. Nyt kysynkin, hallitus: oletteko mielestänne jo ottaneet käyttöön kaikki mahdollisuudet tuottaa sitä omaa energiaa, kaikki aseet sitä varten? Tässä on mainittu aurinkoenergia ja tuulivoima, mutta entäs turve? Vielä ollaan skeptisiä turpeen kohdalla. Nyt on hätätila. Turvetta käytetään myös kasvuturpeena ja kuivikkeena eläintiloilla. Mitään korvaavaa ei ole tällä hetkellä. Eli voitteko lisätä myös turpeen tuotantoa?

Perussuomalaiset kannattavat sinivalkoista siirtymää, jossa ympäristö ja kansalaisten edut otetaan järkevästi huomioon.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Marttinen.

17.52 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Elämme todella poikkeuksellisia aikoja, ja se näkyy kyllä myös niissä asioissa, mitä tällä hetkellä käsittelemme eduskunnassa. Valtiovarainvaliokunnassa käsittelemme nyt tällä hetkellä hallituksen antamaa lisäbudjettia, jossa esitetään kymmenen miljardin laina- ja takauspakettia energiayhtiöille tämän poikkeuksellisen tilanteen myötä.

Tilanne on siis se, että sähkön johdannaispörssissä hintojen nousun myötä myös vastavasti käteisvakuudet, joita yhtiöiltä vaaditaan, ovat nousseet erittäin merkittävästi, ja tilanne uhkaa ajaa useita yhtiöitä maksukyvyttömyyteen. Sen takia nyt valtion toimia on tarvituttu.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Herra puhemies! Kysyn hallitukselta: Kun Euroopan komissio on ollut tästä asiasta täysin hiljaa — taustallahan on siis EU-tason sääntelyä — millaisiin toimenpiteisiin hallitus on jo aikaisemmin ryhtynyt, jotta näitä sääntöjä voitaisiin väliaikaisesti muuttaa ja höllentää tämän poikkeuksellisen tilanteen myötä, ja mitä aiotte vielä tehdä, jotta tosissaan Euroopan komissio ryhtyy toimenpiteisiin tässä asiassa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Suomela.

17.54 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset maalailevat täällä, että pian me anelemme Putinin energiaa. Me muut taas teemme töitä sen eteen, että näin ei kävisi. [Jani Mäkelän välihuuto]

Suomella on yli 1 300 kilometriä yhteistä maarajaa Venäjän kanssa. Yhteisen rintaman on pakko pitää EU:ssa, ei pelkästään meidän itsemme vaan ennen kaikkea ukrainalaisten tähden. Me maksamme tästä sodasta kovaa hintaa, mutta he maksavat tästä sodasta, vapauden ja itsenäisyyden puolustamisesta, henkensä uhalla, ja sen takia nyt tarvitaan yhteisiä EU-tason toimia, jotta me tästä selviämme. Ei auta sulkea silmiä ja sanoa, että saksalaiset saavat hoitaa omat asiansa, koska todella tässä on kyse yhteisen Euroopan tulevaisuudesta. [Jani Mäkelän välihuuto]

Sen takia onkin ollut hyvä kuulla, miten nopeasti ministerit ovat reagoineet komission ehdotuksiin tämän kriisin ratkaisemiseksi. Se on myös Suomen etu, ja se on Pohjoismaiden etu, koska meillä on omia, uniikkeja ongelmiamme. Täällä on kiinteähintaisia sähkösopimuksia, jotka ovat olleet kuluttajien etu tässä kriisissä. Näitä kiinteitä sopimuksia ei olisi ilman sähkön johdannaismarkkinoita, ja sen takia onkin tärkeää, että markkinat laiteetaan nyt toimimaan fiksusti. Edustaja Marttinen piti äsken aiheesta hyvän puheenvuoron, mutta on selvää, että ilman yhteisiä EU-tason toimia me emme tästä selviä. Yhteinen linja on myös Suomen etu.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Bergqvist.

17.55 **Sandra Bergqvist r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Tämä energiakriisi tulee olemaan vaikea monille suomalaisille. Vain muutamia viikkoja sitten puhuttiin tässä salissa aika paljon huoltovarmuudesta ja siitä, miten tärkeää se on nyt, kun Putin aloitti sodan Ukrainaa vastaan. Sen takia, arvoisa puhemies, kysyisin: miten energiakriisi vaikuttaa nyt meidän huoltovarmuuteen ja kykyyn ylläpitää huoltovarmuutta?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sankelo.

17.55 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eurooppalaisten sähkömarkkinoiden ongelmien juurisyyhän on kysyntä ja tarjonta, se, että nyt yksinkertaisesti tarvitaan lisää sähköntuotantoa. Ranskassahan on ollut ydinvoiman kanssa ongelmia, se vaikuttaa omalla tavallaan, ja Saksahan on hölmöillyt oman energiapolitiikkansa, kyllä kai se voidaan täällä näin sanoa. Strategista autonomiaa Venäjästä on nyt vaikea saavuttaa, mutta siihen täytyy pyrkiä. Mutta emme me ole itsekään täällä aivan toimettomia näitten virheiden osalta olleet. Energiaturpeen ennenaikainen alasajo on selkeä virhe, joka tarvitsee nyt korjaustoimenpiteitä.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Mutta eurooppalaiset maat ovat hyvin erilaisia, kun tässä puhutaan EU-ratkaisuista. Uniper-neuvottelujen yhteydessä ministeri Tuppurainen kertoi tuossa aikaisemmin, että sieltä ei tultu hanhen ja kultamunien kanssa, mutta nyt kun meillä on energianeuvosto huomenna, käykö niin, että Suomi tulee sieltä tervassa ja höyhenissä?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

17.57 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Tuppurainen puhui omistaja-arvon säilyttämisestä. Onko omistaja-arvon säilyttämistä se, että yhtiö ylipäänsä ei mene konkurssiin? Uniperin osakekurssihan on täydellisesti romahtanut, ja Saksa on saanut puoli-ilmaiseksi haltuunsa niitä osakkeita. Onko se nyt sitä omistaja-arvon säilyttämistä? No, toisaalta välikysymys on siitä hyvä kysymys, ettei siihen voi vastata tekstiviestillä, joten näihin asioihin palaamme vielä.

Katsoin juuri Fingridin sivuilta tätä teidän vihreää siirtymääne ja sen todellisuutta. Lämmin syyskuinen iltapäivä Suomessa: energiankulutus vähän yli 8 300 megawattia, tuonti yli 1 500 megawattia, näiden teidän uusiutuvien energialähteiden eli auringon ja tuulen yhteistuotanto 211 megawattia. Tämähän on aivan naurettavaa. Jos Suomessa ei olisi ydinvoimaa, me olisimme nyt energiapulassa ja meillä säännösteltäisiin sähkönkäyttöä nyt, syyskuussa. Lopettakaa nyt jo nämä höpinänne tästä uusiutuvasta energiasta, kun se ei tule toimimaan Suomen olosuhteissa näillä näkymin käytännössä koskaan. Lopettakaa päästökauppa, määritelkää turve uusiutuvaksi. Pidemmällä aikavälillä rakentakaa lisää ydinvoimaa. Sillä näistä asioista voidaan jotenkin päästä eteenpäin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivelä.

17.58 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan selvä, että syy tähän energiakriisiin on Venäjän aloittama sota ja yritys horjuttaa Eurooppaa. Sen takia myös minä olen samaa mieltä siitä, että vastauksia on saatava ennen kaikkea Euroopan tasolla. Nämä komission eilen ehdottamat toimet — hintakatto Venäjän kaasulle, windfall-veroa ja näitä velvoittavia toimia kulutuspiikkien rajaamiseksi — ovat hyviä ja kannatettavia ehdotuksia. Itse kyllä muistuttaisin tässä kohtaa, että tämä energia-aseen käyttäminen onnistuu sen takia, että näitä ilmastotoimia, jotka ovat välttämättömiä, ei ole tehty ajoissa ja ei olla irtauduttu fossiilisista tuontipolttoaineista, mikä olisi kyllä ollut myös mahdollista. Ilmastokriisi vain pahentaa tätä hintaongelmaa, kun se näyttäytyy kuivuutena ja helteinä Euroopassakin.

Minä itse vähän ihmettelen, että täällä on puhuttu niin vähän energian säästöstä, joka olisi ilmastosyistä hyvä mutta myös hinnan muodostumisen kannalta hyvä. [Puhemies koputtaa] Eli voitaisiinko Suomessa tehdä enemmänkin kuin vain kuluttajavalistusta? 70-luvulakin sammutettiin mainosvaloja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Seuraavaksi edustaja Essayah.

17.59 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Energiakriisi on erityisesti kohdellut kaltoin yrityksiä, ja voisi sanoa, että maatalojen ja maaseudun yrityksiä vielä ihan erityisesti, koska maataloilla tämä energiakriisi näkyy paitsi suoraan siinä energian hinnassa myöskin välillisesti sitten siellä lannoitteitten hinnan nousun kautta. Yhä

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

useammat yritykset ja tilat ovat nyt sitten ajautumassa maksuvalmiuskriisiin, ja yritysten ja tilojen on aika vaikea siirtää näitä kustannusnousuja hintoihin. Arvonlisäveron alentaminenhan, jolla hallitus tuli tässä budjettiriihessä esille, ei auta yrityksiä, eikä se auta maataloja, koska arvonlisävero on näille läpilaskutuserä. Täytyy sanoa, että on aika oireellista, että MTK tänä aamuna on vedonnut hallitukseen, että hallitus vielä täydentäisi budjettiriihen päätöstään ja helpottaisi maatalojen ja yritysten tilannetta energiakriisin keskellä. Erityisesti nyt katson keskustaan siellä hallituksessa: [Puhemies koputtaa] onko näin, että kaikki muut saavat tukea mutta maatilat, maaseudun yrittäjät ja yrittäjät ylipäänsä eivät?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harjanne.

18.01 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomaista, että täällä puhutaan energiasta. Tähän turpeeseen toteaisin, että uutta turvetta tosiaan muodostuu: sitä muodostuu luonnontilaisilla soilla. Me voidaan täällä kyllä määritellä turve uusiutuvaksi, keijupölyksi tai ihan miksikä vaan fantsuksi asiaksi, mutta se ei muuta sitä asiaa, että se on erittäin paljon ympäristöhaittoja ja päästöjä aiheuttava polttoaine. Turvettahan ei ole myöskään kielletty, ja sillä on rooli nyt meidän huoltovarmuudessa, niin että täällä on ehkä hyvä korjata tämäkin, että tämä välittyy oikein.

Bioenergialla on rooli meidän energiapaletissa nyt ja tulevaisuudessa, mutta se on hyvin rajallinen, koska bioenergia ei ole energiatiheydeltään erityisen hyvä polttoaine. Suomi oli energiatalouden osalta biotalous jonnekin 1900-luvun alkupuoliskolle asti, ja siihen on syynsä, minkä takia me ei olla enää biotalous. Eli tässäkin on hyvä huomata ne kestävästi biomassan rajat, ennen kuin lähdetään keulimaan liikaa sillä ajatuksella. Me tarvitaan kestävä, päästötöntä energiaa, ja siihen se paletti, jota pystyy kestävästi rakentamaan lisää, on ennen kaikkea tuuli-, aurinko- ja ydinvoima.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Purra.

18.02 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa ei taida olla kuin yksi ihminen, joka on sitä mieltä, että ei ole kaikkien edun mukaista irrottautua venäläisestä fossiilienergiasta. [Jani Mäkelä: Ei ole paikalla!] Sen sijaan silloin, kun otetaan tämä ensimmäiseksi prioriteetiksi, täytyy ymmärtää, että kunnianhimoa on välttämättä laskettava jossakin muualla, koska nämä eivät kaikki ole mahdollisia samaan aikaan. Muun muassa siitä syystä Saksa polttaa tällä hetkellä yhä enemmän kivihiiltä ja on palauttamassa monia muitakin asioita energiapalettiinsa, joiden osalta on tullut tehtyä virheitä. Tämän takia perussuomalaisten mielestä Suomessa pitäisi olla eräänlainen näihin energia-asioihin keskittyvä tilannehuone eli eräänlainen sähkönyrkki, joka koostuisi energia-alan asiantuntijoista, muun muassa sellaisista, joita löytyy taloustieteen laitokselta ja Aalto-yliopistosta, ei niinkään tuolta ilmastopaneelin suunnasta. Toivottavasti hallitus tällaisen ehdotuksemme ottaa vakavasti. Nyt ei tehdä ilmastopoliittisia linjoja, vaan nyt ratkaistaan energiapolitiikan massiivisia virheitä ja pidetään huolta siitä, että täällä riittää lämpöä ja sähköä myös talvella.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

18.03 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Tuppurainen, kyllähän valtiolla on omaisuutta, niin kuin monilla sijoittajilla on omaisuutta, ja jos siitä pienellä aikajänteellä häviää 15 miljardia, niin on aika vaikeaa uskotella näille omistajille, että kaikki on mennyt hyvin. Kyllä ei ole mennyt.

En tiedä, mitä siellä on tapahtunut — nämä ovat pörssiyhtiöitä, ja niistä ei saa selvää — mutta jotenkin minulle tuli semmoinen kuva, että tästä Uniperista on tehty saksalaisille nyt korkokone. Saksa lainasi Uniperille lähes kahdeksan miljardia hybridilainaa. Hybridilainat ovat korkeakorkoisia. Nyt kun vain 90 prosenttia todellisista kustannuksista voidaan lokakuun alusta alkaen laskuttaa asiakkailta, niin sehän tarkoittaa todennäköisesti sitä, että Saksa hakkaa taas enemmän korkeakorkoista lainaa sinne Uniperiin. Uniperilla on vesivoima ja ydinvoima, ja sitten ne ikään kuin osingoksi tarkoitetut rahat menevät Saksalle korkoina. Eli sen takiahan Fortumin arvo on laskenut, koska ihmiset diskonttaavat heti, että ei hän tästä enää ole osingonmaksajaksi pitkään aikaan.

Eli kyllä tämä Uniper valitettavasti nyt meni Saksalle, [Puhemies koputtaa] ja kaikki sen tulevat osingot menevät Saksalle korkoina. [Satu Hassi: Kuka hyväksyi sen oston?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Könttä.

18.04 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Puheenvuorot siitä, että uusiutuva energia ei toimi, ovat mielestäni kyllä äärettömän outoa puhetta. Uusiutuvaa energiaa on vesienenergia, aurinkoenergia, biovoima, biokaasu, puu. Kyllä ne toimivat, ja ne uusiutuvat. Onneksi Suomi on panostanut uusiutuvaan energiaan, joka hyödyttää paikallisesti ja hyödyttää laajemminkin tässä maassa. Tarvitaan sen lisäksi myös ydinvoimaa, ja toivon, että Suomelta löytyy rohkeutta ja nopeutta myös uudentyyppisiin ydinvoimaratkaisuihin, pieniydinvoimaloihin ja tämänkaltaisiin ratkaisuihin.

Euroopan tasolla tiedän, että kansallissvaltiot itse päättävät omasta energiapolitiikastaan, mutta kyllä meidän täytyy olla yhtenäisiä, ja toivon, että se viesti myös Suomesta menee Saksaan, että siellä mietitään vielä kerran niitä Saksan ratkaisuja, jotka ovat olleet väärä — niitä nyt ei enää voi muuttaa historiasta — jotta jatkossa ei tehtäisi Euroopassa enää tämänkaltaista politiikkaa, mitä on tehty, ja jotta toisaalta harkittaisiin vielä ydinvoimaa Euroopassa laajemminkin. Toivon, että emme katso pelkästään peruutuspeiliin ja kyttää niitä virheitä vaan katsomme eteenpäin. Kysymys on tulevaisuudesta, paitsi Suomen myös Euroopan tulevaisuudesta, [Puhemies koputtaa] ja mitä yhtenäisempiä olemme, sen paremmin me voitamme pahan eli Venäjän.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt edustaja Kankaanniemi.

18.05 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhden viikonlopun aikana keskellä kesää Suomi teki valtavan sopimuksen, ja nyt on kyllä peräänkuulutettava, että hallitus tai sitten vaikka eduskunnan tarkastusvaliokunta tekee tästä sopimuksesta selkeän ja vahvan riskiarvioinnin, että mitkä ovat ne skenaariot, mihin tämä on johtamassa. Kysymys on niin valtavista summista.

Toinen asia: Hallitus teki ihan hyvän kolmiosaisen paketin tästä suomalaisten hädästä, joka syntyi tämän korkean sähkönhinnan vuoksi, mutta oletteko vakuuttuneita siitä, että tämä paketti kattaa kaikkein suurimpiin vaikeuksiin ajautuvat, esimerkiksi niin, että ne puoli miljoonaa omakotiasujaa, joilla on sähkölämmitys, selviävät tästä tilanteesta tämän

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

talven aikana, etteivät talot jäädy, etteivät sähköyhtiöt katkaise sähköä [Puhemies koputtaa] ja etteivät nämä perheet ajautu ulosottoon ja sitä kautta pitkään ahdinkoon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Heinonen.

18.07 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Essayah nosti esille yritykset ja maatalouden, jotka myös ovat sähköän kanssa vaikeassa paikassa. Nyt tarvitaan koko kapasiteetti käyttöön. Sähköä pitää nyt tuottaa koko tuotantolaa-juudella: ydinvoimalla, tuulivoimalla, koskilla ja muulla voimalla, ja myös tuo Meri-Pori, joka on ollut tänäänkin keskusteluissa, varmasti tarvitaan mukaan. Tarvitaan laajasti eri kapasiteetteja, mutta ei venäläistä. Muuten ehkä on syytä hieman joustaa.

Sähkölämmitteiset talot ovat todella kovassa ahdingossa, ja kun vasemmistoliitto on täällä keskittynyt lähinnä kokoomuksen arvosteluun eikä ole nostonut näitä yksin asuvia ja tiukimmassa paikassa olevia esille, niin ajattelin itse nostaa, ja kysyisin hallitukselta: miten näissä tuissa on otettu huomioon yksin asuvat? Näitä viestejä tulee nyt jonkin verran, että heidät on tässä unohdettu [Puhemies koputtaa] ja että he eivät tule näillä tuilla talvesta selviämään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen.

18.08 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriisit ja Ukrainan sota ovat opettaneet meille omavaraisuuden ja huoltovarmuuden merkitystä. Energia-omavaraisuus on tärkeä osa isänmaamme turvallisuutta. Tarvitsemme riittävän monenlaisia kestäviä kotimaisia ratkaisuja, kuten keskusta on aina vaatinut. Vihreä siirtymä tarkoittaa puhtaita, kotimaisia ja uusiutuvia polttoaineita ja energiamuotoja.

Kun kotitaloudet ovat nyt vaikeuksissa, voisiko yhtenä ratkaisuna tukea kotitalouksien siirtymistä aurinkosähköjärjestelmään? Se tekisi kotitalouksista ainakin osaltaan omavaraisempia energian suhteen. Se parantaisi huoltovarmuutta, ja tämä olisi myös kestävä ja ympäristöystävällinen ja pitkällä juoksulla taloudellinen ratkaisu.

Tarvitsemme myös biokaasun entistä laajempaa käyttämistä. Se auttaisi osaltaan myös maatalouden kannattavuutta. Kysyn ministeri Lintilältä: [Puhemies koputtaa] mitä mahdollisuuksia on avautumassa biokaasun käynnistämiseksi ja kehittämiseksi ja kotitalouksien siirtymiseksi aurinkoenergiaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Holopainen, Mari.

18.09 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua, ja olisikin hienoa kuulla vielä tarkemmin hallituksen kanta siihen, mitä aiotaan tehdä huomenna ministereiden kokouksessa. On vältettävä sellaista retoriikkaa, että ei voida puuttua markkinoiden toimintaan. Me tiedetään erittäin hyvin, että sähkömarkkinoita reguloidaan tälläkin hetkellä. Nyt voidaan myös ajatella, että koska EU ei ole toiminut vielä, niin tästä on jo aiheutunut valtavaa harmia. Toivottavasti huomissa kokouksessa ja tulevina viikkoina löytyy ratkaisuja siihen, miten sähkömarkkinaa tässä poikkeuksellisessa tilanteessa korjataan. Näitä keinoja, joita nyt on esitetty, ovat esimerkiksi hintakatto venäläiselle maakaasulle, sähköän kulutushuippujen leikkaaminen ja energiayhtiöiden perusteettomien windfall-voittojen verotus.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Nyt joihinkin asioihin on kuultu kannanottoja, ja on ehkä pohdittu hallituksen suunnasta, että ei vielä tiedetä, [Puhemies koputtaa] mitä EU esittää, mutta nyt kun tiedetään, mitä EU:n suunnassa esitetään, niin minkälaisia kantoja teillä on?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Niemi.

18.10 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri Lintilä, puhuin täällä vuosi sitten huolestumisestani Suomen ulkomaisesta energiaraaka-aineriippuvuudesta ja kerroin LEMENE-, Lempäälän energiayhteisö -projektista. Siinä kehitetään ulkoista energiariippuvuutta vähentävää uusiutuvalla energialla toimivaa omavaraista ja vähäpäästöistä energiatuotantojärjestelmää lämpöhiekkaan perustuen. Siinä on myös yksi Suomen suurimmista aurinkopaneelijärjestelmistä. Projektin loppuunvienti on tui Suomen sähköverkkojen monopolin sisältävän sähkömarkkinalain vuoksi. Eikö nyt olisi aika jo herätä ja tehdä kaikkemme alueellista huoltovarmuutta tukevien energiaratkaisujen eteen? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vestman.

18.11 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkökriisiin on välittömiä ja vaikuttavia ratkaisuja.

Ensinnäkin rikki mennyt hintamalli pitää korjata. Ei voi olla niin, että sähkön hinta on täysin irtaantunut sen tuotantokustannuksista. Tämähän ei ole lainkaan hyväksyttävää, ja EU:n laajuinen hintakatto on siihen vaikuttava keino puuttua.

Toiseksi jokaista suomalaista voimalaa pitää ajaa täydellä teholla, koska tuotannon lisääminen pudottaa hintaa. Tehoreservi vastaa teholtaan yhtä ydinreaktoria.

Ministeri Lintilä, te väititte, että Fortumin Meri-Porin-laitoksen ajaminen ei olisi kannattavaa. Hiililauhteen muuttuva kustannus on Keski-Euroopassa tällä hetkellä 180 euroa per megawattitunti, ja kun katson näitä Nord Poolin hintoja, niin viimeisten neljän päivän aikana tällaista hiililauhdevoimalaa olisi ollut kannattavaa ajaa 20 tuntia joka ikinen päivä ja se olisi tuottanut tuottajalle vielä merkittävät voitot. [Puhemies koputtaa] Eli selittäkää, ministeri: miten ei ole kannattavaa ajaa sitä hiililauhdetta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

18.12 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvät naiset ja miehet! Tuolla omassa työhuoneessani kuuntelin täällä tehtyä viittausta turpeeseen, ja haluan nyt tehdä selväksi teille kaikille, että puuhake poltettuna tuottaa enemmän päästöjä kuin turve. Sitten haluan tuoda myös sen selväksi, että turpeen korjaamisessa, kun kerätään yksi megawatti turvetta, polttoainetta kuluu huomattavan paljon vähemmän kuin kerättäessä yksi megawatti puuhaketta. Eli nämä nyt turpeen puolustukseksi.

Lyhyesti vielä sanon, että kun olimme eduskuntaryhmän kanssa tuolla Lappeenrannassa, niin tapasin 80-vuotiaan naisen, joka oli tullut juuri alennusostoksilta kaupasta ja harkitsi itsemurhaa näiden kohonneiden kustannusten takia. [Puhemies koputtaa] Miten ne voisitte neuvomaan häntä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Autto.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

18.14 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Budjettiriihen yhteydessä pääministeri perusteli hallituksen varsin holtitontakin velkaantumista sillä, että elämme sotataloudessa. Mutta eihän sotataloudessa eläminen tarkoita sitä, että Suomesta pitäisi tulla entistä riippuvaisempi velkojistamme, vaan se tarkoittaisi sitä, että otamme kaikki kansalliset voimavaramme käyttöön kriisistä selviämiseksi.

Edustaja Vestman esitti edellä kyllä todella olennaisia kysymyksiä koko hallitukselle siitä, miksi kaikki voimalaitokset eivät ole tässä tilanteessa käytössä vaan odottelevat tätä mahdollista tehoreservipäätöstä, kun tiedämme, että voimalaitoksia ajamalla sähkön hintaa saataisiin alas ja joka tapauksessa markkinoille saataisiin se sähkö, mitä markkinoilla tarvitaan tilanteessa, jossa esimerkiksi tänään oltiin, kun tehosta tuli pulaa ja Fingrid joutui käyttämään varavoimalaitoksiaan. Mitä hallitus tekee, että kaikki kapasiteetti saadaan oikeasti markkinakäyttöön? [Puhemies koputtaa] Ja mitä hallitus tekee, että tässä kriisissä ei olla tulevinakin vuosina? Miten Suomeen saadaan investointeja?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kosonen.

18.15 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kaikki keinot on todella otettava käyttöön, jotta saamme omavaraista päästötöntä energiaa, tuotannot todella täydellä teholla turvaamaan suomalaisten sähkön ja lämmön saantia.

Tuulivoima on lisääntynyt Suomessa merkittäviä määriä viime vuosina. Vuoden 2022 ensimmäisellä vuosipuoliskolla rakennettiin tuulivoimaa enemmän kuin koko vuonna 2021 eli viime vuonna yhteensä, ja tämä käyrä on nouseva nyt tulevaisuuteen. Mutta kokonainen Itä-Suomi on ilman tätä tuulivoimamahdollisuutta. Siellä on joitakin alueita, joille tuulivoimaa pystytään rakentamaan, ja olisi kiinnostavaa kuulla ministeri Lintilältä selvityksestä, joka on käynnistetty tuulivoiman rakentamisen suhteen Itä-Suomeen. Toki kaikki tiedämme turvallisuusnäkökohdan, [Puhemies koputtaa] ja tutkien täytyy toimia, mutta myös Itä-Suomeen täytyy saada tuulivoimaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Mäkelä.

18.16 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi mielenkiintoista tietää, miten sitä uusiutuvaa energiaa voi käyttää lisää, kun tässä vihreässä siirtymässä metsää ei saisi hakata senkään vertaa kuin nykyään eikä jokia saisi padota, vaan entisiäkin patoja puretaan. Miten sitä uusiutuvaa energiaa saataisiin lisää?

Tuohon kysymykseen, onko turve uusiutuvaa, oikea vastaus on, että Suomessa se ei ole uusiutuvaa mutta Ruotsissa se on. Näin päätti suuri valiokunta vuonna 2000, ja arpa tämän asian ratkaisi. Eli puhumme tässäkin taas itse aiheutetusta ongelmasta. Suomi on itse omassa typeryydessään tehnyt päätöksiä, joista me nyt maksamme. Näistä itse aiheutetuista ongelmista, kuten päästökauppa, kannattaisi päästä ensimmäisenä eroon.

Saksa on meitä 13 kertaa isompi maa — ei meidän kannata miettiä, mitä saksalaiset tekevät. He tekevät sen, mikä heitä lystää, ja tosiasia on se, että jos Norjasta uhkaa talvella loppua sähkö, he pistävät ennemmin Suomeen tulevan linjan poikki kuin antavat oman kansansa paleltua. Tämä on fakta, jonka kanssa meidän on tultava toimeen, ja meillä täytyy olla huoltovarmuus kunnossa.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt vielä edustaja Grahn-Laasonen, ja sen jälkeen ministereiden vastauksia.

18.17 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suomalaisten pitää voida luottaa siihen, että meidän maan hallitus tekee ihan kaikkensa tämän tilanteen ratkaisemiseksi, ja nyt huoli kääntyy eteenpäin seuraaviin kokouksiin, eli huomiseen energianeuvostoon mutta myös valtiovarainministereiden kokouksiin, ja näihin ratkaisuihin, joita nyt haetaan.

Kun katsotaan niitä komission esityksiä, me emme voi olla tilassa, että Suomi vain odottaa, mitä sieltä komissio esittää, ja sitten käy niihin reagoimaan, vaan meillä pitää olla aktiivinen suunnitelma, miten me vaikutetaan ennalta, että ratkaisut olisivat meidän kannalta hyviä. Nyt näkyy, että komissio ei ole esittämässä malleja, jotka hyödyttäisivät Suomea merkittävästi tai riittävästi, vaan pikemminkin ratkoo nyt ehkä keskisen Euroopan ja Saksan ongelmia. Se, mitä tarvittaisiin nyt, olisi johdannaismarkkinoiden vakuussääntöihin helpotuksia, erityisesti niiden yhtiöiden osalta, joilla on omaa, vakaata tuotantoa. Sitten toisaalta tarvittaisiin EU:n laajuinen hintakatto, josta muun muassa edustaja Vestman hyvin tässä puhui.

Nyt kysynkin: mikä on se suunnitelma vaikuttaa näihin asioihin, että näistä kokouksista saadaan oikeita tuloksia?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt ainakin ministerit Marin, Tuppurainen, Ohisalo, Lintilä ja Sarkkinen ovat pyytäneet puheenvuoroja. — Pääministeri Marin, kaksi minuuttia.

18.18 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Grahn-Laasonen puheenvuoroon: Tilanne muualla Euroopassa on hyvin vakava. Se on myös täällä vakava, mutta keskeisessä Euroopassa ja Euroopassa muutoinkin me puhumme paljon korkeammista hinnoista kuin Suomessa energian osalta, ja me puhumme myös siitä, riittääkö energia, onko kenties edessä syksy ja talvi, jolloin näemme sellaisia tilanteita, että energia ei riitä ja tulee energian katkoksia. Eli kyllä tilanne on vakava, ja minä ymmärrän aivan täysin, että komissio etsii näihin tilanteisiin ja tähän kysymykseen ratkaisuja. Me emme voi tässä tilanteessa, jossa Putin käyttää energiaa aseena koko Eurooppaa vastaan, käpertyä sisäänpäin ja katsoa vain kansallisia intressejämme, vaan kyllä me tarvitsemme yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja tämän tilanteen ratkaisemiseksi. [Sanni Grahn-Laasonen: Me katsomme myös kansallisia intressejä!] Samaan aikaan me tietenkin vaikutamme komissioon ja toimimme aktiivisesti, ja tänäänkin olen viestittänyt yhdessä Pohjoismaiden kollegoiden kanssa komissiolle niitä näkökulmiamme, missä me tuemme komission työtä ja mihin me haluamme komission kiinnittävän huomiota, ja tätä vaikuttamistyötä tehdään jatkuvasti aktiivisesti, mutta hieman haluan nyt tätä näkökulmaa ja tulokulmaa tähän yhteiseen ison kriisiin saada, että tämä ei ole nyt vain kansallinen kysymys vaan tämä on koko Euroopan laajuinen kysymys, ja siksi me tarvitsemme yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja. Se vastaus ei voi olla meidänkään suunnalta se, että katsokaa vain Suomen ja Pohjoismaiden tilannetta ja ratkokaat tätä, vaan kyllä meidän pitää yhdessä ratkoa koko Euroopan tilannetta ja olla tässä solidaarisia — siitä äskenkin käytin puheenvuoron. [Sanni Grahn-Laasonen: Auttaisivat kyllä ihan muitakin maita ne ehdotetut keinot!]

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Sitten täällä tuli muitakin puheenvuoroja liittyen erityisesti uusiutuvan energian tarpeeseen, investointien tekemisen tarpeeseen, ei vain tuotantoon, vaan myös sähkön varastointiin, siirtotekniikoihin, ja kaikkea tätä me todella yhdessä tarvitsemme. Me muun muassa kokoonnuimme taannoin Kööpenhaminassa yhdessä Itämeren maiden päämiesten kanssa ja keskustelimme muun muassa tästä luvituksesta ja keskustelimme siitä, millä tavalla voimme lisätä tuulivoimaa Itämeren alueella ja tietenkin Suomessa.

Tämä Itä-Suomen kysymys on yksi sellainen, mihin meidän pitää entistä enemmän kiinnittää huomiota. Olen vahvasti sitä mieltä, että Itä-Suomen aluetta pitäisi saada laajemmin tuulivoiman käyttöön, [Puhemies koputtaa] ja tästä me olemme muun muassa Puolustusvoimien kanssa käyneet hyvin tiivistä vuoropuhelua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Tuppurainen, olkaa hyvä.

18.21 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti vastaan muutamaan kysymykseen, ja oikaisen ensin edustaja Kankaanniemen käsityksen siitä, että Suomi olisi kesällä tehnyt sopimuksen Saksan kanssa. Siitä ole kysymys, vaan Fortum Uniperin enemmistöomistajana on sopinut Saksan hallituksen kanssa, [Toimi Kankaanniemi: Suomen kansa maksaa! — Jani Mäkelä: Kuka maksaa?] ja Fortumin hallitus on tehnyt päätöksen hyväksyä tämän neuvottelutuloksen, ja hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta tyytyi tähän Fortumin hallituksen päätökseen. Suomi ei ollut neuvotteluosapuoli, mutta meillä oli tässä yhteisiä intressejä.

Nämä molemmat yhtiöt ovat kotimailleen huoltovarmuuskriittisiä energiayhtiöitä, joiden selviämistä tässä yhdessä piti tukea. Nämä molemmat yhtiöt ovat tässä ja nyt ratkaisuja tähän akuuttiin energiakriisiin. Uniper Saksassa esimerkiksi kivihiilen osalta tällä hetkellä on tärkeä toimija, ja Fortum Suomessa ylipäänsä vastaa kolmanneksesta meidän sähköntuotannosta. Tässä ja nyt nämä yhtiöt ovat meille tärkeitä, ja niiden päästäminen konkurssiin — Uniperin kesällä tai Fortumin tässä akuutissa käteisvakuuskriisissä — olisi ollut vastuutonta. Sen vuoksi näitä ratkaisuja on haettu, mutta katse on oltava myös pidemmällä.

Sekä Saksa että Suomi tarvitsevat näitä yhtiöitä vihreään siirtymään. [Toimi Kankaanniemi: Mitkä ovat riskit?] Me tarvitaan niitä yhtiöitä, jotka investoivat uusiutuvaan, päästöttömään energiaan. Esimerkiksi Uniper Saksassa on tässä keskeinen toimija ja Fortum meillä täällä Suomessa ja Pohjoismaissa. Omistaja haluaa omalle omistukselleen Fortumissa lisäarvoa ja investointeja Suomeen, investointeja tänne kotimaahan uusiutuvaan, päästöttömään energiaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Ohisalo.

18.22 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on esitetty hyviä näkemyksiä siitä, että Suomesta täytyy rakentaa energiaomavaraista ja energiaitsenäistä. Täällä kysyttiin, kuinka hallitus tukee sitten kotitalouksia tässä muutoksessa, ja hallitushan on laittanut jo pitkään liikkeelle rahaa esimerkiksi öljylämmityksestä luopumisen tukeen, jotta ihmiset voivat kotitalouksissa siirtyä maalämpöratkaisuihin. No, meille on lisänä tullut uusi elementti viime viikolla, tällainen energiaomavaraisuuslaina, joka käytännössä mahdollistaa paitsi kotitalouksille myös pienille ja keskisuurille yrityksille ja myös taloyhtiöille lainan hakemisen tällaisiin energiaremont-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

teihin, investointeihin kestäväan energiantuotantoon siellä omassa koti- ja lähipiirissä, ja näitä lainoja todella ensi vuoden alusta voi sitten suomalaisista pankeista hakea. Tässä ajatus on nimenomaan se, että mahdollistetaan kaikille tämä siirtymä, että se näkyisi pikkuhiljaa siellä ihmisten kukkarossa, että on tehty kestäviä energiaratkaisuja, panostettu vaikkapa energiansäästöön remontin kautta, ja sehän näkyy kyllä sitten kukkarossa. Tätä työtä hallitus siis tekee aktiivisesti ja todella tuo nyt uuden elementin markkinoille.

Energiansäästö on myös mainittu. Se on aivan keskeistä osana tätä kriisiä. Kuten täällä aiemmin todettiin, suomalaisten täytyy hieman säästää energiaa, mutta ukrainalaiset menettävät henkiään tällä hetkellä. Minä uskon, että suomalaiset pystyvät säästämään energiaa ja pystyvät tukemaan ukrainalaisia monin tavoin.

Puhemies Matti Vanhanen: Näin. — Ministeri Lintilä.

18.24 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pikaisesti:

Edustaja Kauma kysyi Meri-Porista: Meri-Pori on Energiaviraston ja Fingridin yhteispäätöksellä yksi työkalu, ja sen suhteen päätöksiä tulee varmaan hyvinkin nopeasti vielä. Fortumin tieto on se, että se on heille negatiivinen, mikäli se olisi kaupallisessa käytössä. Eli tämä tietoni perustuu Fortumiin, ja jos joku sitä epäilee, niin kannattaa kysyä Fortumilta.

Edustaja Harjanne kysyi kysyntäjoustoista: aivan keskeinen asia, ja tätä nimenomaan yritetään nyt teollisuuden kanssa saada tehtyä.

Edustaja Elomaa kysyi turpeesta: Oma käsitykseni on, että turve tulee olemaan seuraavina vuosina vielä paletissa mukana. Mitä olen kiertänyt tänä kesänä, niin on useampia isoja laitoksia, jotka ajavat turpeella. Ongelma on ollut se, että kesä on ollut hyvin erilainen sääolosuhteitten mukaan. Eli joillakin alueilla on saatu nostettua, kaikilla ei. Varmaan tuommoinen sanotaan reilu 60 prosenttia turpeesta on nostettu. Tästä tulee oikeastaan se huoltovarmuuspuoli kanssa, eli jotta se huoltovarmuuden puolelle saadaan nostettua, niin se on tämä sää, johon ei näinkään hyvä hallitus pysty vaikuttamaan.

Nämä energiasäästöt kaikkienensa, mihin edustaja Kivelä viittasi: Tämä on äärettömän tärkeää. Tämä jää koko ajan vähän niin kuin taustalle tässä. Pitää mieltä se, että sillä on kuitenkin iso kokonaisvaikutus.

Edustaja Essayah kysyi maatalouden ja yritysten tilanteesta. Tässä paketissa, mikä oli riihessä, painopisteenä oli nimenomaan kotitaloudet. Me seurataan koko ajan yritysten ja maatalouksien tilannetta.

Edustaja Kinnunen kysyi biokaasusta ja aurinkoenergiasta: Meillä on uusiutuvan energian tuki olemassa, jota me koko ajan maksetaan enemmän. Oikeastaan biokaasu on kiinnostanut erittäin paljon tällä hetkellä.

Sitten edustaja Holopainen kysyi huomisesta kokouksesta. Kaksi keskeistä, jotka tuon siellä, ovat tekninen hintakatto ja vakuuksien lieventäminen, [Puhemies koputtaa] jotka tulevat olemaan hyvin keskeisessä roolissa.

Edustaja Kososelle vielä: Itä-Suomen tuulivoimaan meillä on tällä hetkellä nimettynä selvityshenkilö. Työmääräys tehdään, ja hän lähtee töihin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä ministeri Sarkkinen.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

18.26 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama vastaus liittyen toimeentulokysymyksiin:

Tilanne nousevien sähkönhintojen kanssa on erityisen vaikea sähkölämmitteisissä asunnoissa asuville, tietysti vähän sopimussuhteesta riippuen, ja ongelmat koskettavat monia yksin asuvia ja monia perheitä. Hallitus todella budjettiriihessä teki päätöksiä, millä yritettiin helpottaa kotitalouksien tilannetta — alvin alennus ja sitten sähkövähennys, jota valmistellaan — ja sen lisäksi budjettiriihessä päätettiin toteuttaa sähkötuki, jota nyt sosiaali- ja terveysministeriössä ollaan pikaisesti valmistelemassa. Tämän tuen on tarkoitus kohdistua heille, joilla ei ole mahdollisuutta saada tätä samassa yhteydessä päätettyä sähkövähennystä täysimääräisesti, ja se voisi tulla kyseeseen esimerkiksi pienituloisille eläkeläisille. Lisäksi budjettiriihessä päätettiin nostaa yleisen asumistuen ja eläkkeensaajien asumistuen lämmitysnormia sekä omakotitalon hoitonormia 57 prosentilla, ja tämä voi auttaa esimerkiksi yksin asuvia eläkeläisiä, jotka tätä eläkkeensaajan asumistukea sähkölämmitteiseen taloon saavat.

Sähköön liittyvien toimien lisäksi hallitus päätti laajasta ostovoimapaketista, ja on hyvä huomata, että vuodenvaihteessa on tulossa historiallisen suuret korotukset työeläkkeisiin, ja sen lisäksi eri etuuksiin, mukaan lukien esimerkiksi takuu- ja kansaneläkkeet, on tulossa indeksikorotukset. Viime kädessä toimeentulotuessa huomioidaan sähkömenoja, ja Kelaa on ohjeistettu joustavuudessa näiden menojen huomioinnissa.

Arvoisa puhemies! Edessä on vaikea talvi, mutta hallitus on pyrkinyt löytämään keinoja auttaa suomalaisia ja erityisesti pienituloisia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt tätä keskustelua varten varattu puoli-toista tuntia on käytetty.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi nuorisolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 107/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Mennään keskusteluun. Ministeri Honkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.29 Tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Nuorisolain avulla edistetään nuorten kasvu- ja elinoloja sekä tuetaan nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Laissa säädetään myös valtakunnallisesta nuorisotyön ja -politiikan ohjelmasta.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Nuorisolaki määrittelee muun ohella valtion ja kuntien vastuut liittyen nuorisotyöhön ja nuorisopolitiikkaan. Lisäksi laki sisältää säännökset sille, millä edellytyksillä valtio tukee nuorisotyön ja nuorisotoiminnan eri muotoja, kuten valtakunnallisten nuorisotalojen toimintaa, nuorisokeskuksia, nuorten työpajoja ja etsivää nuorisotyötä sekä nuorisotalojen valtakunnallisten osaamiskeskusten toimintaa.

Nuorisolakia uudistettiin kokonaisuudessaan noin viisi vuotta sitten, ja nykyinen laki tuli voimaan 1.1.2017. Laki on osoittautunut kokonaisuutena katsoen selkeäksi ja käytännössä toimivaksi, lukuun ottamatta eräitä yhteisöjen valtionapukelpoisuutta ja avustusprosesseja koskevia säännöksiä, joita on tarpeen tarkistaa. Nyt käsillä olevassa hallituksen esityksessä on siis kyse lain eräiden kohtien tarkistamisesta ja täydentämisestä, ei sen kokonaisuudistamisesta.

Hallitusohjelmassakin mainitut tarkistamistarpeet liittyvät lain säännöksiin, jotka koskevat valtakunnallisten nuorisotalojen ja valtakunnallisten nuorisotalojen osaamiskeskusten valtionapukelpoiseksi hyväksymistä ja vuosiavustusprosessia. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi uutena asiana säännökset harrastamisen Suomen mallista ja sen perusteella myönnettävistä valtionavustuksista.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nuorisolakia tarkentamalla valtakunnallisen nuorisotalojen järjestön, valtakunnallisen nuorisotalojen osaamiskeskusten sekä nuorisokeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymistä sekä valtionavustuksen määräytymisen edellytyksiä koskevia säännöksiä.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi harrastamisen Suomen mallin mukaisen nuorten harrastustoiminnan tarkoituksesta sekä kunnan tehtävistä sen järjestäessä kyseistä harrastustoimintaa. Lisäksi säädettäisiin edellytyksistä, jotka otetaan huomioon nuorten harrastustoimintaan myönnettävän valtionavustuksen määrää harkittaessa. Esiitettyjen muutosten tavoitteena on lisätä valtionapukelpoisuuden hyväksymiseen ja valtionavustusten myöntämiseen liittyvän menettelyn sujuvuutta ja läpinäkyvyyttä. Lisäksi tavoitteena on vakiinnuttaa harrastamisen Suomen mallin mukainen nuorten harrastustoiminta pysyväksi toimintamalliksi kunnissa, ja tätä kautta edistää perusopetukseen osallistuvien lasten ja nuorten mahdollisuutta mieluisaan ja maksuttomaan harrastukseen.

Hallituksen esitystä on valmisteltu perusteellisesti ja nuorisotyön kenttää osallistaen. Syksyllä 2020 on järjestetty kaksi keskustelu- ja informaatiotilaisuutta, joissa valtakunnallisilla nuorisotalojen järjestöillä sekä valtion nuorisoneuvostolla sekä arviointi- ja avustustoimikunnalla oli mahdollisuus esittää näkemyksiään nuorisolain mukaiseen valtionavustusprosessiin liittyvistä muutostarpeista. Vuoden 2021 kesällä nuorisokeskusten edustajille järjestettiin asiasta vastaava tilaisuus. Laaja lausuntokierros lakiluonnoksesta toteutettiin kuluvan vuoden kevään aikana.

Arvoisa herra puhemies! Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Kinnunen.

18.32 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Honkoselle lakimuutoksen selkeästä esittelystä. Olemme tekemässä merkittävää nuorisolain uudistusta. Siihen sisältyvä harrastamisen Suomen malli takaa, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus maksuttomaan harrastukseen koulupäivän yhteydessä.

Tämä hieno uudistus on ollut keskustan pitkäaikainen tavoite. Tahtomme on, että kaikki löytäisivät itselleen mielekkään ja samalla maksuttoman harrastuksen perheen varallisuus-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

desta ja taustasta riippumatta, oli sitten kyse musiikista, käsitöistä, taiteen tekemisestä, luontoretkeilystä, liikunnasta tai ruoanlaitosta.

Kotikuntani Reisjärvi on osallistunut uudistuksen pilottiin. Kokemukset ovat olleet erittäin myönteisiä.

Kyse on syvimmitään tasa-arvosta, oikeudenmukaisuudesta sekä ennen kaikkea lasten ja nuorten hyvinvoinnista. Hyvä harrastus tuo lasten ja nuorten elämään hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä. Hyvä harrastus vähentää pahoinvointia ja osaltaan myös yksinäisyyttä ja mielenterveyden vaikeuksia. Lasten ja nuorten mielenterveyden ongelmat ja yksinäisyyden kokemukset ovat lisääntyneet. Ongelmien selättämiseksi tarvitaan toki niin matalan kynnyksen keskusteluapua ja lyhytaikaista ratkaisukeskeistä terapiaa kuin myös pitempää terapiaa. Tässä lakimuutoksessa lähdemme kuitenkin liikkeelle hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistämisestä, jolloin vaikeuksia on ratkottavana vähemmän. Hyvä harrastus on yksi ratkaisu hyvinvoinnin edistämiseen. Tässä myös liikunnan merkitys on keskeinen.

Suomalaiset lapset liikkuvat aivan liian vähän. Vuonna 2018 tehdyn valtakunnallisen LIITU-tutkimuksen mukaan vain kolmasosa lapsista saavuttaa liikuntasuosituksia. Yli 95 prosenttia ylittää ruutuajan suositukset. Erityistä huolta herättää LIITU-tutkimuksessa se, että lapset ja nuoret löytävät liikunnasta aiempaa selvästi vähemmän merkityksellisiä asioita. Ei ole siis motivaatiota, ja ilman motivaatiota ei tapahdu mitään. Seuraukset näemme. Ylipaino ja terveystilanteet lisääntyvät, koulumenestys heikentyy. Vakavinta tietysti on, että ilman hyvää kuntopohjaa myös aikuisiällä terveys on heikompi. Liikkumattomuuden hinta on miljardeja euroja. Omaehtoisen liikkumisen kulttuuri on dramaattisesti laskenut. Väsyneet vanhemmat kускаavat lapsiaan pitkin iltaa harrastuksiin.

Palautetaan liikkumisen ilo keskiöön, tuodaan liikunta lasten luo, koulupäivän yhteyteen, helposti saataville, mielekkääksi ja luontevaksi osaksi arkea, unohtamatta myöskään muita hyviä harrastuksia. Harrastamisen Suomen malli on askel kohti lapsiystävällisempää Suomea. Tämä on hyvää politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Muutakin tärkeää tässä hallituksen esityksessä on. Pyrkimys on tarkentaa ja selkeyttää valtionapukelpoisuuden kriteerejä valtakunnallisten nuorisotoimien järjestöjen, valtakunnallisten nuorisotoimien osaamiskeskusten sekä nuorisokeskusten osalta. Uudet kriteerit koskevat muun muassa hyvää taloudenpitoa, ajankohtaisuutta ja merkitystä sekä vaikuttavuutta. Nämä ovat hyviä ja tuettavia tavoitteita. Toivon, että eduskunta käsittelee tämän lain ripeästi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kivelä.

18.37 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Haluan aloittaa sillä, että nämä nuorisotoimien ja nuorisotoimien osaamiskeskusten valtionavustuksiin kaavailut muutokset ovat mielestäni pääosin kannatettavia. On tärkeää, että valtionavun kriteerit ovat sujuvat ja selkeät ja läpinäkyvät ja kannustavat pitkäjänteiseen toiminnan kehittämiseen. Sanon tämän myös omalla kokemuksellani, sillä olen ollut nuorisotoimien toiminnassa töissä ja hakenut näitä avustuksia. Pidän hyvänä uudistuksena myös sitä, että valtionavustuksen voisi jatkossa perua nykyistä helpommin, mikäli avustusta saava järjestö ei täytä näitä kriteereitä. On todella hyvä, että valtionavustus voidaan perua, jos järjestö ei esimerkiksi kunnioita kaikkien lasten ja nuorten ihmisoikeuksia. Myös lausuntokierroksella tätä valtionavustuksen perumisen kriteerien muuttamista kannatettiin laajasti sillä edellytyksellä, että valtionapukelpoisuutta olisi mahdollista hakea uudestaan kriteerien täytyessä. Tämäkin on kannatettavaa, kuten

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

myös se, että uusien toimijoiden pääsy valtionavun piiriin pidetään mahdollisimman avoimena.

Lausunnoissa on kuitenkin noussut huolta esimerkiksi yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja pitkäjänteisten tavoitteiden mukana pitämisestä näissä kriteereissä sekä maakuntien määrän nostamisesta erityisesti kielellisten ja kulttuuristen ryhmien, kuten esimerkiksi ruotsinkielisten ja saamelaiden, näkökulmasta. Toivon, että valiokunnassa näitä katsotaan tarkkaan.

No, sitten tämä toinen osa tosiaan käsittelee harrastamisen Suomen mallin mukaisen nuorten harrastustoiminnan vakiinnuttamista pysyväksi toimintamalliksi kunnissa. Itsekin asun kunnassa, Helsingissä, jossa tämä on ollut jo käytössä, ja oman lapseni kautta olen siihen saanut tutustua. Ajattelen, että tämä on erinomainen tavoite, sillä tietenkin on niin, että kaikilla lapsilla ja nuorilla tulee olla mahdollisuus harrastaa. Myös me ollaan vasemmistossa jo pitkään oltu siitä huolissamme, että harrastusmahdollisuudet ovat rajattuja sen mukaan, minkälaisia tuloja perheellä on, harrastuskustannukset ovat nousseet ja kaikilla perheillä ei yksinkertaisesti ole varaa maksaa näitä maksuja. Tämän takia on tärkeää, että tässä varmistetaan juuri köyhimpien perheiden lasten pääsy tämän Suomen mallin piiriin.

Ajattelen, että myös alueellista tasa-arvoa on seurattava, koska haja-asutuilla alueilla nuorten ja lasten mahdollisuudet harrastaa voivat olla heikommat, ja esimerkiksi koulu- kyytien reittiä tai aikataulutusta pitäisi pystyä muokkaamaan, [Puhemies koputtaa] jotta myös harvemmin asutuilla alueilla lapset pääsevät aidosti harrastamaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Elomaa.

18.40 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tämän nuorisolain osalta tartun kiinni nuorten harrastamiseen. Jokaisella nuorella tulisi olla ainakin yksi mieluisa harrastus, oli se sitten liikuntaa tai vaikkapa taidetta.

Nuorten mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet hälyttävää tahtia. Mielekäs harrastus on puolestaan omiaan ennalta ehkäisemään näitä haittoja. Tämä on yksi lisäperuste todella panostaa nuorten harrastamiseen.

Tällä hetkellä lasten ja nuorten harrastukset maksavat liikaa. Toki on olemassa edullisempiakin harrastusvaihtoehtoja, mutta toisaalta taas muun muassa tiettyjen urheilulajien kustannukset ovat karanneet jo keskiluokallekin liian kalliiksi. Isossa kuvassa olisi tärkeää saada harrastamisen hintalappua laskettua. Tämän merkitys korostuu erityisesti näin vaikeina aikoina, kun elämisen välttämättömät menot kallistuvat hurjaa vauhtia.

Harrastamisen Suomen malli on kannatettava asia. Erityisesti koulupäivän jälkeen tapahtuvan harrastustoiminnan järjestämiseen on panostettava. Se tarjoaa itse harrastustoiminnan lisäksi mielekästä ja järkevää tekemistä nuorille, esimerkiksi ennen kuin vanhemmat palaavat töistä. Nyt on vain varmistettava, että siellä ruohonjuuritasolla eli kuntakentällä on oikeasti riittävät resurssit käytettävissä nuorten harrastustoiminnan lisäämiseen. Vaikka valtion ja kuntien taloustilanne on heikko, on tästä investoinnista pidettävä kiinni. Siitä ei saa tinkiä, sillä se maksaa itsensä varmasti takaisin pitkällä tähtäimellä.

Ennaltaehkäisy ylipäättään ongelmien välttämiseksi on kustannustehokasta, järkevää ja inhimillisesti katsoen mitä kannattavinta toimintaa, kun mietimme esimerkiksi fyysistä ja henkistä hyvinvointia ja sairauksien ehkäisyä. Ei ole olemassa ”vain”, että ”se on nyt vain liikuntaa” tai ”vain kulttuuria”. Ehkä ymmärtäisimme niiden tärkeyden, jos ne poistettaisiin elämästämme kokonaan. Niitten arvo nousisi varmasti.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Hienoa, että meillä on ministeri Honkonen paikalla, ja esittäisinkin kysymyksen ministerille: miten saataisiin sellainen asia läpi, että koko eduskunta ja kaikki kansanedustajat ymmärtäisivät tämän liikunnan ja kulttuurin merkityksen, koska se on huipputärkeää? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Autto.

18.43 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Elomaa puhui hyvin tässä, ja uskon, että ainakin kaikki me täällä salissa ymmärrämme todella tämän liikunnan ja kulttuurin merkityksen lasten ja nuorten hyvinvoinnille, ja koko kansakunnalle tietysti. Sieltä lapsista ja nuoristahan sitten varttuu niitä tulevia aikuisia viemään tätä yhteiskuntaa vuorolaan eteenpäin.

Tässä on käytetty niin hyviä puheenvuoroja harrastusmahdollisuuksien tärkeydestä, että en lähde niitä toistamaan, mutta oikeastaan sen näkökulman toisin tähän, kun tällä lakimuutoksellakin käsitellään valtionapukelpoisuuksia ja -perusteita ja sitä tekniikkaa, että kaiken kaikkiaan olisi todella tärkeää, että esimerkiksi liikuntajärjestöissä pystyttäisiin valtionavun perusteissakin jo suuntaamaan sitä rahaa nimenomaan siihen käytännön harrastustoiminnan edistämiseen ja mahdollisimman vähän suuntaamaan rahaa sitten hallintoon, joka pystytään järjestämään taatusti tehokkaammin kuin mitä monet liitot ja järjestöt nykyisellään tekevät. Tämä on sellainen urheilujärjestöissä oleva käytännön kysymys, mikä nousee jatkuvasti tuolla kentällä esiin, että miten ne aivan siihen harrastustoimintaan tulevat rahat lopulta jäävät niin pieniksi suhteessa liittojen saamiin isoihinkin avustuksiin.

Kaiken kaikkiaan on todella tärkeää, että nuorisotyötä olemme tällä tavalla tukemassa ja näitä lakimuutoksia tekemässä. Kiitos siitä ministerille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Savola.

18.45 Mikko Savola kesk: Arvoisa puhemies! Nuorten pahoinvointi on kyllä asia, mihin pitää pystyä puuttumaan. Tämä koronapandemia, joka oli, entisestään kärjisti yksinäisyyttä ja mielenterveysongelmia ja toi kaiken kaikkiaan paljon pahoinvointia. Kaikki se työ, mitä pystytään tekemään, jotta meidän nuoriso voisi paremmin, on meille kyllä erittäin suuri sijoitus sitten taas tulevaisuuteen, siihen tulevaisuuteen, missä meillä löytyy ne tulevaisuuden tekijät, työvoima ja niin edelleen. Tähän pitää kyllä kaikki satsaukset tehdä, ja uskon, että myöskin tämän nuorisolain kautta siihen pystytään vastaamaan.

Tämä harrastamisen Suomen malli, se, että käytännössä ilmaiseksi pystytään joku harrastus nuorille tarjoamaan, korostuu näinä aikoina erityisen paljon. Nyt kun kustannukset nousevat — täällä salissa on koko iltapäivä puhuttu, kuinka sähkölaskujen hinnat nousevat ja kuinka perheillä tulee olemaan tiukempaa — niin kyllä siinä vaan herkästi käy niin, että jos vähävaraisella perheellä hädin tuskin rahat riittävät siihen sähkölaskuun ja jostain pitää karsia, niin se voi löytyä niistä kalliista harrastuksista, tai ylipäätään harrastuksista, joista joudutaan maksamaan. Minä uskon, että tämän mallin avulla me kyllä pystytään takaamaan, että lapsilla on mielekästä tekemistä myös sen koulupäivän lisäksi ja löydetään niitä tapoja harrastaa.

Tämä on hyvä esitys, ja vielä kun saadaan tämä jalkautettua tuonne kuntiin, niin että siellä, kuten edustaja Elomaa mainitsi, löytyvät ne resurssit ja osaaminen ja halu tämän

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

puolesta toimia. Meidän kaikkien, jotka ollaan myös kuntapäättäjinä, pitää omalta osaltamme toimia myöskin sillä puolella.

Herra puhemies, oikeastaan ministeriltä haluaisin kysyä: Demokratiakasvatus on olennainen osa tätä nuorisolakia. Se on asia, mitä pitää vaalia. Me ollaan nähty nyt maailmalta erittäin vakavia esimerkkejä siitä, että sananvapautta ei sallita ja demokratiakasvatusta ei ole tai se on hyvin yhdenmallista. Kuinka tämä laki tulee nyt varmistamaan, että demokratiakasvatus, sananvapaus ja poliittisten nuorisojärjestöjen toiminta tullaan turvaamaan ja rahoittamaan? On äärimmäisen arvokasta, että meillä nuoria osallistetaan, niin että meillä on päättäjiä myöskin tulevina vuosina ja vuosikymmeninä, niitä, jotka ovat näistä yhteisistä asioista kiinnostuneita, ja niitä, jotka haluavat yhteiskuntaa olla jatkossakin kehittämässä. Kuinka tämä laki tähän vastaa, ja kuinka ministeri omilla toimillaan edistää sitä, että meillä demokratiakasvatus on voimissaan tässä maassa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Asell.

18.48 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Olemme tässä viimeiset vuodet olleet aikamoi-
sessa kriisien ketjussa. Korona pysäytti yhteiskunnat globaalisti monilta osin, ja ei olla vielä siitä selvitty, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan ja Euroopassa muutti koko Euroopan turvallisuusjärjestystä. Nyt energiakriisi tuo lisää haasteita tulevalle talvelle. Siis maamme hallituksella on todellakin ollut kädet täynnä erittäin vaikeita asioita. Siksi pitää aidosti ihmetellä sitä kykyä, jolla eri ministeriöissä on töitä tehty Marinin hallituksen johdolla, koska näistä vaikeista ajoista huolimatta myös hallituksen ohjelmaa on kyetty viemään eteenpäin koko tämän ajan ja hallitusohjelman tavoitteista on pidetty kiinni, kuten muun muassa tässä nuorisolain parantamisessa, joka nyt on tässä lähetekeskustelussa.

Tämä nuorisolain muutos kuuluu siihen pitkään sarjaan toimenpiteitä, joita on lasten ja nuorten tulevaisuuden parantamiseksi tehty tällä kaudella, aina siitä isoimmasta koulutusuudistuksesta elikkä oppivelvollisuuden laajentamisesta niihin moniin parannuksiin, joita esimerkiksi varhaiskasvatukseen ja lapsiperhearkeen on tehty. Nyt parannetaan nuorisolakia niin, että harrastamisen Suomen mallia voidaan edelleen kehittää ja laajentaa kuntiin ja myös vakiinnuttaa se kunnissa. Tavoite on lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen.

Meillä ovat tutkitusti lapset ja nuoret olleet kovilla jo pelkästään näiden kriisien takia, mutta myös jo ennen sitä. Kyselytutkimuksissa tuli esille, että jopa 20 prosenttia nuorista koululaisista koki mielenterveyden ongelmia, ja se on iso luku. Näihin vaikuttavat tietysti monet asiat, mutta erittäin tärkeää on, millainen on se koulun arki, että sitä parannetaan, koulutuspolkuun panostetaan, oppilashuoltoa vahvistetaan. Näinhän tällä kaudella on tehty, ja sitä pitää jatkaa myös tulevalla kaudella.

Hyvinvoinnin edistämiseksi on tehtävä töitä edelleen. Hyvinvointia siis lisää erityisesti mahdollisuus harrastaa, ja siksi on tärkeää vakiinnuttaa tämä harrastamisen Suomen malli, jotta kaikki lapset tasa-arvoisesti pääsevät maksuttomaan liikunta- tai muuhun kulttuuriharrastukseen koulupäivän aikana. Se tuo sisältöä koulupäivään, sisältöä elämään, yhdistää lapsia, lisää yhteisöllisyyttä ja osallisuutta ja vähentää syrjäytymistä.

Arvoisa puhemies! Tässä nuorisolain muutosehdotuksessa keskeistä on harrastamisen Suomen mallin säädöspohjan kehittäminen. Nykyinen nuorisolaki tuli voimaan vuoden 2017 alusta. Lain soveltamisesta on nyt kertynyt kokemuksia viiden vuoden ajalta. Nuorisolaki on osoittautunut kokonaisuutena selkeäksi ja toimivaksi, lukuun ottamatta eräitä yh-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

teisöjen valtionapukelpoisuutta ja avustusprosessia koskevia säännöksiä, joita on ollut tarpeen tarkistaa ja joihin tämä esitys vastaa.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraatit kannattavat esityksiä, jotka lisäävät lasten ja nuorten hyvinvointia. Tämä on niistä jälleen yksi. Edistämme sitä, että jokaiselle lapselle ja nuorelle taataan harrastus koulupäivän yhteydessä. Tavoitteena on juurruttaa harrastamisen Suomen malli pysyväksi toimintatavaksi kunnissa. Tämä on ollut meillä jo sivistysvaliokunnassa käsittelyssä, ja käsittely jatkuu ja kuulemme asian tiimoilta asiantuntijoita. Asia etenee.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kosonen.

18.51 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Keskityn omassa puheenvuorossani tämän nuorisolain osaan harrastamisen Suomen mallista:

Meillä oli silloin hallituskauden alussa hallitusohjelmaneuvoittelussa iso tavoite keskustalla saada tämä harrastamisen Suomen malli läpi ja luotua. Näkökulmana oli nimenomaan se, että jokainen lapsi ja nuori Suomessa ansaitsee harrastuksen, ja kätevinä se olisi perheen toimivuuden ja aikataulujen kannalta saada sinne koulupäivän yhteyteen, myös siksi, että siellä kaikki suomalaiset lapset ja nuoret ovat, koulussa, aina iltapäivisin. Usein moni lapsi ja nuori voi olla hyvin yksinäinenkin koulupäivän jälkeen, ja siihen kohtaan juurikin harrastukset hyvin osuvat, jotta sitten taas illalla voidaan olla vanhempienkin kanssa yhdessä kotona. Tämä tavoite saatiin pilottien kautta käyntiin, ja nyt olen todella iloinen siitä, että ollaan vakiinnuttamisvaiheessa, niin kuin tavoitteena olikin.

Pääasiana lapsilla ja nuorilla tässä mallissa on se, että he tulevat kokemaan yhteisöllisyyden kokemuksia näiden erilaisten kulttuuri- tai liikuntaharrastusten kautta, iloa ja riemua ja onnistumisen kokemuksia. Olennaista on ollut todella se, että lapset ja nuoret ovat saaneet itse valita ja pyytää ja toivoa erilaisia harrastuksia, ja mieluista ovatkin olleet esimerkiksi parkour, leivonta, valokuvaus, kuvataide, pelisuunnittelu. Eli on tärkeätä, että heiltä itseltään on kysytty, koska ehkä me aikuiset emme niinkään osaa sanoa, mikä heille on mieluisinta ja parasta. Tämä on myös toteutunut.

Oleellista tämän mallin toteutumiseen on nimenomaan se kuntakohtainen toteuttaminen, se, että henkilökunta sitoutuu tähän ja ne liikunta- ja kulttuurialan ammattilaiset tulevat kouluihin tekemään niitä toimintoja ja pitämään niitä tunteja, ohjaamaan harrastuksia. Tässä on sitten luotu alueilla erilaisia malleja siitä, ja ainakin itse tiedän omien lasteni kautta Savonlinnasta, että hyvin on onnistuttu ja hyvin on saatu toimijoita mukaan.

Hirmu tärkeitä puheenvuoroja täällä on ollut esimerkiksi liikunnan merkityksestä hyvinvoinnille lapsilla ja nuorilla, ja kyllä olen sitä mieltä vahvasti, että liikuntaharrastuksessa on äärimmäisen tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että se todella tuottaa sitä iloa ja riemua lapsille ja nuorille. Silloin ammattimainen ohjaus ja ilonpito siinä tekemisessä on todella tärkeää. Siitä voi sitten syntyä vähän vakavampikin harrastus sen jälkeen, intohimo, kun on löytynyt se riemu ja ilo. — Kiitos ministerille, että on viety eteenpäin tätä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Nyt ministeri Honkonen, olkaa hyvä.

18.55 Tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustajille erittäin hyvästä ja monipuolisesta keskustelusta. Todellakin hienoa kuulla, kuinka eduskunnassa yhdytään näihin nuorisolain tavoitteisiin ja ennen kaikkea siihen, että

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

harrastamisen Suomen mallin tulokset ja tavoitteet ovat oikeat ja sillä tähdätään lasten ja nuorten entistä parempaan hyvinvointiin. Oli hieno kuulla, kuinka näitä kiitoksia tälle ko-keilulle ja nyt sille, että tämä lainsäädännöllä säädetään, tässä kosolti tuli.

Kuten keskustelun aikana kuulin, nämä harrastamisen Suomen mallin hyvät puolet-
han liittyvät nimenomaan siihen, että tämä tavoittaa koko ikäluokan peruskoulun kautta,
siihen, että tätä paikallisesti voidaan niihin paikallisiin olosuhteisiin soveltaa, ja kuten täs-
sä edustaja Kosonen totesi, joka itsekin on tämän hankkeen syntyyn vahvasti vaikuttanut,
että lapset ja nuoret itse pääsevät vaikuttamaan siihen, minkälaisia harrastuksia heillä on
maksutta valittavana.

Tässä käytettiin todella hyviä puheenvuoroja siitä haasteesta, mitä eriarvoistuminen ai-
heuttaa. Eli tietyt lapset tietyistä perheistä eivät ole ollenkaan aktiivisia, eivät osallistu ja
jäävät osattomiksi, ja taas tietty osa lapsista harrastaa todella paljon — ehkä jopa vähän lii-
kaakin, jos näin voi sanoa — ja ovat todella aktiivisia ja pärjäävät koulussa ja näin pois-
päin. Nämä ongelmat tahtovat kasautua, ja senpä takia nyt onkin käynnistetty arvio- ja tut-
kimushanke siitä, kuinka tämä harrastamisen Suomen malli toimii ja kuinka hyvin se ta-
voittaa ennen kaikkea ne nuoret ja lapset, jotka eivät harrasta ennestään mitään ja jotka
ovat kaikista eniten osattomia tästä yhteisöllisyydestä ja niistä hyvistä puolista, mitä niin
kulttuuri- kuin liikuntaharrastukset ynnä muut voivat tuoda.

Tässä edustaja Elomaa omassa puheenvuorossaan kysyi, kuinka saataisiin kaikki ym-
märtämään liikunnan ja kulttuurin merkitys. Luulen, että tämä korona-aika, kun oltiin vail-
la kulttuuriharrastuksia, jouduttiin niistä luopumaan vähäksi aikaa ja joukkuelajeja ei pys-
tynyt harrastamaan, opetti meitä kaikkia vakavasti siitä, mikä merkitys oikeasti kulttuuril-
la ja liikunnalla meidän kaikkien hyvinvoinnille on. Sitä ei voi pelkästään yksin liikunnan
harrastamisella korvata, vaikka sekin totta kai on kansanterveyden ja meidän kaikkien ter-
veyden ja jaksamisen kannalta tärkeä asia.

Meillä on hyviä malleja. Esimerkiksi Jääkiekkoliitto tekee todella hyvää työtä siinä,
että he liiketoiminnastaan syntyneitä voittoja kohdentavat lapsille, kun nimenomaan siinä
lajissa ne harrastamisen maksut ovat ehkä vieläpä muitakin korkeammat. Muitakin tällai-
sia vastaavia malleja on, ja näitä on syytä mielestäni entisestään kehittää, jotta mahdolli-
simman moni lapsi ja nuori voisi päästä liikuntaharrastusten pariin huolimatta siitä, mikä
se perheen ja huoltajien taloudellinen kantokyky on.

Edustaja Savola kysyi demokratiakasvatuksesta ja nuorisjärjestöjen rahoituksesta. To-
dellakin rahoituspäätökset tehdään aina erikseen. Mutta itse pidän erittäin tärkeänä sitä,
että meillä on järjestöjä, jotka eri tavalla kasvattavat aktiiviseen kansalaisuuteen, tarjoavat
nuorille mahdollisuuksia yhteisöllisyyteen ja mahdollisuuden oppia niitä vaikuttamisen
taitoja. Poliittiset nuorisjärjestöt on todella tärkeitä. Niistä aika monella meistä on koke-
muksia. Sitten on, totta kai, monia muita kansalaisjärjestöjä, joissa myös opitaan vaikutta-
miseen, ja on tärkeää, että yhä useampi nuori päätyisi näiden toimintaan mukaan.

Totta kai sitten opetussuunnitelmien pohjalta kouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa
tätä varsinaista demokratiakasvatusta, kansalaistaitoja opiskellaan. Yhä tärkeämpi sosiaa-
lisen median ja somemaailman aikana on medialukutaito ja lähdekritiikin omaksuminen,
koska se, että on oikeaa tietoa, on tietenkin aivan keskeinen lähtökohta sille, että pystyy
vaikuttamaan asioihin.

Vielä tästä vaikuttavuudesta, johon viitattiin useassa puheenvuorossa: totta kai rahoitus-
päätösten kriteeristössä nykyäänkin jo toiminnan vaikuttavuus on aivan keskeisessä ase-
massa.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Yhtä kaikki voisin tähän loppuun vielä sen todeta, että tässä harrastamisen Suomen mallissa on saatu hyviä tuloksia. On tärkeää, että sitä arvioinnin pohjalta seuraavalla vaalikaudella kehitetään ja tarvittaessa muokataan, mutta uskallan väittää, että tämä on tämän hallituskauden aikana oppivelvollisuusiän noston ohella tärkeimpiä lasten ja nuorten hyvinvointia ja elämää parantavia uudistuksia. [Mikko Savola: Meillä on asiantunteva ministeri!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt, arvoisat edustajat, valitettavasti tätä keskustelua varten tässä vaiheessa varattu aika on täyttynyt, mutta huomasin, että siellä oli edustajilla Viitanen ja Kettunen äsken vielä puheenvuoropyynnöt. Voin jatkaa tätä keskustelua ja tätä aihetta vielä täysistunnon muiden asioiden jälkeen, jos nyt vielä varaatte puheenvuorot. — Eivät näytä varaavan, joten... [Inka Hopsu: Minä yritän, mutta ei onnistu!] — No nyt.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 19.01.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.53.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. — Edustaja Hopsu.

19.53 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos, että puheenvuoron ehti vielä varata. Vähän kesäterässä vielä tämä, mikä nappi toimii milloinkin. — Käsittelyssä on nuorisolaki, ja siinä halutaan varmistaa harrastamisen Suomen mallin jatkuvuus ja käsitellään myös siihen liittyvien valtionavustusten myöntämistä. Harrastamisen Suomen mallin tavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen mahdollistamalla jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus ennen tai jälkeen koulupäivän. Jokaisen lapsen ja nuoren tulee saada harrastaa nimenomaan sellaista harrastusta, josta he itse pitävät. Harrastukset tarjoavat oppimisen ja onnistumisen kokemuksia ja ryhmän, johon kuulua.

Harrastamisen mahdollisuudet voivat vaihdella merkittävästi erilaisista taustoista tulevien lasten ja nuorten välillä, joten on tärkeää, että lainsäädännön tasolle vakiinnutetaan malli, jolla tuetaan harrastusten järjestämistä ja kaikkien pääsyä mukaan. Mallin vaikuttavuutta tulee seurata ja mallia yhä kehittää. Tällä hetkellä kunnat ovat järjestäneet mahdollisuuksia pääasiassa niin, että se suosii lyhytkestoista harrastamista ja usein uhkaa luoda niin sanottuja A- ja B-luokan harrastuksia. Kun tavoitteena on nimenomaan ollut lasten ja nuorten integraatio, uusien ystävien ja uusien viiteryhmiä löytäminen, mahdollisuus menestyä ja toimia ehkä eri porukassa kuin koulupäivän aikana, tulee tätä harrastusten mallin toteutusta todella harkita näiden tavoitteiden onnistumisen näkökulmasta.

Ajatus ei ole toteuttaa harrastusten mallia ainoastaan koulun kerhoina ja siten sitten varakkaampien lasten harrastaa erikseen kalliimmissa jalkapalloseuroissa tai musiikkiopistoissa. Ajatus on nimenomaan, että kaikilla mallin kautta olisi pääsy näihin erilaisiin harrastusmuotoihin, mihin sitten kullakin innostusta on. Harrastamisen Suomen malliin tulee

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

saada paljon nykyistä toteutusta vahvemmin mukaan kaikenlainen harrastaminen taiteen perusopetuksesta järjestötoimintaan ja liikunnasta kättentöihin, lasten ja nuorten toiveita kuunnellen. Esimerkiksi tuoreimman nuorisobarometrin tulokset näyttävät, että ilmastokysymyksistä huolestuneet nuoret toivovat harrastusten ja vapaa-ajan kautta ympäristökasvatukseen pääsyä.

Meillä on myös paljon hyviä esimerkkejä onnistuneesta, kiitetystä harrastamisen mallin toteutuksesta. Yksi näistä tulee Porista, jossa malli tunnetaan Harrastushybridi-nimellä. Siinä yhdistetään taidetta, liikuntaa ja tiedettä harrastusryhmien toiminnassa, ja kokonaisuudet on suunniteltu lasten ja nuorten toiveita kartoittaneen harrastuskyselyn mukaan.

On tärkeää, että harrastamisen Suomen mallin jatkokehittämisessä huomioidaan kaikenlaisten harrastusten pääsy tarjontaan mukaan ja ehkäistään harrastusten eriytymistä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle kirkkolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 108/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa myös se 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Honkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.01 Tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herrojen puhemies! Vuoden 2022 alussa 66,5 prosenttia suomalaisista kuului evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Vaikka kirkon jäsenmäärä on viime vuosina ollut laskeva, kirkko on edelleen merkittävä toimija yhteiskunnassamme. Kirkko hoitaa sille lailla säädettyjä tehtäviä, minkä lisäksi se ylläpitää esimerkiksi monia vaikuttavia sosiaalisia palveluja, kuten lapsi-, perhe- ja vanhustyötä. Kirkon diakoniatyöllä on ollut tärkeä rooli koronaepidemian synkimpinä aikoina yhteiskunnan haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten tavoittamiseksi ja auttamiseksi, ja kirkko on ollut myös aktiivinen toimija Ukrainan sotaa paenneiden ihmisten tukemisessa.

Käsiteltävänä on ehdotus evankelis-luterilaista kirkkoa koskevan lainsäädännön kokonaisuudistukseksi. Esitystä voidaan pitää historiallisena, sillä edellisen kokonaisuudistuksen voimaantulosta on ehtinyt kulua aikaa jo 28 vuotta. Edellisen kerran hallitus antoi asiasta esityksen syksyllä 2019. Asia ehti tuolloin olla sekä hallintovaliokunnan että perustuslakivaliokunnan käsiteltävänä, kunnes perustuslakivaliokunnan esittämien säätämisyjärjestysuomautusten jälkeen hallintovaliokunta keskeytti asian käsittelyn katsoen, että asia oli palautettava takaisin valmisteluun. Valiokunta ilmoitti jatkovalmistelun tavoitteeksi

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

sen, että saadaan valmisteltua ja säädettyä hyvässä hengessä aikaa kestävä ja perustuslain kanssa sopusoinnussa oleva tämän päivän lainsäädännöltä edellytettävien vaatimusten mukainen kirkkolain kokonaisuudistus ja muu tarpeellinen kirkkoa koskeva lainsäädäntö.

Arvoisa puhemies! Tätä uutta esitystä on edeltänyt mittava jatkovalmistelutyö Kirkkohallituksessa ja kirkolliskokouksessa. Eduskunnan valiokuntien näkemykset on otettu tarkasti huomioon ja kokonaisuus on rakennettu niiden pohjalta kokonaan uudelleen. Erityistä huomiota on kiinnitetty siihen, mitkä asiat kuuluvat kirkkolain alaan ja mitkä eivät. Noin sata pykälää on siirretty kirkkolaista erillislakeihin ja kirkon omassa päättävällä olevaan kirkkojärjestykseen. Valmistelun tarkoituksena on ollut uudistaa kirkollinen lainsäädäntö selkeämmäksi ja johdonmukaisemmaksi kokonaisuudeksi, joka mahdollistaa jatkossa lainsäädännön sisällöllisen kehittämisen. Esitys ei sisällä kirkon ja valtion välisiä suhteita koskevia muutoksia.

Lopuksi haluan vielä kiinnittää huomiota siihen, että kirkkolakia koskee erityinen sääntämisjärjestys. Eduskunta ei voi tehdä asiasisältöön vaikuttavia muutoksia kirkkolakia koskevaan lakiehdotukseen, koska yksinoikeus niiden tekemiseen on säädetty kirkolle. Eduskunta päättää siten tältä osin vain ehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen.

19.04 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitän ministeriä lain esittelystä. Iisakin kirkkokin saatiin aikoinaan viimein valmiiksi. [Naurua] Pitkä ja monivaiheinen kirkkolain uudistus kaartaa nyt lopulta kohti maalisuoraa.

Tämä evankelis-luterilaista kirkkoa koskeva kirkkolain kokonaisuudistus on ollut vireillä vuodesta 2005 saakka. Tälläkin kaudella olemme kertaalleen käsitelleet asiaa eduskunnassa. Vuonna 2019 annettu hallituksen esitys peruutettiin, ja nyt käsittelemme kirkolliskokouksen hyväksymää, korjattua esitystä. Kuten ministeri Honkonen totesi, kyse on kokonaisuudistuksesta ja tarpeellisista kirkkoa koskevista lakisäädöksistä.

Kirkkolain pohjana on edelleen vuonna 1869 tehty ensimmäinen kirkkolaki, jota on vuosien saatossa täydennetty ja päivitetty. Kun säädösympäristö on muuttunut, vuoden 1993 kirkkolakia on muutettu yli 50 kertaa. Kokonaisuus on ollut lopulta kuin tilkkutäkki, minkä vuoksi lakia on tarpeen johdonmukaistaa. Nyt laki saatetaan kokonaisuutena ajan tasalle. Siitä tehdään käyttäjien kannalta selkeä kokonaisuus.

Lainmuutos on pääosin tekninen. Esityksen sisällölliset muutokset ovat varsin vähäisiä. Kirkon ja valtion suhteet säilyvät entisellään. Kirkolla on edelleen julkisoikeudellinen erityisasema. Muutokset tehostavat kuitenkin kirkon ja seurakuntien hallintoa ja vaikuttavat sitä kautta vahvasti kirkon toimintaan ja kirkkolain tulkintaan. Tavoitteena on siirtää mahdollisimman paljon kirkon sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevaa norminantovaltaa kirkon omille toimielimille siltä osin kuin asiat eivät edellytä lain tasoista sääntelyä.

Arvoisa puhemies! Esitys ei muuta kirkon hallinnon rakenteita, vaan se yksinkertaistaa ja johdonmukaistaa hallintoa koskevaa sääntelyä. Esitykseen sisältyvä sisällöllinen uudistus toteutuu pääosin kirkkojärjestyksessä. Toki pienetkin sisältömuutokset vaikuttavat toimintaan ruohonjuuritasolla. Kirkko siirtyy digiaikaan, sähköiset kokoukset ja sähköinen päätöksentekomenettely tulevat mahdollisiksi, seurakuntien jäsenten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet paranevat — nämä kaikki ovat tervetulleita asioita.

Arvoisa puhemies! Kirkon kaiken toiminnan pohjana on usko, jonka sisältö määritellään kirkon tunnustuksessa. Sen vuoksi kirkolliskokous näki edelleen tärkeänä, että tun-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

nustuspykälä säilyy kirkkolaissa. Kirkolliskokouksen enemmistön mielestä tunnustuspykälän irrottaminen laista asetuksen tasoiseen kirkkojärjestykseen on ongelmallista. Yhdyn tässä kirkolliskokouksen kantaan.

Evangelis-luterilaisella kirkolla on Suomessa pitkä ja arvokas historia ja perinne. Kirkko on edelleen vahva ankkuri suomalaisten elämässä. Se kulkee rinnalla elämämme käännekohtissa, kun synnymme, kasvamme, aikuistumme, menemme naimisiin ja perustamme perheen, kun lähdemme viimeiselle matkalle. Kirkko kastaa, konfirmoi, vihkii, siunaa haudan lepoon. Kirkko auttaa ja puolustaa kaikkein heikoimpia. Se kokoaa yhteen ja kannattelee, kun on vaikeaa. Seurakuntien diakoniatyö ja lähimmäisenrakkauden toteuttaminen arjessa ovat syvää suomalaista kulttuuriperintöä. Kun yhteiskunnassa ja maailmassa tapahtuu traagisia asioita, kirkkojen ovet ovat avoinna ja ihmiset löytävät tiensä yhteisiin tiloihin hiljentyämään, laulamaan, keskustelemaan ja kuulemaan. Sana rohkaisee ja lohduttaa.

Perustuslakivaliokunta selvensi tällä kaudella, että koulut voivat edelleen käyttää kirkon tiloja omiin tilaisuuksiinsa. Kirkko seisoo keskellä kylää ympäri Suomen myös tänä päivänä. Se pitää yllä historiallisesti arvokkaita rakennuksia, arkkitehtuuria, ympäristöjä ja hautausmaita. Tämän uudistuksen jälkeen Suomen evangelis-luterilaisen kirkon lainsäädäntö on kohdillaan ja kirkko saa toteuttaa tärkeää tehtäväänsä yhteiskunnassa oman perinteensä ja tunnustuksensa pohjalta. Nyt on tärkeää, että eduskunta saa tämän lain ripeästi valmiiksi, jotta kirkko saa työrauhan tehdä merkityksellistä työtään ihmisten parissa näinä epävakaina aikoina.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta toivoi, että kirkkolain alaan varsinaisesti kuulumatottomat, muun muassa henkilöstöä koskevat pykälät erotetaan erilliseen, tavallisesa säätämisyjärjestyksessä hyväksyttävään lakiin. Se on nyt toteutettu. Tässä kirkkolain esityksessä on korjattu kaikki ne kohdat, jotka oli välttämätöntä korjata ja joista perustuslakivaliokunta antoi niin sanotun perustuslaillisen huomautuksen. Valtiosääntöoikeudelliset puutteet on näin korjattu.

Kun kirkkolaki nyt hyväksytään, kirkko saa ajantasaisen lain ja pääsee siltäkin osin toteuttamaan arvokasta tehtäväänsä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Hopsu.

19.11 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä uudeksi kirkkolaiksi sekä kirkollisiksi erityislaeiksi on kirkon henkilöstöltä saadun palautteen mukaan paljon hyvää. Viranhaltijoita koskevan sääntelyn sijoittaminen omaan erilliseen lakiinsa helpottaa yleisten työelämäuudistuksien toteuttamista kirkossa. Muutoinkin säädösehdotus modernisoi jo kohtalaisen vanhaa kirkkolainsäädäntöä. Pitkä prosessi on saatu tähän vaiheeseen — kiitos siitä.

Vielä kuitenkin joitain kommentteja tarpeista ja huomioista, joita kirkon henkilöstöltä on tullut:

Tärkeää on, että kirkon viranhaltijat olisivat yhdenvertaisessa asemassa suhteessa muuhun julkiseen sektoriin. Lakiesityksessä kelpoisuusvaatimukset koskevat ainoastaan virkasuhteita. Tämä valitettavasti mahdollistaa kelpoisuusvaatimusten kiertämisen sillä tavalla, että henkilöä ei palkata virkasuhteeseen vaan työsuhteeseen. Tulisi harkita, voisivatko kelpoisuusvaatimukset koskea myös työsuhteita, nimenomaan uusia solmittavia työsuhteita.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Ymmärrän, että muutokset ovat tässä kohtaa vaikeita mutta sellaisia, mitä valiokuntakäsittelyssä ja eduskuntakäsittelyssä pystytään vielä huomioimaan.

Toiseksi: Seurakuntapastorin ja papin virkojen sijaisuuksien nimityspäätöksiin esitetty muutoksenhakukielto on ongelmallinen. Kun muista papinvirkojen nimityspäätöksistä on valitusoikeus, niin näistä seurakuntapastorin viroista tätä oikeutta ei ole — muutoksenhakukielto siis estää tämän. Tämä koskee juuri papiston määräaikaista virkasuhteita. Useat perustuslakiasiantuntijat ovat ilmaisseet huolensa nimenomaan tästä kohdasta perustuslakivaliokunnalle.

Vielä kolmanneksi pieni muutos, joka koskee perhevapaalta töihin paluuta. Tämä uusi lakiehdotus ratkaisee sen niin, että vanhaa tehtävää ei pystytä turvaamaan, ja se on muutos nykytilaan, ja ymmärrettävästikin siitä on saatu palautetta.

Lopuksi haluan nostaa esiin, kuinka tätä valmistelua työmarkkinaosasto tekee suhteessa Kirkon työmarkkinalaitokseen. Tämä nykytilanne on ristiriidassa viranomaisen puolueettomuusperiaatteen kanssa, eli Kirkkohallituksen kirkon henkilöstöpolitiikkaa koskevan päätöksenteon ja palvelussuhteita koskevan säädösvalmistelun toteuttavat samat viranhaltijat ja samat virkailijat, jotka hoitavat puhevaltaisina työmarkkinalaitoksen tehtävää ja työnantajaedunvalvontaa. Palvelussuhdelainsäädännön ja henkilöstöpolitiikan vastuut olisi syytä Kirkkohallituksessa eriyttää samalla tavalla kuin tehtiin Valtion työmarkkinalaitoksen osalta vuonna 2017.

Nämä olivat nyt lähinnä tällainen kokoelma huomioita palautteesta, jota on tullut. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Savola.

19.14 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Ministerin lisäksi oli kaksi erittäin asiantuntevaa puheenvuoroa tästä laista, edustaja Kinnuselta ja edustaja Hopsulta.

Oikeastaan omassa puheenvuorossani haluan vain tuoda esiin sen merkittävän roolin, mikä kirkolla yhteiskunnassa on ja joka oikeastaan liittyy meihin kaikkiin tavalla tai toisella, olemme me kirkon jäseniä tai emme ole kirkon jäseniä: häät, ristiäiset, hautajaiset, diakonissatyö, mikä kunnissa tapahtuu.

Erityisen ilolla ja kunnioituksella olen aina katsonut sitä työtä, mitä kirkko tekee vähävaraisten auttamiseksi, ja Ulkomaanavun työtä, mitä tehdään muiden maiden vähävaraisten ja heikoimpien ihmisten auttamiseksi, sekä sitä nuorisotyötä, mitä on yhteistyössä koulujen kanssa. Lasten ja nuorten harrastustoiminnassa, mistä edellisessäkin kohdassa nuorisolain yhteydessä puhuttiin, seurakunta tekee erittäin hyvää ja tiivistä yhteistyötä luoden harrastusmahdollisuuksia kuntiin, missä ei välttämättä resursseja ole kaikin puolin muuten, esimerkiksi nuorisotilojen avaamisella ja ylläpitämisellä.

Toivon, että kun seurakuntavaalit tulevat, niin sinne löytyy paljon myös niitä ihmisiä, jotka ovat näistä asioista kiinnostuneita, siitä hallinnosta, mitä kirkon puolella tehdään, ja myöskin siitä yhteiskunnan osa-alueesta. Toivottavasti paljon on ehdokkaita ja paljon vaihtoehtoja, niitä, jotka haluavat näihin asioihin perehtyä.

Itse tästä kirkkolain uudistuksesta sanon vain sen, että jos 28 vuotta on edellisestä uudistuksesta mennyt, niin tämä on aiheellinen, monin paikoin tekninen uudistus. Hyvä, että nyt perustuslailliset seikat on tässä varmistettu ja ne puutteet, mitä tässä laissa on ollut, on korjattu.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Vielä ministeri Honkonen, olkaa hyvä.

19.16 Tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille puheenvuoroista. Todellakin, niin kuin todettua, eduskunta voi kirkkolain osalta vain päättää esityksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta kiitoksia näistä tärkeistä sisällöllisistäkin puheenvuoroista.

Omalta osaltani toivon asiasta vastaavana ministerinä, että esitys saa eduskunnassa perusteellisen mutta nopean käsittelyn. Tätä todellakin kirkolliskokous ja kirkko odottavat tämän pitkän, pitkän prosessin jälkeen. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta ja arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 77/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 17/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 17/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valtiovarainvaliokunnan puolesta edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.17 Pia Viitanen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä siis on kysymys Ukrainan pakolaisista ja arvonlisäverolain muutoksista. Tässä säädetään, että Ukrainasta sotaa pakeneville luovutetut tavarat ja palvelut tehtäisiin väliaikaisesti arvonlisäverottomaksi, ja tämä on tietenkin sellainen laki, mitä on helppo puoltaa. Tämä tehdään siksi, että voidaan lisätä apua, ja tällä myös korjataan kotimaisiin myynteihin liittyvä neutraliteettiongelma. Tämä on väliaikainen laki, eli taannehtivasti tulisi voimaan 24. päivästä helmikuuta tämän vuoden loppuun asti.

Tässä laissa on taustalla komission päätös, joka nämä vastaavat tavarat ja palvelut vapauttaa tuontitulleista ja arvonlisäverosta. Tämä komission päätös ei kuitenkaan koske näiden tavaroiden ja palveluiden edelleenmyyntejä täällä kotimaassa eikä se koske myöskään Suomessa valmistettujen tavaroiden myyntiä, ja siksi tässä syntyy neutraliteettiongelma näitten kotimaisten myyntien osalta, jonka siis tämä lakiesitys aivan oikein korjaa.

Asiantuntijakuulemisissa tätä pidettiin lähtökohtaisesti kovin hyvänä. Tässä nostettiin esille tietynlainen eriarvoisuus sen suhteen, että toki tällä hetkellä sotaa käydään monessa paikassa ja muualtakin tulee apua tarvitsevia, ja tämä koskee nyt tässä tapauksessa vain ukrainalaisia. Toivomuksia esitettiin, että myös näiden avustusjärjestöjen omaan käyttöön jäävät tavarat niin ikään vapautettaisiin kokonaan verosta. Ja sitten tietenkin kiinnitettiin huomiota niihin hallinnollisiin ongelmiin, joita syntyy näille järjestöille: kun esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

joissain vastaanottokeskuksissa luonnollisesti on monesta suunnasta tulleita turvapaikanhakijoita, niin sitten pitää erotella, mikä menee nimenomaan Ukrainasta pakeneville.

No, valiokunta pitää tätä perusteltuna, ja me toteamme tässä tekstissä, että arvonlisäverodirektiivi ei mahdollista sitä, että tämä tavallaan koskisi muuta kuin näitä komission päätöksen tarkoittamia tilanteita. Eli sen vuoksi emme lähde tätä laajemmin pohtimaan. Komission päätös sinänsä mahdollistaisi sen, että tätä verovapautusta sovellettaisiin myös avustusjärjestöjen omaan käyttöön, mutta käytännössä hallitus ei ole tätä esittänyt muun muassa juuri siksi, että sekin olisi hallinnollisesti hyvin vaikea hoitaa.

Mitä tulee kuitenkin tähän tosiasiaan, on varmasti niin, että on hyvin haasteellista ja aiheuttaa paljon hallinnollista työtä, että jo tällaisenaan tämä lakiesitys mahdollistaa nimenomaan Ukrainasta tulleille pakolaisille mutta ei muille. Se aiheuttaa ongelmia ja työtä, niin kuin tiedämme, mutta kiinnitämme huomiota siihen, että Verohallinnolta on syytä tulla hyvät tarkennetut ohjeet, jotta sitten mahdollisimman helppo olisi tätä hyvää päätöstä kuitenkin viedä eteenpäin.

Siis kuten sanoin, valiokunta tätä puoltaa. Tähän esitetään muutamia muutoksia, mikä johtuu siitä, että varmistetaan, että tämä laki on samansisältöinen kuin komission lopullinen päätös, joka Suomen eduskuntaan saapui ennakoitua myöhemmin ja jonka johdosta esimerkiksi tätä ei voitu vielä ennen kesää käsitellä, vaikka olimme tämän valmiiksi tuoneet. Tähän tuli sen jälkeen lopullinen päätös ja joitain teknisluonteisia korjauksia, hieman laajeni soveltamisala, ja sitten eräs laki joudutaan kumoamaankin, turhat säännökset pois, sillä kun komission päätös viivästyi, niin sellaista väliaikaista lakia, mihin nämä pykälät oli kytketty, ei ole enää edes voimassa.

Eli tällaisia pieniä muutoksia, mutta muuten puollamme tätä, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset valiokunnan mietinnön esittelypuheen vuorosta, ja nyt muuhun keskusteluun. — Edustaja Savola.

19.22 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun tämä Venäjän raakalaismainen, epäoikeutettu hyökkäys Ukrainaan alkoi ja nämä uutiskuvat alkoivat tulla meillä mediaan, niin ihmisillä, meillä suomalaisilla, monella heräsi vahva tahto ja kysymys, kuinka näitä ihmisiä voidaan auttaa tämän hädän keskellä. Minuunkin oli aika nopeasti yrittäjä yhteydessä, joka esitti, voisiko näitä avustuksia, jotka he haluavat yrityksenä antaa, saada esimerkiksi verovähennyskelpoisiksi, jotta se kannustaisi yhä useampia yrityksiä auttamaan, kun huutava pula lähes kaikesta Ukrainassa on niillä ihmisillä, jotka kotinsa ovat menettäneet.

On äärimmäisen hyvä, että tämän asian puolesta on toimittu. Tämä arvonlisäverohuojennus taikka -alennus, poistaminen käytännössä, edesauttaa sitä, että yrityksillä ja yhteisöillä on entistä helpompi tukea ukrainalaisille osoittaa, Ukrainan kansalaisia avustaa ja kannustaa myös muita siihen avustamiseen.

On äärimmäisen tärkeää myös sitä tietoa painottaa, että tämän verovähennyksen pystyy tältä osin samaan myös taannehtivasti. Sitä kannattaa pitää esillä. Ne, jotka ovat jo osallistuneet, pystyvät tätä hyödyntämään, ja ehkä se kannustaa myös antamaan uusia avustuksia Ukrainan kansalaisille.

Erittäin hyvä, tärkeä, tässä ajassa oleva lakiesitys.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laakso.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

19.24 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Otin vielä viime tinkaan tuossa edustaja Savolan innoittamana puheenvuoron siitä, että olemme jo oman perheen kanssa tehneet tällaisen hyväntekeväisyysjärjestön, joka tukee ukrainalaisia. Tässä tuli heti ensimmäisenä mieleen, että totta kai esimerkiksi kerron tästä asiasta vaimolleni, joka pääsääntöisesti tätä hommaa hoitaa sen takia, että minulla on jotakin muutakin tekemistä.

Tilanne on se, että tuli ensimmäisenä mieleen, kuinka helposti tämä tieto menee kaikille eteenpäin. Elikkä toivoisin, että tässä valiokuntakäsittelyssä otettaisiin vielä huomioon se ja tuotaisiin pontena eteenpäin sitä asiaa. En tiedä, onko ponsi oikea, mutta joka tapauksessa niin, että siitä myös tiedotettaisiin riittävästi ja tämä olisi oikeasti tiedossa näillä yrityksillä.

Meilläkin sen järjestön kanssa oli se, että se alkoi ihan siitä, että ihmisten auttamisen halu oli ihan valtava, ja kun me ensin omalta kotipihalta järjestettiin se, niin melkein toivoin kaupungilta liikennevaloja meidän risteykseen, meinaan se auttamisen määrä oli valtava. Mutta se on kyllä hiipunut todella paljon. Tällä hetkellä meillä käytännössä katsoen lähtee hetkessä kaikki, mitä sinne meidän toimipisteelle tulee.

Tämä varmaan edesauttaisi myös juuri sitä, että meidän kauttakkin pystyttäisiin niitä juttuja laittamaan, kun yritykset tietäisivät tästä mahdollisuudesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

19.26 Pia Viitanen sd: Puhemies! Tässä on siis kysymyksessä jo ensimmäinen käsittely, eli olemme tämän sinänsä kyllä tuolla valiokunnassa jo käsitelleet. Me emme nyt tähän lausumaa pistäneet, mutta mielestäni on aivan tärkeää ja vartenotettavaa, mitä täällä tuli ilmi, että tästä on hyvä tiedottaa joka tapauksessa. Uskon niin tapahtuvankin, ja todellakin varmasti toimijat valtion päässä pitävät niin paljon kuin vain mahdollista tätä esillä erilaisissa kanavissa, mistä voi sitten saada tästä tietoa. Eli tämä on mielestäni ihan hyvä huomio.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Vielä edustaja Savola.

19.26 Mikko Savola kesk: Arvoisa puhemies! Tämän tiedottamisen suhteen me tietysti kaikki ollaan itse hyviä tiedotuskanavia, kun tiedotamme omille sidosryhmille tästä. Mutta kyllähän yrittäjäjärjestö on ihan keskeisessä roolissa siinä. Jos kannustetaan yrittäjiä laajalaisesti osallistumaan tähän hyväntekeväisyyteen ja heille on selkeä verotuksellinen huojennus siitä, että he osallistuvat, niin sen järjestön kautta kannattaa tätä tiedottamista mahdollisimman paljon tehdä ja lisätä. Käytetään kaikki omia tiedotuskanaviamme ja omia sidosryhmiämme hyväksi, kun tämä lakiesitys on täällä hyväksytty, ja tätä myöten kannustetaan tähän hyväntekeväisyyteen itse kutakin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elomaa.

19.27 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kirvoitti omankin puhehaluni tähän asiaan, nimittäin täällä on tosi hyviä puheenvuoroja käytetty: Viitanen, Savola, Laakso.

Suomen kansalaiset ovat erittäin innokkaasti halunneet auttaa ukrainalaisia, yksittäiset henkilöt, ja myös yritykset ovat lähteneet nyt mukaan tähän hommaan. Se on aivan totta, että ne lähtevät ja auttavat vielä enemmän, jos saavat tietoa. Laakso nosti esille tämän in-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

formoimisen näille yrityksille, ja se on ihan kannatettavaa. On ollut aivan järkyttävää seurata Suomestakin käsin tätä tilannetta, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, ja sieltä on tullut paljon ukrainalaisia Suomeen. Myös omalla kotitilallani on muutamia ukrainalaisia töissä, maatilalla. Heillä on kova huoli omaisistaan siellä kovan sodan tiimellyksessä.

Tämä esitys on hyvä, ja toivottavasti menee läpi. Se on kannatettava, se oli se ajatus tässä. — Kiitos. [Mikko Savola: Hyvä puheenvuoro!]

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 77/2022 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 77/2022 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Lakialoite laiksi oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 36/2022 vp Sheikki Laakso ps

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Tässä vaiheessa lähetekeskusteluun varataan enintään se puoli tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan niitä aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Lakialoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Laakso, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.30 Sheikki Laakso ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tässä lakialoitteessa on kyse siitä, että on niin sanotusti velkoja, joka hakee niin sanotusti velalliselta maksuja ja esimerkiksi vie sen ulosottoon. Ongelma tässä on, että tällä hetkellä laki ei vaadi velkojaa todistamaan tätä velkaa, vaan se katsotaan niin, että se on riitatapaus, ja siinä vaiheessa kun se menee käräjäoikeuden käsittelyyn, niin silloin tässä kohtaa vastaajan pitäisi kiistää se velan oikeellisuus.

Ongelma on vain siinä, että usein näissä tilanteissa joko elämänhallinta on ihmisellä pielessä tai sitten mahdollisesti alamäen takia on tullut väsymys ynnä muu tällainen, ja aika usein helposti käy se tilanne niin, ettei oikeasti olla siellä käräjäoikeudessa pitämässä puoliaan, eikä välttämättä edes avata mitään kirjekuoria, mitä tähän liittyy, kun ei jakseta, syystä tai toisesta. Mielestäni on kuitenkin epäoikeudenmukaista, että sitten velkoja voi hakea tällaista velkaa niin sanotusti yksituumaisesti, kun ei kukaan ole sitä asiaa vastaan väittämässä. Näitä tilanteita on tullut esiin aika paljonkin tuolla järjestöissä, jotka näitä asioita ovat penkoneet, aivan liian paljon, että ne eivät oikeasti olekaan olleet sen tasoisia velkoja kuin olisi pitänyt olla. Niissä on ollut kuluissa tai jopa pääomassakin heittoja, kun ei velallinen ole ollut itseään puolustamassa.

Tässä on tarkoitus vain se, että velkojan pitää käräjäoikeudelle todistaa, mistä se velka johtuu — mikä nyt loppupelissä on kuitenkin aika oikeudenmukainen ratkaisu. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Mäkynen, Jukka.

19.32 Jukka Mäkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Itsekin 90-luvun laman aikoihin jouduin ulosottoon takaajan asemassa, ja tiedän kokemuksesta, mitä se on ja millaista stressiä se aiheuttaa. No, loppujen lopuksi selvisin veloista, mutta Suomessa on vielä paljon heitä 90-luvun velallisia, jotka eivät ole vielääkään päässeet veloistaan irti. 30 vuotta vanhat asiat ovat vieläkin ratkaisematta, ja tämä, jos jokin, on täysin kohtuutonta.

Nyt tämän nykyisen tulevan laman vuoksi täytyy kyllä asiat hoitaa paremmin. Se on yhteiskunnallekin merkittävä asia, ettei velallisia pidetä ikuisesti syrjäytyneinä. Vai puhutaanko tässä salissa näistä samoista asioista taas vuonna 2050? Minusta tuntuukin siltä, että ulosottoon joutuva henkilö ei ole edes toisen luokan kansalainen vaan vähintään kolmannen luokan hylkiö, sillä maksuhäiriömerkintä poistaa paljon niitä oikeuksia, mitä normaalisti kansalaisille kuuluu. Asioiden hoitaminen menee vaikeaksi, eikä oikeudellinen asema ole enää samanlainen.

Toteutuessaan kyseessä oleva lakialoite parantaa velallisen oikeusturvaa ja velvoittaa velkojan liittämään haastehakemukseen velan osoittavat dokumentit. Monet velalliset ovat kertoneet, etteivät enää edes tiedä, mistä kaikki ulosottovelat korkoineen ja kuluineen ovat syntyneet. Mutta sen tiedän, että moni velallinen on maksanut pelkkiä korkoja ja kuluja enemmän kuin velan pääomaa. Usein velallinen on masentunut ja väsynyt ottamaan asioista selvää, ja siksi onkin tärkeää, että velallinen saa tarkat dokumentit siitä, mistä velka muodostuu.

Velallisen asema on melko heikko, jos hän ei jaksakaan tai osaa toimia oikein, ja tämän perintäyhtiöt tietävät varsin hyvin. Tämä aloite myös estää perusteettomien velkojen joutumisen perintään ja helpottaa oikeusavun resurssipulaa.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä edustaja Laakson tekemää loistavaa lakialoitetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Elomaa.

19.35 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Laakson lakialoite oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 ja 4 §:n muuttamisesta on kannatettava esitys. Yleisesti ottaen velallisten asemaa olisi kohennettava lainsäädännön keinoin, sillä monesti velallinen on jo paljon heikommassa asemassa velkojaan nähden perintäasioita hoidettaessa. Tästä johtuen pidän varsin perusteltuna lakialoitteen ajatusta edistää velallisen oikeusturvaa edellyttämällä velkojaa liittämään haastehakemukseen velan osoittavat dokumentit. On selvä epäkohta, jos velkojalla on mahdollisuus periä oikeuden kautta sellaisia saatavia, joista ei löydy riittäviä asiakirjoja, joiden perusteella oikeus voisi tuomita velallisen maksuvelvolliseksi.

Edustaja Laakso nostaa esille sen seikan, että velallisella ei välttämättä ole asiantuntemusta pitää itse puoliaan tai hankkia riittävää avustusta tai sitten voimavarat ovat vähissä ja haasteeseen ei tule vastattua. Tästä saattaa seurata jopa perusteettomien saatavien päätyminen ulosottoon.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä lakialoitetta, sillä siinä puututaan perustellusti vakaavaan epäkohtaan.

Edustaja Mäkynen nosti esille 90-luvun laman uhrit eli ne henkilöt, jotka joutuivat sen kautta ja niistä toimenpiteistä, mitä silloin laadittiin, ulosottoon eivätkä todella ole yksin syyppäitä siihen tilanteeseen. Perussuomalaiset ovat myös tätä asiaa pitäneet vahvasti

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

esillä vuosikaudet, mutta vielä ei ole sellaista hallitusta tullut, joka huomioisi nämä 90-luvun laman uhrin ja siitä kärsineet. Vielä tänä päivänä heistä ovat monet hyvin vaikeassa tilanteessa, ja nythän on kulunut jo yli 30 vuotta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin on.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

10. Lakialoite laiksi ulosottokaaren 4 luvun 52 ja 53 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 35/2022 vp Sheikki Laakso ps

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan myös tässä kohtaa se 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan näiden aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Kuten äskenkin, aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja on edustaja Laakso. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.38 **Sheikki Laakso ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaankin tässä lakialoitteessa on ihan yksinkertaisesti vain siitä kyse, että velallinen, joka on ulosotossa ja niin sanotusti ulosoton asiakkaana, saisi vuodessa kaksi maksuvapaata kuukautta. Elikkä hän maksaisi niin sanotusti kymmenenä eri kuukautena ulosottomaksunsa.

Tämä järjestely on toiminut aika monellakin, mutta sitten jostain syystä lakia on voitu myös tulkita niin, ettei ole välttämättä pakko antaa jokaisessa tilanteessa, ja on katsottu siten, että mahdollisesti jollain ulosoton asiakkaalla on isommat tulot, minkä vuoksi hänelle ei tarvitse antaa sitä toista kuukautta vaan on annettu vain ainoastaan yksi. Mutta siinä kuitenkin unohdetaan määrättyllä lailla se oikeudenmukaisuus ja tasa-arvoisuus siitä, että joka tapauksessa tällainen kyseinen henkilö maksaa niitä ulosottoja myös sen verran enemmänkin, eli kyllä se omaan tulotasoonsa nähden samassa suhteessa maksaa niitä.

Joka tapauksessa kaikilla niillä henkilöillä, jotka ulosoton asiakkaana ovat, tulee äkillisiä menoja. Tietysti yksi on varma, että jos on lapsiperheessä oleva, niin joulukuukauden aikana, jolloin varmasti tarvitsee olla vähän enemmän rahaa käytettävissä, ja aika usein varmaan joulukuuksi tällaiset henkilöt sen maksuvapaakuukauden käyttävätkin. Mutta kun sen kaiken muun 11 kuukauden aikana saattaa tulla äkillisiä menoja, olkoot ne sitten työ-säkäyväällä auton hajoamisista ynnä muita, niin olisi mahdollisuus anoa sitten sitä toista vapaata kuukautta — tai kyllähän sitä tietysti voikin anoa tällä hetkellä, että tietysti siinä mielessä asetin sanani väärin, aina voi hakea, mutta se on sitten liian paljon kiinni siitä, miten paikallinen ulosottoviranomainen siihen asiaan suhtautuu. Sen takia mielestäni lakiin pitäisi kirjata niin, että jokaisella ulosotossa olevalle asiakkaalla on mahdollisuus kahteen maksuvapaaseen kuukauteen vuodessa. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Mäkynen, Jukka.

19.40 Jukka Mäkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä lakialoite ulosoton vapaakuukausista on paikallaan tänä vaikeana aikana, jolloin ulosottoon joutuu tahtomattaankin yhä enemmän ihmisiä kohoavien elinkustannusten vuoksi. Lakialoite on inhimillinen ja helpottaa arjessa selviytymistä mutta ei kuitenkaan syrji kohtuuttomasti itse velkojaakaan.

Vapaakuukausien minimimäärän nosto kahteen on hyvä tapa auttaa velallista yllättävissä pakollisissa menoissa, kuten nyt esimerkiksi korottuneissa sähkölaskuissa. Monet pienituloiset suomalaiset ovat jo nyt joutuneet tuskailemaan sähkölaskujensa kanssa, ja talvela rahat eivät laskuihin ehkä enää riitä. Ilman tällaista vapaakuukausien joustomahdollisuutta lisämenot aiheuttaisivat vain lisää ulosottovelkaa.

Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi tätä edustaja Laakson tekemää lakialoitetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Elomaa.

19.42 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Ulosotto koskettaa satojatuhansia suomalaisia. Kyseessä on iso yhteiskunnallinen ongelma, johon voidaan vaikuttaa kahta reittiä: Ensiksi pitää tehdä sellaista politiikkaa erityisesti talouteen ja työllisyyteen liittyen, että suomalaisten toimeentulo on mahdollisimman hyvä ja velkaongelmat vähenisivät tätä kautta. Toinen keino on saada ulosottovelalliset niin sanotusti takaisin pinnan yläpuolelle eli toisin sanoen suoriutumaan veloistaan. On kaikkien etu, jos velallinen saa hoidettua maksunsa.

Nyt, kun esimerkiksi ruoan ja sähkön hinta syöksyy ylöspäin, on selvää, että moni ulosotossa oleva on hätää kärsimässä. Moni keskituloinen palkansaajakin on heikoilla. Se kertoo tilanteen vakavuudesta. Näin ollen kaikki toimet ulosottovelallisten tukemiseksi on hyödynnettävä. Edustaja Laakson ehdotus kahdesta lyhennysvapaasta kuukaudesta ulosotossa toisi hankalan tilanteen edellyttämää joustoa velallisten tilanteeseen. Tämä uudistus helpottaisi ison joukon arkea. Kannatan vahvasti tätä lakialoitetta.

Tuon esille myös yhden toisen, sanotaan että epäkohdan: Tarkoitushan on, että ulosotossa oleva pystyy maksamaan velkansa. Se on kaikkien etu, hänen itsensä ja tietysti yhteiskunnan. Tällä hetkellä on vielä vallalla käytäntö, että ulosottomiehillä on palkastaan osa myös provisiona, eli niin paljon kuin he saavat ulosmitattua, palkka suhteessa nousee. Tämä on hyvin ristiriitainen asia. Kyllä valtion virkamiehen pitäisi saada se palkka, mikä kuuluu, mutta ei provisiona, koska tämä voi tehdä tilanteita, jotka hankaloittavat varsinkin ulosottovelallisen tilannetta. On myös hyvin suuri houkutus ulosottomiehelle joskus tehdä vähän reippaasti niitä ulosottoja eli olla sillä harmaalla rajalla — eli onko tämä oikeutettua. Näin ollen olisi kaikkien eduksi, että provisiopalkasta luovuttaisiin ulosottomiehen kohdalla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

11. Lakialoite laiksi ulosottokaaren 4 luvun 48 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 38/2022 vp Ritva Elomaa ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Edelleen lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsitelyssä noudatetaan niitä aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Nyt on ensimmäisenä allekirjoittajana edustaja Elomaa. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.45 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin muutama sana suomalaisten velkaongelmista ja vallitsevasta tilanteesta: Ei voi muuta todeta kuin että vaikeaa on. Todella moni suomalainen miettii tälläkin hetkellä talousasioita stressaantuneena. Vauhdilla nouseva yleinen hintataso yhdistettynä kasvaviin korkoihin haastaa kotitalouksia toden teolla. Tulojen nousu on jäänyt kauas jälkeen kustannusten noususta, ja nyt keskituloistenkin pitää miettiä, kuinka tulevan talven sähkölaskut maksetaan. Jo entuudestaan raha-asioiden kanssa tuskailleet kansalaiset ovat helisemässä sitäkin pahemmin. Tuloissa on kylmä talvi ja kylmääviä velkaongelmia. Kasvava velkaantuminen on suuri yhteiskunnallinen ongelma. Velkaongelmia ei voi sivuuttaa myöskään lakia säädettäessä. Lain pitää tuoda ihmisille turvaa, eikä se saa kohtuuttomasti ajaa ihmisiä vararikkoon tai kannustinloukkuihin.

Muun muassa näistä syistä laadin lakialoitteen, jossa ehdotan, että ulosoton suojaosuudeksi määriteltäisiin 40 euroa velallisen itsensä osalta ja 12 euroa päivässä jokaisen hänen elatuksensa varassa olevan henkilön osalta. Ulosottovelalliselle jätettävä suojaosuus on vuoden 2022 alusta indeksikorotuksineen 23 euroa 20 senttiä velallisen itsensä osalta, joten kyseessä on tuntuva korotus.

Ulosottovelallisen riittävä toimeentulo on varmistettava lailla. Suojaosuus on puolestaan ulosotossa rahamäärä, joka velalliselle on jätettävä palkan ja muun säännöllisen tulon ulosmittauksessa toimeentulon turvaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Koska ulosoton suojaosuuden tarkoitus on turvata ulosottovelalliselle riittävä toimeentulo, voidaan nykytilanteessa nykyistä suojaosuuden tasoa pitää aivan liian alhaisena. Nykyinen suojaosuuden määrittelytapa on velallista kohtaan armoton, eikä rahaa jää elämisen menoihin vouden otettua oman osansa kuukausittaisesta tulosta. Riittävän toimeentulon turvaamisen lisäksi suojaosuuksissa on kyse kannustinloukusta. Ulosottovelallisen ei ole välttämättä järkevää edes ottaa tietyissä tilanteissa työtä vastaan tai jatkaa työssäkäyntiä vaihtoehtona tuilla elämiselle, koska suojaosuuden taso ei vastaa ollenkaan tämän hetken tilannetta.

Suomessa oli Tilastokeskuksen mukaan ulosottovelallisia vuoden 2021 lopussa noin 284 000, mikä oli neljä prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Heidän ulosottovelkansa oli yhteensä peräti 6,4 miljardia euroa. Koko vuoden 2021 aikana ulosottovelallisia oli yhteensä 560 741, joista 276 484 velallisen ulosottoasioiden vireilläolo päättyi ennen vuoden 2021 loppua. Eli kansalaiset yrittävät hoitaa velkojaan, kun annetaan vähänkin mah-

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

dollisuutta, mutta tällä hetkellä se on hyvin vaikeaa. Pahoin pelkään, että luvut saattavat lähitulevaisuudessa nousta roimastikin.

Velkaongelmia voidaan pitää suuren luokan yhteiskunnallisena haasteena. Tästä joh-tuen perintää sekä ulosottoa koskevat poliittiset linjaukset vaikuttavat suureen ihmisjouk-koon. Viime kädessä on kaikkien osapuolten etu, jos ulosottovelallinen saa velkansa mak-settua. Ei ole tarkoituksenmukaista tai edes inhimillistä ajaa ihmisiä kohtuuttomaan ahdin-koon ulosottovelkojen takia. Se ei palvele loppupeleissä kenenkään etua.

Perussuomalaiset ovat jo vuosia ajaneet eteenpäin niitä asioita, jotka ovat eduksi sekä yhteiskunnalle että ulosottovelallisille. On hyvä, että ainakin yksi asia on nyt onnistunut myös tämän hallituksen aikana. Siinä oli usean puolueen edustajia mukana, jotka ajettiin tätä asiaa, ja on ajettu jo monta vuotta. Tämä on se, että nimi poistuu rekisteristä, että on ol-lut ulosotossa, kuukauden kuluessa siitä, kun on maksanut kaikki velkansa. Ennen nimi oli voinut olla siellä jopa kaksi kolme vuottakin, mikä oli täysin väärin. Eli kun ihminen on hoitanut velkansa, nimi poistuu rekisteristä kuukaudessa. Valitettavasti vain nämä laki-asiat vievät niin paljon aikaa, että vaikka tämä asia tuli voimaan, niin sen voimaantulo käy-tännössä menee minun tietämykseni mukaan — vaikka se on alkuvuodesta tehty — tämän vuoden loppuun. Mutta parempi silloin kuin ei milloinkaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Mäkynen, Jukka.

19.51 Jukka Mäkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä edustaja Elomaan tekemä la-kialoite tulee tarpeeseen, ja se pitää ehdottomasti käsitellä kiireellä, koska suojaisuus on ollut jo pidemmän aikaa liian matala verrattuna elinkustannusten rajuun nousuun.

Suojaisuus on siis se rahamäärä, joka velalliselle jää ulosoton jälkeen toimeentulon tur-vaamiseksi. Liian matala suojaisuus heikentää ulosottovelvollisten mahdollisuutta selvitä veloistaan, ja useissa tapauksissa se aiheuttaa syrjäytymistä sekä myös mielenterveydelli-siä ongelmia. Suurempi suojaisuus kannustaisi myös työntekoon. Juuri siksi tämä aloite on yhteiskunnallisesti erittäin tärkeä, koska velkaongelmat muodostavat mittavat haasteet ja ongelmat yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä edustaja Elomaan loistavaa lakialoitetta ja toivon sen pikaista käsittelyä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Elomaa.

19.52 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti: Kiitän edustaja Mäkystä, että hän kannatti tätä lakialoitettani. Olen hyvin otettu, että edustaja Mäkynen on vielä paikalla täällä salissa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 87/2022 vp

12. Petteri Orpon vapautuspyyntö puolustusvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 25/2022 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 9.9.2022 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 9.9.2022 kello 10.

13. Arto Satosen vapautuspyyntö ulkoasiainvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 26/2022 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 9.9.2022 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 9.9.2022 kello 10.

14. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 9.9.2022 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen